

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

74'üncü Birleşim 26 Mart 2026 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	751
II.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	755,760,763
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>755:756,760:761,763:765</i>
1.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Mersin'in yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	755:756
2.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, deprem bölgesinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	760:761
3.- Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, güncel siyasi konulara ilişkin gündem dışı konuşması	763:765
III.- AÇIKLAMALAR	756,761,766,789,796,802, 804,810
1.- Ankara Milletvekili Semra Dinçer'in, İşsizlik Fonu'na ilişkin açıklaması	756:757
2.- Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'in, bir partinin Genel Başkanının açıklamalarına ilişkin açıklaması	757

3.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	757:758
4.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	758:759
5.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, dört gün önce yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması	759
6.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, Tekirdağ Süleymanpaşa'da lojistik merkezi kurulmasıyla ilgili çalışmalara ilişkin açıklaması	759
7.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, Tekirdağ Marmaraeğlisi'ndeki kimyasal tank kapasite artışı projesine ilişkin açıklaması	760
8.- Bolu Milletvekili İsmail Akgül'ün, esnaf ve sanatkârların emeklilik prim gün sayısına, staj ve çıraklık sürecinde sigorta başlangıcı yapılanlara ilişkin açıklaması	760
9.- Elâzığ Milletvekili Semih Işıkkver'in, Polis Meslek Eğitim Merkezi alımlarında uygulanan 10 katı aday çağırma kuralına ilişkin açıklaması	761:762
10.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, İstanbul Boğazi'nin hemen girişinde vurulan tankere ilişkin açıklaması	762
11.- Mersin Milletvekili Faruk Dinç'in, 1'inci Dönem Trabzon Milletvekili Ali Şükrü Bey'in şehadetinin 103'üncü yılına ilişkin açıklaması	762
12.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, "Nevroz" kutlamalarına ilişkin açıklaması	762
13.- Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'nın, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu'nun Isparta'da yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması	763
14.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Bitlis İl Genel Meclisi Üyesi Mahmut Tanış'a ilişkin açıklaması	763
15.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, İŞKUR aracılığıyla yapılan işe alımlara ilişkin açıklaması	766
16.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, akaryakıt fiyatlarına ilişkin açıklaması	766
17.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, yılın ilk iki ayında kesilen trafik cezalarına ilişkin açıklaması	766
18.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, 2026 için belirlenen öğretmen atama kontenjanlarına ilişkin açıklaması	767
19.- Ankara Milletvekili Osman Gökçek'in, Kızılcahamam'daki Soğuksu Milli Parkı'na ilişkin açıklaması	767
20.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, son günlerde Trabzon'da kamu kurumlarında yaşananlara ilişkin açıklaması	767
21.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun Bafra'da ve diğer illerde özelleştirme kapsamına alınan 55 taşınmaza ilişkin açıklaması	767:768
22.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Tarsus Sanlıca köyünde kurulmak istenen çimento fabrikasına ilişkin açıklaması	768

23.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, halkın Meclisten beklediği yasal düzenlemelere ilişkin açıklaması	768
24.- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü'nün, Bingöl Üniversitesinin personel alımı sonuçlarına ilişkin açıklaması	768:769
25.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, nakliyecilerin kontak kapatma eylemine ilişkin açıklaması	769
26.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, İran'a insani yardımlara bir an evvel başlanması gerektiğine ilişkin açıklaması	769
27.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, Sarıyer Belediyesine ilişkin açıklaması	769
28.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Uşak'ın yöresel diline ilişkin açıklaması	770
29.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Orta Doğu'da yaşananlara ilişkin açıklaması	770
30.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'da yaşanan bir olaya ait fotoğrafa ilişkin açıklaması	770
31.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Belen ilçesi için beklentilerine ve Hüseyin Fırat'a ilişkin açıklaması	771
32.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, sanal kumara ve yasa dışı bahse ilişkin açıklaması	771
33.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun'da mevcut ve yeni açılacak olan maden sahalarına ilişkin açıklaması	771
34.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Adana Suluca 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde yaşanan olaya ilişkin açıklaması	771:772
35.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, 26 Mart Balkan Şehitlerini Anma Günü'ne, İzmir Bölge Adliye Mahkemesinin Soma maden kazasıyla ilgili kararına, Meclise sunulan Sayıştay raporunda yer alan bir tespite, cezasızlık politikasına, Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla ile Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	772:774
36.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Karadeniz'de bir tankere düzenlenen saldırıya, Türkiye'nin savunma sanayisine, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine, Ormanlık Haftası'na, Adalet Bakanının Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurululuyla yapmış olduğu toplantının çıktılarına ilişkin açıklaması	774:776
37.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, enerji güvenliğine, bölgenin ABD-İsrail kışkırtmalarıyla bir kaosa sürüklendiğine ve Türkiye'nin tutumuna, uyuşturucu tehdidine ilişkin açıklaması	776:777
38.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Hürmüz Boğazı'nın kapatılmasına ve dünya ekonomisinde yarattığı sarsıntıya, İstanbul Finans Merkezi'ndeki bir otel şantiyesinde çalışan inşaat işçilerine, sosyal medya aracılığıyla yerleşen linç kültürüne ve İlkay Akkaya'ya ilişkin açıklaması	777:779

- 39.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Türkiye ekonomisine, Enerji Bakanlığının doğal gaz fiyatlamasıyla ilgili açıklamasına, savaş koşullarında alınması gereken acil önlemlere ve Murat Çalık'a ilişkin açıklaması 779:781
- 40.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, 22'nci ve 23'üncü Dönem Afyonkarahisar Milletvekili Halil Aydoğan'ın vefatına, bugün oynanacak millî maça, ABD-İsrail'in İran'a yönelik saldırılarına ve Türkiye'nin bu konudaki tutumuna, Filistin'de yaşananlara ilişkin açıklaması 781:783
- 41.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a ilişkin açıklaması 789
- 42.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, bireysel taşımacılık yapan kamyon işletmecilerinin sorunlarına ilişkin açıklaması 789
- 43.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, toplumsal geçim krizine ilişkin açıklaması 796
- 44.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İstanbul Milletvekili Büşra Paker'in DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 802:803
- 45.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 803
- 46.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 803:804
- 47.- İstanbul Milletvekili Büşra Paker'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 804:805
- 48.- Osmaniye Milletvekili Asu Kaya'nın, Toprakkale-İskenderun Otoyolu'na ilişkin açıklaması 810
- 49.- Diyarbakır Milletvekili Adalet Kaya'nın, Ayşe Gökkan'a ilişkin açıklaması 810
- 50.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Finike ilçesinde taş ocağı ve mermer ocağı açılmasına dair verilen "ÇED Olumlu" kararına ilişkin açıklaması 810

IV.- SATAŞMALARLA İLİŞKİN KONUŞMALAR

765

- 1.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın yaptığı gündem dışı konuşması sırasında CHP Genel Başkanına ve Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması 765

V.- ÖNERİLER

783,789,796,805,811

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

783:789,789:795,796:802,

805:810,811:813

- 1.- YENİ YOL Grubunun, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 19 milletvekili tarafından, son dönemde İran'a yapılan saldırının Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerinin ve alınması gereken tedbirlerin kapsamlı

biçimde değerlendirilmesi amacıyla 26/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Mart 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

783:789

2.- İYİ Parti Grubunun, Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 19 milletvekili tarafından, İsrail-İran hattında tırmanan sıcak çatışmaların küresel petrol ve gübre piyasalarında yol açtığı arz şokları, Hürmüz Boğazı kaynaklı lojistik riskler, üre başta olmak üzere azotlu gübre ve akaryakıt fiyatlarında yaşanan sert artışlar, Türkiye'nin gübre ham maddeleri ve üre tedarikindeki dışa bağımlılığı, Tarım Kredi Kooperatiflerinin iştiraki GÜBRETAS'ın özellikle İran'daki yatırımları ile iç piyasadaki fiyat ve tedarik politikalarının; çiftçi, tarımsal üretim, gıda arz güvenliği ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı bakımından doğurduğu sonuçların bütün yönleriyle incelenmesi, girdi maliyetlerindeki artışlara karşı kısa vadeli tedbirler ile orta ve uzun vadeli yapısal çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla 26/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Mart 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

789:795

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, medyadaki şiddet içeriklerinin olumsuz etkilerinin ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla 11/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Mart 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

796:802,805

4.- CHP Grubunun, İstanbul Milletvekili Ali Gökçek ve arkadaşları tarafından, trafik cezalarındaki fahiş artışların toplumda yol açacağı olası problemlerin araştırılması amacıyla 25/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Mart 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

805:810,811:813

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

804

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Vekili Celal Adan'ın, kadın-erkek ayrımı olmadığına ilişkin konuşması

804

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

813

A) KANUN TEKLİFLERİ

813:844

1.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Elazığ Milletvekili Ejder Açıkkapı ile 46 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3560) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 259)

813:844

VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

845

1.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Sayıştayın 2023 ve 2024 yılı denetim raporlarında TEMSAN'la ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin sorusu ve Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in cevabı (7/41592)

845:847

2.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonuna ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/41662)

848:851

3.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun çalışmalarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/41663)

852:855

4.- Bursa Milletvekili Kayıhan Pala'nın, TBMM Yerleşkesi'nde kullanılan tek kullanımlık plastik su şişelerine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/41664)

856:859

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.06'da açılarak altı oturum yaptı.

İstanbul Milletvekili Burak Akburak, İstanbul'un güncel sorunlarına,

Gaziantep Milletvekili Melih Meriç, ekonomideki sorunlara,

Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan, Muhsin Yazıcıoğlu'nun vefat yıl dönümüne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Adana Milletvekili Orhan Sümer, Türk çiftçisinin sorunlarına,

Ağrı Milletvekili Sırrı Sakık, ülkedeki işsizliğe,

Samsun Milletvekili Mehmet Karaman, B-Reçete Sistemi'ne,

Kocaeli Milletvekili Sadettin Hülagü, Dünya Tüberküloz Günü'ne,

Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal, esnaftan çifte vergi alınmasına,

Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan, bu sabah Bitlis genelinde gerçekleştirilen operasyona,

Karabük Milletvekili Cevdet Akay, Karabük-Yenice yoluna,

Şanlıurfa Milletvekili Abdürrahim Dusak, Muhsin Yazıcıoğlu'nun vefatının 17'nci yıl dönümüne,

Tokat Milletvekili Kadim Durmaz, Orman Haftası'na,

Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara, Hürmüz Boğazı'ndaki savaşın nakliyeciler üzerindeki etkilerine,

Uşak Milletvekili İsmail Güneş, Uşak Belediyesi çalışanlarının ifadelerine,

Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman, ramazan ayına ve bölgede savaşların sürdüğüne,

Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz, dosdoğru nasıl olunacağına,

Konya Milletvekili Barış Bektaş, uyuşturucuyla gerçek mücadeleye,

Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit, Fehmi Altosun'a,

Amasya Milletvekili Reşat Karagöz, Taşova Karsavul köyünün yollarına,

Rize Milletvekili Harun Mertoğlu, CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in Cumhurbaşkanına yönelik kullandığı dile,

Mersin Milletvekili Gülcan Kış, vatandaşın borç yüküne,

Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan, Şanlıurfa'da bir tekstil fabrikasının işçilerine,

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, Kuşadası Belediye Başkanı Ömer Günel'e,

Mersin Milletvekili Ali Bozan, "Nevroz" tutuklamalarına,

Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu, Muhsin Yazıcıoğlu'na ve dosyasındaki gizlilik kararına,

Kayseri Milletvekili Aşkın Genç, Girinci Mahallesi ile Koyunabdal Mahallesi arasındaki yola,

Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşila, sorduğu sorulara,

Kocaeli Milletvekili Sami Çakır, ABD Savaş Bakanının açıklamalarına,

Mersin Milletvekili Perihan Koca, Gazeteci İsmail Arı'ya,

Mersin Milletvekili Ali Kıratlı, Muhsin Yazıcıoğlu'nun vefatının yıl dönümüne,

Gaziantep Milletvekili Melih Meriç, il planlama uzmanlarına ve diğer kamu emekçilerine,

Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul, Karadeniz Ereğli Hasbeyler köyünde kurulmak istenen beton santraline,

Antalya Milletvekili Cavit Arı, tarım işçilerinin barınma sorununa,

Samsun Milletvekili Murat Çan, Ayvacı ilçesindeki 2/B arazilerine,

Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş, fındık üreticisinin mağduriyetine,

Adana Milletvekili Ayhan Barut, sağlık emekçilerine yapılan teşvike ve ek ödemelere,

Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen, Muhsin Yazıcıoğlu'nun vefatının 17'nci yıl dönümüne, Bediüzzaman Saidi Nursi'nin 66'ncı ölüm yıl dönümüne, bugün Adalet Bakanı Akın Gürlek'in duyurduğu "e-avukat" uygulamasına ve TRT'ye yapılan "Tozkoparan İskender" dizisi için ahşap olarak resmedilen menzil taşına,

Antalya Milletvekili Uğur Poyraz, Büyük Birlik Partisi Kurucu Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'na, şehit olan Uzman Çavuş Selman Akarsel'e, piyasada gübrenin bulunmadığına, Yunus Emre Vakfına, 25 Mart 2026 tarihli Türkiye'nin kısa özetine, muhalefetin dünkü grup önerilerinin reddedilmesine, trafik cezalarını düzenleyen kanuna, bakanların değiştirilmesine ve toplumun bütün yapılanların farkında olduğuna,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, "terörsüz Türkiye" vizyonuna, Mescid-i Aksa meselesine, 22 Mart Dünya Su Günü'ne ve Kütüphane Haftası'na,

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, Şahin Öner'e ve cezasızlık politikasına, "Nevroz" un coşkusunu sindiremeyen bazı kesimler olduğuna ve Dilovası'nda 8 Kasım 2025'te bir kozmetik fabrikasında çıkan yangınla ilgili davaya,

Ankara Milletvekili Murat Emir, İBB davasına ve bu sabah ünlü 16 kişinin gözaltına alınmasına, TÜİK'in yayınladığı işsizlik rakamlarına, Cihannüma Derneğine ve Türkiye'nin hava savunmasına,

Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül, Muhsin Yazıcıoğlu'na, İsrail'in işgal girişimlerine, Türkiye'nin haklı ve güçlü tutumuna, milletin yanında olmaya devam edeceklerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Çin Halk Cumhuriyeti'nden gelen misafirlere "Hoş geldiniz." denildi.

YENİ YOL Grubunun, 25/3/2026 tarihinde Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden sonra görev yapan Cumhurbaşkanı Yardımcıları, bakanlar, milletvekilleri, rektörler, belediye başkanları, valiler, kamuya bağlı kuruluşların yönetim kurulu üyelerinin mal varlıklarının sıra dışı artış biçimlerinin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda tespit edilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

İYİ Parti Grubunun, 25/3/2026 tarihinde Grup Başkan Vekili Antalya Milletvekili Uğur Poyraz tarafından, bölgede yaşanan jeopolitik gelişmelerin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerinin bütün yönleriyle incelenmesi, stagflasyon riskinin üretim, istihdam ve fiyat istikrarı üzerindeki muhtemel sonuçlarının araştırılması ve ekonomik güvenliği güçlendirecek politika önerilerinin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

DEM PARTİ Grubunun, 25/3/2026 tarihinde Diyarbakır Milletvekili Osman Cengiz Çandar ve arkadaşları tarafından, basın özgürlüğünün önündeki engellerin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 25/3/2026 tarihinde Grup Başkan Vekili Ankara Milletvekili Murat Emir tarafından, Türkiye'nin hava sahası güvenliğinin mevcut durumunun tüm yönleriyle araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 25 Mart 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 259, 250 ve 220 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin aynı kısım sırasıyla 1, 2 ve 5’inci sıralarına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun 1, 2, 7, 8, 9, 14, 15, 16, 21, 22, 28, 29 ve 30 Nisan 2026 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; Genel Kurulun çalışma saatlerine; 259 ve 250 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilmesine ve 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

Elâzığ Milletvekili Semih Işıkver, 2025 yılında karşılıksız çıkan çek tutarına ve sayısına,

Muğla Milletvekili Gizem Özcan, Göcek için Mapa Şamandıra Projesi'ne,

Kars Milletvekili İnan Akgün Alp, canlı hayvan ithalatındaki vurguna,

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, Tokat Milletvekili Mustafa Arslan'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Adana Milletvekili Bilal Bilici, Osmaniye-İskenderun yoluna,

Kayseri Milletvekili Murat Cahid Cıngı, Kayseri pastırmasına,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkanı Vekili Celal Adan, Netanyahu'ya ilişkin bir açıklamada bulundu.

İYİ Parti Grubuna ait olup boş bulunan Dilekçe Komisyonu üyeliğine Ankara Milletvekili Yüksel Arslan seçildi.

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının:

1'inci sırasına alınan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Elâzığ Milletvekili Ejder Açıkcapı ile 46 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3560) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 259) görüşmelerine başlanarak birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlandı, verilen aradan sonra Komisyon temsilcileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü, Eskişehir'de kırk yedi yıl hizmet veren devlet hastanesinin arsasına,

Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun, çiftçinin mağduriyetine,

Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel, Ordu Büyükşehir Belediyesinin imar değişikliklerine,
Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur, Hüseyin Fırat'a ve babası Coşkun Fırat'a,
Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız, 16 Martta yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararına,
Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan, Çek Kanunu mağduriyetine,
İstanbul Milletvekili Elif Esen,
Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç,
Adana Milletvekili Sadullah Kısacık,
Samsun Milletvekili Murat Çan;
259 sıra sayılı Kanun Teklifi'yle ilgili sorularına,
Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez, kaya düşmesi sonucu Yüksekova-Yeniköprü yol hattının
tamamen trafiğe kapanmasına,
İlişkin birer açıklamada bulundular.
Alınan karar gereğince, 26 Mart 2026 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere 22.52'de
birleşime son verildi.

Celal ADAN
TBMM Başkanı Vekili

Nurten YONTAR
Tekirdağ
Kâtip Üye

İshak ŞAN
Adıyaman
Kâtip Üye

26 Mart 2026 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.06

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), İshak ŞAN (Adıyaman)

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 74'üncü Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

İlk olarak, Mersin'in yerel sorunları hakkında söz isteyen Mersin Milletvekili Sayın Ali Bozan.

Buyurun Sayın Bozan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

II.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Mersin'in yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Mersin yerel sorunlarını, Mersin'e dair sorunları konuşacağım. Genel Kurul Salonu'na bakıyorum, iktidarın ve iktidar ortağının vekilleri burada mı diye, hiçbiri burada değil.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Buradayız, buradayız, merak etme sen.

ALİ BOZAN (Devamla) - Sayın Kıratlı burada değil, Sayın Söylemez burada değil, yine, iktidarın çiçeği burnunda yeni transferi Sayın Çakır burada değil, MHP Milletvekili Levent Uysal burada değil, Sayın Nebati burada değil, zaten Sayın Nebati'yi ne burada görüyoruz ne de Mersin'de görüyoruz.

Değerli arkadaşlar, Mersin'in sorunlarını anlatmak için gerçekten beş dakika yetmez ama Mersin'in sorunlarını bir cümleyle anlatmak, bir cümleyle tarif etmek gerekirse Mersin'in çok büyük bir sorunu var, tek sorunu var; Mersin'in iktidar gibi bir sorunu var, Mersin'in AKP gibi bir sorunu var.

Değerli arkadaşlar, derler ya insan ektiğini biçermiş, ektiğini biçen AKP iktidarı yerel seçimlerde Mersin'de büyük kaybetti. Mersin'de büyük kaybedince ne yaptı? İlk işi Akdeniz Belediyesine kayyum atamak oldu. Hatırlarsınız, ben bu kürsüde defalarca Akdeniz Belediyesindeki seçmen sahtekârlığını anlatmıştım. Dönemin AKP'li belediye başkanı yerel seçimlerde Akdeniz Belediyesini kaybetmemek için kendisinin, ailesinin, müdürlerin, başkan yardımcısının, özel kalem müdürünün ve hatta Akdeniz İlçe Emniyet Müdürünün seçmen kayıtlarını farklı ilçelerden Akdeniz ilçesine taşımıştı ve seçmen sahtekârlığına imza atmışlardı, buna rağmen Akdeniz Belediyesini kaybettiler. Akdeniz Belediyesini kaybettikten sonra yaptıkları ilk iş Akdeniz Belediyesine kayyum atamak oldu. Peki, Akdeniz Belediyesine atanan kayyumun yaptığı ilk iş ne oldu? O seçmen sahtekârlığına imza atan müdürleri tekrardan göreve getirdi. Hatta bazı müdürleri o kadar ödüllendirdi ki tek bir müdürlük vermedi, iki müdürlükle ödüllendirdi bazı seçmen sahtekârlığı yapan müdürleri. Yani şu anda Akdeniz'de yaşayan yurttaşların milyonları seçmen sahtekârlığı yapmış olan müdürlere ait durumda. Akdeniz Belediyesinde şu anda ciğer, kediye teslim edilmiş durumda. Biz buradan soruyoruz: Bu kadar mı gözünüzü kararttınız? Bu nedenle diyoruz ki Mersin'in en büyük sorunu AKP'dir. Gelin, Meclis çözüm komisyonunca düzenlenen rapora attığımız imzanın arkasında durun. Başta Akdeniz Belediyesi olmak üzere kayyum ataması yaptığınız bütün belediyelerden kayyumları geri çekin.

Değerli arkadaşlar, Mersin bir sanayi kenti, turizm kenti, liman kenti, aynı zamanda bir tarım kenti. Mazot fiyatlarına ve gübre fiyatlarına gelen fahiş zamlar Mersinli çiftçilerin belini bükmüş durumda. Geçen yıl yaşanan don felaketinin zararlarını gideremeyen çiftçiler bu defa da mazot ve gübre fiyatlarıyla baş etmeye çalışıyor. Şu anda Mersin'in her gün bir yerinde nakliyeci esnafı kepenk kapatıyor, kontak kapatıyor. İktidar bugüne kadar akaryakıtta gelen zamları neyle açıkladı? Dedi ki: "İran'da savaş var." Peki, yaşanan krizlerin, yaşanan depremlerin, yaşanan savaşların, pandeminin faturasını her zaman bu halk ödeyecekse o zaman size ne gerek var, o zaman devlete ne gerek var?

Değerli arkadaşlar, bireysel silahlanmanın en fazla olduğu kentlerden bir tanesi Mersin. Bugün gidin, Mersin sokaklarında dolaşın, 13-14 yaşlarında çocukların dahi belinde silah var. Neredeyse her gün bir mahallede çeteler arasında silahlı çatışmalar meydana geliyor. Son iki hafta içerisinde Mersin'de 4 kadın katledildi; Şahmas Abdî ve Songül Fidan boşanma aşamasında oldukları erkekler tarafından katledildiler. Yine, Şükran Cengiz ve Nur Almuhammet alakaları olmayan silahlı çatışma ve kavgalar esnasında öldürüldüler. Mersin'de insanlar âdetâ tesadüfen yaşıyor. Yolda yürürken herhangi bir silahlı çatışmaya denk gelip o esnada vurulabilirsiniz, öldürülebilirsiniz ya da yaralanabilirsiniz. Mersin'de bireysel silahlanma almış başını gidiyor ama AKP iktidarı izlemekle yetiniyor.

Gelelim Mersin'in çevre sorunlarına: Çukurbağ ve Sanlıca köyleri arasında kurulmak istenen ve 14 köyü olumsuz etkileyecek olan çimento fabrikası için şu an itibarıyla şu saatte Tarsus halkı ayakta çünkü Tarsus halkı bu çimento fabrikasını istemiyor, doğası için istemiyor, köyü için istemiyor, geleceği için istemiyor, toprağı için istemiyor, çocukları için istemiyor, biz de istemiyoruz ve biz de diyoruz ki: Tarsus'a zarar verecek olan bir çimento fabrikası olmamalı, bu projeden bir an önce vazgeçilmelidir.

Tarsus ile Mersin il merkezi neredeyse birleşmiş durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ BOZAN (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun.

ALİ BOZAN (Devamla) - Değerli arkadaşlar, Tarsus ilçemiz ile Mersin il merkezi şu anda neredeyse birleşmiş durumda ama Mersin-Tarsus Otobanı hâlen ücretli. Türkiye'nin hiçbir yerinde il merkezi ile kendisine bu kadar yakın olan bir ilçesi arasında otoban ücretli değil. İşte, otobanın ücretli olmasından kaynaklı D400 Kara Yolu aşırı yoğun ve sürekli trafik kazaları meydana geliyor ve bu trafik kazalarında canlarımızı kaybediyoruz.

Tarsus-Mersin Otobanı'nın ücretsiz olması, D400 Kara Yolu üzerinde üst geçitler yapılması için daha kaç yurttaşın yaşamını yitirmesi gerekiyor?

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Dinçer...

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Semra Dinçer'in, İşsizlik Fonu'na ilişkin açıklaması

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Teşekkürler Sayın Başkan.

AKP iktidarı her fırsatta, ekonominin ne kadar büyüdüğünden, fonların nasıl dolduğundan bahsediyor.

Buyurun, rakamlar burada: İşsizlik Fonu 678 milyar lirayı aşmış durumda. Rakam devasa, peki ya gerçekler? Milyonlarca işsiz varken bu devasa Fon'dan yararlanabilen kişi sayısı sadece 540 bin, vatandaşa reva görülen ortalama ödenek ise 14.217 lira. Kasada yüzlerce, milyonlarca lira varken işsize ödenen para devede kulak kalıyor.

Açıkça söylüyorum: İşsizlik Fonu çalışanın kara gün dostu olmaktan çıkmış, sermayenin bedava kasası hâline gelmiştir. Bu Fon'un adı artık "hem işsiz hem de umutsuzsun" fonudur.

BAŞKAN - Sayın Sakik...

2.- *Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'in, bir partinin Genel Başkanının açıklamalarına ilişkin açıklaması*

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Çok teşekkür ediyorum.

"Bursa'yı Amed'e çevireceğiz." diyor, provokatif aymaza bak." diyor, koca bir partinin Genel Başkanı dün barış karşıtlığı yapacağım diye yalana sarılıyor.

Söylemediğim bir cümleyi söylemiş gibi toplumu yanıltmak için sürekli yalan söylüyorlar. Provokatör de sizsiniz, aymaz da sizsiniz, yalancı da sizsiniz. Ben "Bursa'yı Amed'e çeviririz." demedim. Ben bugün Amed'de, İstanbul'da oluşan barış ruhunun Bursa'da da oluştuğunu söyledim. Siz bundan rahatsız oluyorsunuz, barıştan rahatsız oluyorsunuz. Siz bu topraklarda halkların kucaklaşmasından rahatsız oluyorsunuz. Daha çok kuduracaksınız, barış bu topraklarda inşa olacak ve sizin gibi partiler bu topraklarda olmayacak.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Kudurmuş hâlini izliyoruz şu anda sizin, kudurmuş olan sizsiniz.

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Sizsiniz, senin yedi ceddindir.

BAŞKAN - Bir dakika...

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Bu dile hiç gerek yok.

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Siz yalan söylüyorsunuz.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Bu dile hiç gerek yok.

BAŞKAN - Uğur Bey...

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Yalan söylüyorsunuz, benim söylemediğim şeyleri söylemiş gibi...

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Bu dile hiç gerek yok.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Barış söylemleri altında düşmanlık yapıyorsunuz.

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Sen yapıyorsun, terbiyesiz adam. Yalan söyleyip çıkıp kamuoyunu yanıltacaksınız.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Bu dile gerek yok.

Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Sayın Poyraz, buyurun.

3.- *Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Öncelikle, teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için Sayın Başkan.

Öncelikle, biraz önceki konuşmayı şiddetle kınadığımı ifade ediyorum. Bu ne bir siyasetçiye ne de adı özgürlük ya da hak tanımı ya da hak arayışına ilişkin bir dile yakışmaz. Bu özgürlük ve hak arayışı tanımlarının tamamının bir maskeleye olduğunun açık tezahürüdür. Bu dili bırakın. Sayın Genel Başkanımız Müsavat Dervişoğlu'nun ismini vermeden ama onu kastederek yapmış olduğu bu açıklama başka bir bilinçaltının kusulmasından ibarettir, bunu çok net ifade ediyorum. Bugüne kadar bu kürsüde, bu Parlamentoda, çıktığımız her platformda, başta Sayın Genel Başkanımız Müsavat Dervişoğlu olmak üzere, Kürtlere ilişkin, Türklere ilişkin, bu ülkenin her unsuruna ilişkin etnik, mezhepsel hiçbir fark gözetmeksizin bizim derdimiz hukuk, demokrasi, adalet ve özgürlükler dedik. Biz hiçbir zümreye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - ...hiçbir kişiye, hiçbir gruba, hiçbir etnisiteye, hiçbir mezhebe özgü özel bir hak, özel bir özgürlük, özel bir ayrıcalık da talep etmedik. Bizim duruşumuz çok net ve bellidir. Bugüne kadar bir buçuk yıldır, iki yıldır sürdürülen, adına ister “Terörsüz Türkiye” deyin, “Millî Dayanışma, Kardeşlik” ne dersiniz deyin; bu süslü cümlelerle ilgilenmiyoruz! Bir buçuk yıldır hangi Kürt’ün hayatında ne değişti? Hangi Kürt’ün hayatında hangi özellikler güncellendi?

YILMAZ HUN (İğdir) - İnsanlar ölmüyor, insanlar!

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Bugüne kadar Kürtlerle ilgili, Kürtlere dair ve Kürtlerle ilgili, Kürtlerin hayatına dair ne gelişme oldu? Varsa yoksa teröristbaşının muhataplığı, teröristbaşının referansı; varsa yoksa teröristlere özgürlük, teröristlere haklar. Kürtlere bir buçuk yıldır hangi hak bahsedildi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Özür diliyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Ve Kürtlerin, anayasal yurttaş olan Kürtlerin anayasal haklarını kim gasbettiyse o gasbeden kimle ilgili neyin hesabı soruldu? Yirmi beş yıldır Adalet ve Kalkınma Partisi bu ülkeyi yönetiyor, yirmi beş yıldır yönetiyor. Her on yılda bir, beş yılda bir “açılım” adı altında Kürt’ün anayasal hakkını gasbedip daha sonra lütfediyor ve bununla ilgili sürece İYİ Parti tepki verdiğinde... Bakın, oluşturulan Millî Dayanışma ve Kardeşlik Raporu’nda İYİ Partinin ismi geçmeyip “bir parti” deniliyor. Niyeyi? İYİ Partinin haklı mücadelesi ve durduğu yer... Herkes kafasını kuma gömüyor, herkes gözlerini kapatıyor ve herkes kulaklarını tıkıyor ve istiyorlar ki vatandaş minnet duymasın. Buradan medyaya da sesleniyorum, kendini her nereye yakın hissediyorsa medyaya da sesleniyorum ama buradan aziz milletimize ve değerli vatandaşlarımıza sizlerin huzurunda sesleniyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, son bir dakika veriyorum.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Bizim hiçbir etnik, hiçbir mezhepsel, hiçbir yurttaşımıza ilişkin değil, bizim derdimiz şudur: Türkiye Cumhuriyeti devleti vatandaşları ile Türkiye Cumhuriyeti devleti vatandaşları olmayanlar arasında fark vardır; Türkiye Cumhuriyeti devleti vatandaşları arasında hiçbir fark gözetmeyiz, gözettirmeyiz, bu duruma müsaade etmeyiz.

“Kandan beslenenler.” diyor. Benim elimde kan yok, benim sülalemin elinde kan yok; benim dostumun, arkadaşımın elinde kan yok; onun beraber halay çektiklerinin elinde kan var. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederim.

Sayın Koçyiğit, buyurun.

4.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit’in, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, acılı bir coğrafyada yaşıyoruz. Haksızlıkların ne yazık ki silsile silsile devam ettiği bir coğrafyada yaşıyoruz ve bu haksızlıklar, adaletsizlikler, ret, inkâr politikalarının yarattığı büyük tahribatların arkasından şimdi bir büyük barış, bir büyük ittifak, bir büyük kardeşleşmenin de arifesindeyiz, eşliğindeyiz. Bu nedenle bence herkesin dilini bu sorumlulukla kurması gerekiyor çünkü inanın çatışmak çok kolay, kötü söz söylemek çok kolay ama barışı kurmak, barışı inşa etmek, yeniyi kurmak, yeninin dilini inşa etmek bir o kadar zor ama bunu öğrenmek zorundayız. Eğer yeni

bir başlangıç yapacaksa en başta dilimizi dönüştürerek, birbirimize tahammül ederek, birbirimizin düşüncelerine saygı duyarak bence yola çıkabiliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - O nedenle, ben bir buçuk yıldır yürüyen süreçte, evet, Kürtlerin ve sadece Kürtlerin değil bu ülkede yaşayan halkların belki gündelik hayatında pozitif anlamda, hukuksal anlamda hâlihazırda bir değişiklik olmadı. Bu anlamıyla bu bir doğru tespit ama en azından bir buçuk yıldır gencecik insanlar tabutlar içerisinde bu ülkeye gelmiyor ve biz onları o kara toprağa göndermiyoruz; ben bundan daha büyük bir kazanımı düşünmüyorum. Bundan sonrasını ilerletmek, Kürtler ve Türkler olarak hep beraber kazanmak için de bence herkesin elinden gelen emeği ortaya koyması, çaba harcaması gerekiyor. Söz artık barış için kurulmalı; söz, çözüm için kurulmalı, hamaset için kurulmamalı diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Öztürkmen...

5.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, dört gün önce yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Dört gün önce, Türkiye'de NATO kapsamında "Çok Uluslu Kolordu Türkiye" adında yeni bir karargâh kurmak için hazırlık yapıldığını açıklamıştım, söz konusu kolordu için bir yıldır çalışmalar yapıldığını, armasının bile hazır olduğunu söylemişim, NATO'nun bildiği bu kolordu planının neden Türkiye Büyük Millet Meclisinden saklandığını sormuştum. Bugün Millî Savunma Bakanlığından açıklama geldi ve kolordu planını doğruladı, kurulması teklifinin 2024 yılında Türkiye tarafından yapıldığını belirtti. Karargâh için Güneydoğu Bölgemiz adres gösterildi ancak hedefin ne olduğu açıklanmadı. İran savaşı sürerken, Rusya'nın NATO konusundaki kırmızı çizgileri ortadayken bu kolordu fikri neden ve hangi ihtiyaçtan doğmuştur? Emperyalistlerin bölge planları uğruna NATO'nun ülkemiz içindeki silahlı odağını büyütmek millî güvenliğimizin neresindedir?

BAŞKAN - Sayın Aygun...

6.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, Tekirdağ Süleymanpaşa'da lojistik merkezi kurulmasıyla ilgili çalışmalarına ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Tekirdağ'la ilgili gene bir sorunu dile getireceğim. 2019-2024 döneminde Süleymanpaşa Belediye Başkanı AK PARTİ'li arkadaşımız orada SELEB lojistik merkezi kurulmasıyla ilgili çalışma başlatmışlardı, o zaman muhalefetin engel olduğunu söylüyorlardı ama ne yazık ki tablo öyle değildi. Hep beraber, 8 milletvekili, ilin Valisi, ticaret odaları, borsa yani STK'lerle beraber Süleymanpaşa'da lojistik merkezi kurulması üzerine 7 tane alan tespit edilmişti, bunların 2 tanesi üzerinde mutabakat sağlandı. Birini "okey"ledik çünkü limanlara yakındı ama o gün bugün bir gelişme yok. Yine aynı şekilde ikinci alanın da serbest bölge yapılması konusunda da hemfikir olduk ama gelinen noktada gene havanda su dövüyoruz.

İkinci dönemi tamamlıyoruz; Süleymanpaşa Belediyesi, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, muhalefet milletvekilleri ve ticaret odalarıyla beraber bizler buradayız ve buraya -Süleymanpaşa'ya-lojistik merkezi yapılması, yine aynı şekilde serbest bölge yapılması için çalışıyoruz.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Yontar..

7.- *Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, Tekirdağ Marmaraeğlisi'ndeki kimyasal tank kapasite artışı projesine ilişkin açıklaması*

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, bugün Tekirdağ Marmaraeğlisi'nde likit kimya tank kapasite artışı için ÇED toplantısı yapılmaya çalışıldı. Deprem kuşağında bulunan; tarım, hayvancılık ve turizm gelirleriyle ayakta duran bu kente yapılacak en büyük kötülük yeni kimyasal tank artışlarıdır. Bu proje doğaya değil yıkıma yatırımdır; bu yıkım sadece bir ilçeyi, bir ili değil tüm Trakya'yı yok etme yatırımdır. Bu artışlar halkımızı her gün daha fazla zehir solumaya mahkûm edecektir. Biz, toprak, tarım, hayvancılık diyoruz, siz kimyasal tank diyorsunuz; biz doğa, turizm, yaban hayatı diyoruz, siz rüzgâr gülleri diyorsunuz; biz sağlıklı yaşam, huzurlu hayat diyoruz, siz ekosistemi bozacak her türlü çalışmayı yapıyorsunuz. Toprağımıza, denizimize, geleceğimize hep birlikte sahip çıkacağız.

BAŞKAN - Sayın Akgül...

8.- *Bolu Milletvekili İsmail Akgül'ün, esnaf ve sanatkârların emeklilik prim gün sayısına, staj ve çıraklık sürecinde sigorta başlangıcı yapılanlara ilişkin açıklaması*

İSMAİL AKGÜL (Bolu) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ülkemizin ekonomik hayatında önemli bir yer tutan esnaf ve sanatkârlarımızın BAĞ-KUR kapsamında emeklilik için 9000 prim gününe tabi olması bir mağduriyet oluşturmaktadır. Bu çerçevede, esnaflarımızın BAĞ-KUR prim gün sayısının 7200'e düşürülmesine yönelik beklentilerinin sosyal güvenlik sistemi açısından daha adil bir yapının tesisine katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

Diğer bir husus ise staj ve çıraklık sürecinde sigorta başlangıcı yapılan vatandaşlarımızın durumuyla ilgilidir. Genç yaşta çalışma hayatına adım atan, meslek öğrenen ve üretime katkı sunan vatandaşlarımızın staj ve çıraklık dönemlerinin de emeklilik başlangıcına dâhil edilmesi toplumsal, sosyal adalet açısından büyük önem arz etmektedir. Hemşehrilerimizin bu önemli düzenlemeyi umutla beklediğini belirtmek istiyorum.

Saygılar sunuyorum.

II.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)

2.- *Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, deprem bölgesinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması*

BAŞKAN - İkinci olarak, deprem bölgesinin sorunları hakkında söz isteyen Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mersin kadar şanssız değiliz, ilimizde iktidarıyla muhalefetiyle, bütün milletvekilleri uyum içerisinde il için çalışıyor.

Elbette son dönem içerisinde bazı işler yapıldı, hâlen yapılmaya devam ediliyor ama yapılması gereken ile yapılanları mukayese ettiğimizde çok geri noktada olduğumuz ortada. Belki burada sadece konutlar gündeme getiriliyor, oysa bir ilin hayatının idamesi ticaret erbabının, esnafın, KOBİ'nin hayatta kalmasıyla mümkündür. Bugün, KOSGEB ödemelerinin günü geldi, ertelenmiyor, mücbir sebep sona erdirildi, oysa en azından ilçe bazlı bir çalışmayla uzatılabilir. Keza, borçlarla ilgili kredi kullanmak isteyen esnaftan "Borcu yoktur." yazısı isteniyor, ayrıca teminat isteniyor. Bunu ilgili arkadaşlar da bildiği hâlde Hazine Bakanı Mehmet Şimşek'e ulaşamadıklarından bu, kangren olarak devam ediyor. Bunun dışında, Hatay'ın belki hâlen en önemli sorunu konut sorunu. Üç buçuk yıldır insanlar 21 metre kare evde yaşıyor. Bunun dışında, ulaşım sorunu 2'nci en önemli sorun. 2000

yılında Sarımazı kasabasında sona ermiş olan otopanın üzerine tek bir metre ilave yapılmadı, hâlen de Hatay'da otopan çalışması yok, tünelin de acilen hızlanması gerekir. Bunun dışında, Mersin'den başlayıp Adana, Osmaniye, Gaziantep'e devam eden hızlı trenin bir hat açılarak en azından Kırıkhan'a ulaşması sağlanabilir. Ne yazık ki gündemde yok.

Değerli milletvekilleri, önemli hususlardan biri şu: Hâlen, üç buçuk yıl geçmiş olmasına rağmen, kamu ihaleleri şeffaf, dürüst, herkese açık şekilde yapılmıyor. Doğrudan alımla 5 milyon liraya kadar olan ihaleler davetiye usulüyle belli şahıslara veriliyor. Bu, ilin bütün ilçelerinde büyük bir sorun olarak ne yazık ki duruyor. Bu konuda görevlileri, ilgilileri sorumluluk almaya bir kez daha davet ediyoruz. Bunun dışında, dubleks evlerde kanun ve nizamlara uygun yaşamış, evini sonradan bölmemiş vatandaşlarımız mağduriyet yaşıyor. Esasen bundan da öte, deprem döneminde belli tarih aralığında hak sahipliği başvurusu için imkân tanınmıştı. O dönem yakınlarını kaybetmiş olan, tedavi görmekte olan, psikolojik nedenlerle bir şekilde bu süreyi kaçırmış olanlar için bir defaya daha mahsus olmak üzere ek başvuru hakkı tanınmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Hatay bu ülkenin -tarih, turizm, kültür, gastronomi- her açıdan önemli bir medeniyet merkezidir. Ne var ki tarihimiz yok oluyor. Tescilli evlere Bakanlık sadece proje desteği veriyor, bir de vitrinlik olarak belli yerleri restore ediyor. Oysa bu tarihin korunması açısından turistik önemi olan tescilli yapıların tümünün Kültür Bakanlığı tarafından yapılması gerekir. Burada, yüce Meclisin huzurunda bu talebimizi bir kez daha yinelemek istiyoruz.

Hatay'daki başka önemli bir genel çerçeve sorun ise şu: Ne yazık ki ildeki icraatları Ankara merkezli bürokratlar yapıyor. Şehrin değerini, geleneğini, kültürünü, birikimini bilmeyen insanlar yerelle muhatap olmadan proje ürettikleri için âdeta sefer taşı gibi kafes yapıp insanlar yerleşsin başka bir şeyi önemsemiyor. Bugün E-5'te, orman dairesinde, Atatürk Caddesi'nde, 75. Yıl Çevre Bulvarı'nın tamamı eskiden daha dar hâle geldi. Düşünebiliyor musunuz, bir yol yapılmış, yeni dönemde eskisinin yarısı kadar dar bir alana yol yapılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Orman dairesinin yanındaki o 4 tane binayı koymasınız kimse bir şey kaybetmezdi. Onun için, Ankara'daki bürokratlar "Bu işi biz biliriz, istediğimiz gibi istediğimizi yaparız." değil ticaret odalarını, esnaf odalarını, sivil toplum kuruluşlarını dinlemek, onların fikirlerini alarak proje üretmek durumundadır, aksi hâlde Hatay'daki sorunlar genel itibarıyla devam eder.

Bu açıdan, sözlerimi toparlayarak diyorum ki KOBİ'lere, esnafa destek verilmeli, borçları ertelenmeli, hak sahipliği bir kez daha tanınmalı, Hatay turizm bölgesi ilan edilmeli, ihaleler şeffaf yapılmalı, hızlı tren Hatay'a gelmeli, yerinde dönüşüm desteği verilmeli; destek azaldığı için iptaller söz konusu.

BAŞKAN - Sayın Işıkver...

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

9.- *Elâzığ Milletvekili Semih Işıkver'in, Polis Meslek Eğitim Merkezi alımlarında uygulanan 10 katı aday çağırma kuralına ilişkin açıklaması*

SEMİH IŞIKVER (Elâzığ) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, kısa adı POMEM olan Polis Meslek Eğitim Merkezine başvuran adaylar arasında 10 katı kural olarak bilinen uygulamanın kaldırılmasına yönelik artan talepler bulunmaktadır. Mevcut sistemde alım yapılacak kontenjan sayısının 10 katı kadar aday ön sağlık kontrolü aşamasına çağrılmakta, 10 katı kural içerisine giremeyen adaylar dışarıda kalmaktadırlar. Fırsat eşitliği ve

hakkaniyet açısından uygulamanın yeniden gözden geçirilmesi, değerlendirme sürecinin daha adil ve objektif bir hâle getirilmesi önemli bir beklentiye dönüşmüştür.

Genç kardeşlerimizin hayal ve hedeflerine ulaşması açısından konuyu takdirlerinize arz eder, Gazi Meclisi saygılarımla selamlarım.

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu...

10.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, İstanbul Boğazı'nın hemen girişinde vurulan tankere ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Hava savunma sistemimiz nerede? İstanbul Boğazı'nın hemen girişinde, burnumuzun dibinde bir tankerimiz vuruluyor. "Altura" adlı tanker 140 bin ton ham petrol taşıyan dev bir gemi, insansız bir hava ve insansız bir deniz aracıyla hedef alınıyor ve patlatılıyor. Bu nasıl olur? İstanbul Boğazı gibi dünyanın en kritik su yollarından birinin dibinde bu saldırı gerçekleşirken radarlarımız nerede? Deniz gözetleme sistemlerimiz çalışmıyor mu? Hava savunmamız yok mu? Bu ülkenin denizleri yolgeçen hanı değildir. Bu ülkenin güvenliği tesadüflere bırakılamaz. Eğer bir insansız deniz aracı göz göre göre gelip saldırı yapabiliyorsa burada ciddi zaaf vardır. Mesele, Türkiye'nin egemenliği meselesidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Dinç...

11.- Mersin Milletvekili Faruk Dinç'in, 1'inci Dönem Trabzon Milletvekili Ali Şükrü Bey'in şehadetinin 103'üncü yılına ilişkin açıklaması

FARUK DİNÇ (Mersin) - Bismillahirrahmanirrahim.

Yarın, Türkiye tarihinin ilk dönem milletvekillerinden olan Trabzon Milletvekili Ali Şükrü Bey'in şehadetinin 103'üncü yılı. Ali Şükrü Bey sadece siyasetçi değildi; önemli bir asker, bir fikir adamı ve gazeteciydi. Birinci Meclis döneminde fikirlerinden dolayı katledilen ilk milletvekili mevkiidamızdır. Ali Şükrü Bey "İslam'dan vazgeçmeyiz." çığığıdır. Lozan'da Türkiye'nin hukukunun tam anlamıyla savunulmadığını belirttiği için hedef alınmış ve siyasi bir cinayete kurban gitmiştir. Ali Şükrü Bey'i yâd etmek Meclisin tarihsel bir görevidir. Muhalif olmanın bedel ödemek olduğu bir zamanda hakkı haykırmaktan vazgeçmeyen Ali Şükrü Bey'i rahmetle, katillerini lanetle anıyorum. Şehadeti mübarek olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Koca...

12.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, "Nevroz" kutlamalarına ilişkin açıklaması

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Milyonlarca yurttaşımız ülkenin dört bir yanında "Nevroz" Bayramı'nı kitlesel bir katılımıla, barıştan ve özgürlükten yana büyük bir irade koyarak coşkuyla kutladılar. Ancak siyasi iktidar yine bilindik baskı, şiddet ve sindirme politikalarını devreye sokarak barıştan ve çözümden yana değil çözümsüzlükte ısrar eden bir pratik sergilemeye devam ediyor. "Nevroz" kriminalize ediliyor, halkın kültürel değerleri tutuklama gerekçesi yapılıyor. Öyle ki "Nevroz" kutlamaları ardından hukuksuz ve keyfi şekilde 200'ü aşkın yurttaşımız gözaltına alındı, 27 yurttaşımız tutuklandı. Gözaltındaki engelli yurttaşlarımıza, çocuklara ve kadınlara darp ve şiddet uygulandı. Tutuklamalarla, baskıyla, şiddetle, gözdağıyla barış olmaz. "Nevroz" tutukluları ve gözaltıları derhâl serbest bırakılmalıdır. "Nevroz" "..."

BAŞKAN - Sayın Halıcı...

¹ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

13.- *Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'nın, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Üraloğlu'nun Isparta'da yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması*

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Isparta'yı yıllardır bekleyenler bugün "Yatırım yaptık." diyemez. Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Abdulkadir Üraloğlu geçtiğimiz günlerde "Isparta'ya büyük yatırımlar yapıldı." diyerek geldiği programda açıklama yaptı. Halkın merak ettiği soru basittir: Yol konusunda gerçekten hangi büyük ve dönüştürücü yatırım yapılmıştır Isparta'ya? Antalya ile Isparta'yı bağlayan Dereboğazı yolu bir zamanlar doğal güzellikleriyle ön planda olan bir yolken bugün ana haber bültenlerinde Türkiye'nin en tehlikeli yollarından biri olarak anons edilmektedir. AKP temsilcilerinin her seçim öncesinde bitirilmesi için söz verdiği bu yol yalnızca ulaşım değil can güvenliği meselesidir. Yine aynı şekilde Konya yolu maalesef bitirilememiştir, Burdur Dostluk yoluna da 10 bin TL ödenek ayrılmıştır. Ispartalı vatandaşlarımız artık açıklama değil...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Olan...

14.- *Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Bitlis İl Genel Meclisi Üyesi Mahmut Tanış'a ilişkin açıklaması*

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ocak ayındaki Rojava protestolarında anayasal haklarını kullanırken gözaltına alınarak tutuklanan 5 kişiden 1'i de Bitlis İl Genel Meclisi Üyemiz Mahmut Tanış'tır. Üç aydır haksız ve hukuksuz bir şekilde tutukludur. Bunun nedeni 1 Nisan 2026 tarihinde yapılacak olan İl Genel Meclisi Başkanlığı seçimidir. Bitlis İl Genel Meclisinde 12 AKP üyesi, 12 DEM parti üyesinden oluşan bir eşitlik mevcuttur. Mahmut Tanış'ın bugüne kadar hâlen tutuklu kalmasının nedeni Meclis dengesinin AKP lehine bilinçli bir şekilde değiştirilmek istenmesidir, yargı siyasi amaçlar için kullanılmaktadır. Buradan İçişleri Bakanına ve Adalet Bakanına çağrıda bulunuyoruz: 1 Nisan tarihinde yapılacak Bitlis İl Genel Meclisi Başkanlığı seçimlerini meşru olması için İl Genel Meclis üyemiz ve diğer tutuklular bir an önce serbest bırakılmalıdır.

II.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

3.- *Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, güncel siyasi konulara ilişkin gündem dışı konuşması*

BAŞKAN - Üçüncü olarak, güncel siyasi konular hakkında söz isteyen Konya Milletvekili Sayın Mehmet Baykan.

Buyurun Sayın Baykan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET BAYKAN (Konya) - Sayın Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; sözlerimin hemen başında, Ağrı Doğubayazıt'ta kaza sonucu şehit olan Konyalı Uzman Çavuş Selman Akarsel şehidimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Yine, vefatının 17'nci yıl dönümünde -12 Eylül öncesi Ülkü Ocakları Başkanı, Büyük Birlik Partisi Kurucu Genel Başkanı- şehit Muhsin Yazıcıoğlu'na Allah'tan rahmet diliyorum ve bugün, Dünya Kupası "play-off" elemelerinde İstanbul'da Romanya'yla karşılaşacak A Millî Takım'ımıza başarılar diliyorum.

Değerli arkadaşlar, son günlerde kamuoyunu meşgul eden ve siyaset kurumunun itibarını doğrudan ilgilendiren çok önemli bir mesele üzerine söz almış bulunuyorum. Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanı Sayın Özgür Özel tarafından Sayın Akın Gürlek hakkında ortaya atılan iddialar sadece siyasi rekabet sınırlarını aşmakla kalmamış, aynı zamanda devletin kurumlarına olan güveni zedeleyecek bir boyuta ulaşmıştır.

Değerli arkadaşlar, iddialar ciddi olabilir, siyasetçi iddia ortaya koyar, eleştiri de yapar ama bir şartla; gerçeklere dayanmak zorundadır. Eğer ortaya koyduğunuz belgeler temsili yani gerçekçi olmayan, doğrulanmamış hatta manipülasyon içeren belgeler ise bu artık siyaset değil doğrudan doğruya bir algı operasyonuna dönüşür. Sözüm ona 12 tapu belgesi açıklanıp “Bunlar gerçek.” denilmiştir. Ardından Sayın Bakan net bir şekilde resmî kayıtları ortaya koyarak “Üzerime kayıtlı 4 taşınmaz var.” diyerek kamuoyunu bilgilendirmiştir, tapu sorgulaması yapan şüpheli kamu görevlileri de “4 tapu gördük.” demişlerdir. Bunlara rağmen tartışma devam ettirilmeye çalışılıyor ama Grup Başkan Vekili Sayın Murat Emir, hakkındaki iddialarla ilgili “14 tapum var.” deyip paylaştıktan sonra -ki bu kayıtlar sağlamdır, bakan da paylaşırsa, milletvekili de paylaşırsa devletin kayıtları sağlamdır, beyan esastır, eyvallah- aynı çevreler hemen kabullenmiştir; bu ne yaman çelişki? Sayın Bakan evrakta sahtecilik iddiasıyla Sayın Özel hakkında suç duyurusunda bulundu, ayrıca 1 milyon liralık tazminat davası açtı. Mevzu artık yargıda, mahkeme tüm kayıtları isteyecek, hakikat tüm çıplaklığıyla ortaya çıkacak. Kayıtlar silinemez, yok edilemez. Eğer kafanızda hayali suç oluşturup herkesin buna inanmasını istiyorsanız kusura bakmayın. Peki, şimdi ne olacak? Ortaya atılan iddialar bize göre çökmüştür. Bu durum sadece bir siyasi polemik olmaktan çıkıp güvenilirlik krizine dönüşmüştür. Aslında söylenecek çok şey var ama etrafımız ateş çemberiyken, dünya bir savaşın ateşinde kavruluyorken biz sorumluluk sahiplerine düşen, iç cepheyi sarsacak hâl ve davranışlardan kaçınmak, temeli olmayan tartışmalarla enerjimizi harcamamak olmalıdır. Bir taraftan devam eden soruşturmalar, tartışmalar... Bir anda ilgisiz bir başlık üzerinden gündem oluşturulmaya çalışılmaktadır ama bundan daha vahim bir durum var: Bu süreçte devletin tapu kayıtlarına hukuka aykırı şekilde erişildiği iddiaları gündeme gelmiştir. Farklı illerden farklı kamu görevlileri tarafından yapılan sorgulamalar var ve bu bilgilerin siyasi bir zemine taşınması söz konusu. Eğer bu doğruysa -ki basına yansıyan bilgiler bu yöndedir, mahkeme kararları bu yöndedir- artık burada mesele sadece siyaset değildir; burada mesele, mahrem bilgilerin kimler tarafından, nasıl sızdırıldığıdır. Meclisin, bizlerin buna kayıtsız kalma lüksümüz yoktur.

Değerli arkadaşlarım, bu konu, öyle “Garibanlar meraktan bakmışlardır.” denilecek kadar basit değildir. Yaşadığımız süreçte bu kişilerin ifadeleri ve bağlantıları kamuoyuna yansıyor. Hemen bu arada, bu iddialarda, bu aşamada adı geçenleri açıklama yapmaya davet ediyorum. Şimdi soruyorum: Devletin verisine izinsiz erişmek, bunu paylaşmak merak mıdır yoksa suç mudur?

Değerli milletvekilleri, siyaset sorumluluk ister, siyaset ciddiyet ister, en önemlisi dürüstlük ister. Canlı yayınlarda, “photoshop”la yapılmış; üzerinde ada, pafta, parsel yazan; hiçbir şekilde tam açık adres bulunmayan, gerçek olmayan sözüm ona belgelerle kamuoyu meşgul edilmemelidir.

Bugün geldiğimiz noktada ne yazık ki şu tablo ortaya çıkmıştır: Bunların sadece bir iddia olduğu kendileri tarafından da söylenmektedir. Belge denilen evraklar ya da “photoshop”lar güvenilir değildir ve toplum gereksiz bir kutuplaşmaya sürüklenmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Siyasetin dili sert olabilir ama zemini hakikat olmalıdır. Siyaset rekabet içerir ama iftira içeremez. Bu tablo hiç kimseye fayda sağlamaz, ne iktidara ne muhalefete ne millete.

Sözlerimin sonunda bizim bir özlemimizi ifade etmek istiyorum: Denizde yürüsen, toprakta yürüsen “Yüzme bilmediğinden, yürüyemediğinden öyle yapıyor.” diyen bir muhalefet anlayışı değil de “Biz olsak daha iyi yönetiriz, biz olsak daha iyi yaparız. Örneğin, siz 500 bin konut yapıyorsunuz, biz 5 milyon yapacağız.” diyen ve milleti buna inandıracak bir muhalefete ihtiyacımız var. İnanın,

bunu başarısız arkadaşlar, yaparsınız; zaten bunu zaman zaman yapabiliyorsunuz. Örnek mi? Sayın Cumhurbaşkanımız “Turpun büyüğü heybede.” dedi, o günden beri ağzımızdan düşmüyor.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, 69'a göre yerimden...

BAŞKAN - Kürsüden buyurun.

IV.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın yaptığı gündem dışı konuşması sırasında CHP Genel Başkanına ve Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın hatip konuşması sırasında, gerçeği önemseydiğini, hakikatin en yüksek değer olduğunu, adalete güvendiğini söyleyerek doğru bir noktaya temas etti. Tam da bu nedenle ben bazı eksik bilgilerini düzeltmek üzere söz aldım. Sayın Genel Başkanımız 12 tane tapu ortaya koymadı; dinlememişsiniz, izlememişsiniz veya çarpıtma derdindediniz. 12 tane ID numarası ortaya koydu, her bir taşınmazla ilgili -yani insanların vatandaşlık numarası gibi- ID numarası olur, bunlarla ilgili işlemler var. Bu işlemler doğru; bu işlemlerin zaten olmadığı, yalan olduğu söylenmiyor, reddedilmedi. Bunların şu anda ilgili kişinin, Sayın Akın Gürlek'in mevcut mal varlığı içerisinde taşınmaz olarak tapuda olup olmadığı bir başka konudur.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya alıp satarsa...

MURAT EMİR (Devamla) - Tam da bu.

Burada söz konusu olan şu: Bir başsavcılık görevi yapmış, o sırada borsalar kurulduğuna dönük çok ciddi iddialar, emareler, davalar var ve orada bu şüpheli işlemler yapılırsa muhalefet bunu gündeme getirir. Burada yapılması gereken, hakikate ulaşmak üzere objektif, saygın, saygılı, birbirine saygılı bir tutum almaktır; bizim talebimiz budur.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Basında öyle yer almadı.

MURAT EMİR (Devamla) - Bakın, diyorsunuz ki 4 kişi girmiş. Suçlular mı, değil mi ben bilmem ama bunları hemen FETÖ şampuanıyla yıkamaya çalışıyorsunuz. Murat Emir'in mal varlığına ulaşmak serbest, hem de yalan dolanlarla dolu manşet atmak serbest. Ne yaptınız Yeni Şafak'ın manşeti için? Bu kürsülerden konuşanlar için ne yaptınız şimdiye kadar? Hiç. (CHP sıralarından alkışlar) Ama Akın Gürlek'in mal varlığına birisi göz ucuyla baktıysa ya PKK'lıdır ya FETÖ'cü!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT EMİR (Devamla) - İşte, sizin adalete saygınız da bu kadar.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, ya, mahkemeye intikal etmiş bir konuyu ayrıca burada tartışmanın bir anlamı yok.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Peki Başkanım.

BAŞKAN - Değil mi, mahkeme süreci var değil mi Murat Bey?

MURAT EMİR (Ankara) - Evet, evet.

BAŞKAN - Tamam.

Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Düşünmez...

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

15.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, İŞKUR aracılığıyla yapılan işe alımlara ilişkin açıklaması

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İŞKUR aracılığıyla yapılan işe alımlarda kura çekimlerinden isim listelerine kadar uzanan usulsüzlük iddiaları artık birer dedikodu değil Hakkâri sokaklarında yankılanan acı bir gerçekliktir. Gençlerimiz kahve köşelerinde işsizlikten tükenirken birilerinin yakınlık ve sadakat kriteriyle kapalı kapılar ardından işe yerleştirilmesi ne ahlaka ne de adalete sığar. Bu tablo sadece bir usulsüzlük değil Çölemerik halkının iradesine atanan kayyum zihniyetinin istihdam alanındaki yansımadır. İş bir lütf değil her yurttaşın emel hakkıdır. Kura çekimleri halkın huzurunda ve tam şeffaflıkla yapılmalıdır. Liyakat yerine mülakat sistemini getirenler, yandaşlarını kayıranlar bu halkın alın terine hesap verecektir. Hakkâri'nin çocukları sahipsiz değildir; Şemdinli'den Yüksekova'ya, Çukurca'dan Derecik'e kadar her bir gencimizin hakkını savunmaya, bu yolsuzluk çarkını deşifre etmeye devam edeceğiz. Yürüttüğümüz siyaset bir avuç azınlığın değil emeğiyle geçinen onurlu halkımızın...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bektaş...

16.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, akaryakıt fiyatlarına ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026'nın başında mazot 55 liraydı; bir asgari ücretlinin maaşı 510 litre, bir emeklinin maaşı 363 litre mazot ediyordu. Bugün mazot 75 lira; bir asgari ücretlinin maaşı 374 litre, bir emeklinin maaşı 266 litre mazota karşılık geliyor yani yılbaşından bugüne asgari ücretlinin 136 litre mazotu, emeklinin ise 97 litre mazotu buhar olup uçtu. Bir ürünün üretiminden son tüketiciye ulaşmasındaki en önemli maliyetlerden biri olan akaryakıt için iktidar harekete geçmezse enflasyon tırmanacak, başta dar gelirli yurttaşlarımız olmak üzere herkesin alım gücü daha da eriyecek.

İktidara çağrıda bulunuyorum: Öncelikle tarımsal alan başta olmak üzere akaryakıtta KDV'yi yüzde 1'e indirin, akaryakıt fiyatları yüzde 20 seviyesinde ucuzlasın. Bu şekilde, başta gıda olmak üzere tüm ürünlerde nakliye maliyetinden doğacak zammın önüne...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Karagöz...

17.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, yılın ilk iki ayında kesilen trafik cezalarına ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

2026 yılının tamamı için trafik cezalarından 348 milyar lira gelir hedeflendi fakat daha yılın ilk iki ayında kesilen cezalar 1 trilyon lirayı aştı yani hedefin neredeyse 3 katı daha şimdiden vatandaşla yüklenmiş durumda. Cezaların amacı kazaları önlemek, vatandaşları korumaktır ancak AKP iktidarında trafik cezaları bütçe açığını kapatmanın bir kalemi olarak görülüyor. Ekonomiyi düzeltmeyenler çözümü vatandaşın cebine yönelmekte buluyor, vergiyle yetinmeyip cezayı da gelir kapisına çeviriyor. Devletin gücü vatandaşını ne kadar cezalandırdığıyla değil ne kadar koruduğuyla ölçülür. Eğer direksiyon başındaki vatandaş kendini korunmuş değil de hedef alınmış hissediyorsa sorun trafikte değil bu anlayışta. Bu anlayış terk edilmeli, devlet fahiş cezalara sarılmak yerine güvenliği önceleyen bir anlayışı hâkim kılmalıdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Hun...

18.- İğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, 2026 için belirlenen öğretmen atama kontenjanlarına ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (İğdır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Millî Eğitim Bakanlığı 2026 Millî Eğitim Akademisine hazırlık eğitim başvurusunu tamamladı; 64 alana kontenjan dağılımı yayımlandı, hazırlık eğitimine alınacak 10 bin öğretmen adayı için branş ve kontenjan dağılımını belirledi. Bu ne demektir? 2026'da sadece 10 bin öğretmen ataması yapılacaktır; bu, cumhuriyet tarihinin en düşük öğretmen atamasıdır. 400 binden fazla öğretmen adayının sınava katılacağı, bir o kadarının umudunu yitirip sınava dahi girmediği, öğretmen açığının 100 bini aştığı bir durumda 10 bin öğretmen ataması kabul edilebilir değildir. Millî Eğitim Bakanlığı bu açığı düşük ücretlerle çalışan ücretli öğretmenlerle kapatmaya çalışıyor yıllardır. Millî Eğitim Bakanlığı sorun çözmeyen bu yöntemlerden bir an önce vazgeçmeli, atama kontenjanlarını gerçek ihtiyaçlara göre yapmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Gökçek...

19.- Ankara Milletvekili Osman Gökçek'in, Kızılcahamam'daki Soğuksu Millî Parkı'na ilişkin açıklaması

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Ankara Büyükşehir Belediyesinin Kızılcahamam'daki Soğuksu Millî Parkı'nı yönetemeyip devretmesi Ankaralı vatandaşlarımıza yapılmış büyük bir saygısızlıktır. Konserlere, karton bardaklara, tabut ve ceset torbası vurgunlarına milyarlarca para ayıran Mansur Yavaş'ın vatandaşlarımızın nefes aldığı bu eşsiz doğa alanına bütçe ayırmaması kabul edilemez. Üstelik Kızılcahamam Belediyesi çok sınırlı imkânlarına, neredeyse Ankara Büyükşehir Belediyesinin dört yüzde 1 bütçesine rağmen bu alanı sahiplenmek ve yönetmek için fedakârlık yapmaktadır. Bu tablo, sorumluluktan kaçan ile taşın altına elini koyanların arasındaki farkı açıkça göstermektedir. Bugün, Ankara'da yaşanan trafik sorunu, suyla ilgili problemler ve geçmiş dönemdeki her projeyi yok etme çabası bu yönetimin beceriksizliğini gözler önüne sermektedir. Bu yaşananlar Ankaralı vatandaşlarımızın sabrını zorlamaktadır. Bunun hesabı mutlaka sandıkta verilecektir.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Sandığı getirin o zaman!

BAŞKAN - Sayın Aydın...

20.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, son günlerde Trabzon'da kamu kurumlarında yaşananlara ilişkin açıklaması

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Son günlerde Trabzon'da kamu kurumlarında yaşananlar şehrimizde bürokrasinin nasıl bir baskı aracına dönüştürüldüğünü ve siyasallaştığını açıkça göstermektedir. Kurum içi huzurun bozulduğu, meslek kuruluşlarına müdahale edildiği, liyakat yerine farklı ölçütlerin esas alındığı bir tabloyla karşı karşıyayız. Kamu görevi siyasi ve şahsi hesaplaşma alanı değildir. Devletin yetkisi şahsi hırsların aracı hâline getirilemez. Trabzon'da hiç kimse bulunduğu makamı kullanarak meslek örgütlerine, çalışanlara ve farklı düşünenlere baskı kuramaz. Buradan bir kez daha uyarıyor, devlet yetkililerini hukuka, liyakate ve devlet ciddiyetine uygun davranmaya davet ediyor, Genel Kurulu ve Trabzonlu hemşehrilerimi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Çan...

21.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun Bafra'da ve diğer illerde özelleştirme kapsamına alınan 55 taşınmaza ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Resmî Gazete'de geçen hafta yayımlanan kararla, Sağlık Bakanlığına ait 55 taşınmaz özelleştirme kapsamına alındı; bunlardan biri de Samsun Bafra'da hâlen İlçe Sağlık Müdürlüğü olarak hizmet veren

ancak içinde polikliniklerin ve laboratuvarların bulunduğu taşınmazdır. Bu girişim bizim nazarımızda sağlık hizmetini erişilebilir olmaktan çıkarmak, imar rantı yaratmak ve cumhuriyetin izlerini silmek anlamını taşıyor. Bu binalar sadece taş ve beton değildir, halkın sağlığa açılan kapısıdır. Bu kapı rant için kapatılamaz. Yerelde iktidar temsilcileri tek adama karşı çıkarcasına Bafra'daki taşınmazın satış listesinden çıkarılacağını söylüyor. İhtimal vermiyoruz ama takip edeceğiz. Söz verilmişse gereği yapılmalıdır. Bafra'da ve diğer illerde 54 taşınmazın satışına razı değiliz. Çünkü sağlık, ticari meta değil kamusal bir hizmettir.

BAŞKAN - Sayın Kış...

22.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Tarsus Sanlıca köyünde kurulmak istenen çimento fabrikasına ilişkin açıklaması

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Sayın Başkan, şu saatlerde Tarsus Sanlıca köyümüzde adına "ÇED bilgilendirme" dedikleri ama gerçekte bir dayatma toplantısı yapılıyor. En verimli tarım arazilerinin olduğu Tarsus'unuzun, 14 köyün tam ortasına çimento fabrikası kurmak istiyorsunuz. Bu tesisi yapacak başka yer mi kalmadı? Bu insanlar toprakla, üretimle, alın teriyle geçiniyor. Suyu kirletecek, toprağı verimsizleştireceksiniz; toz kalkacak, nefes alınamayacak. Çiftçi zaten ayakta duramıyor -mazot pahalı, gübre pahalı- zor bela üretim yapıyor, şimdi bir de üstüne bu yükü bindiriyorsunuz. Köylülerimiz açık açık "İstemiyoruz." diyorlar ama siz sormadan, dinlemeden, rızasını almadan bu kararı dayatıyorsunuz. Bu, yatırım değildir, doğrudan yaşam hakkına müdahaledir. Bereketli topraklarımızın yok edilmesine asla müsaade etmeyeceğiz. Bu dayatmayı derhâl durdurmalısınız. Köylerimiz sahipsiz değildir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Kunt Ayan...

23.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, halkın Meclisten beklediği yasal düzenlemelere ilişkin açıklaması

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Milyonlarca insan aylardır bu Meclisten yasa bekliyor. "Yılbaşından sonra." dediniz, "Bayramdan sonra." dediniz; yıl geçti, bayram geçti ama ortada yasa yok. Halkın talepleri, beklentileri ortada. Barış ve demokratik toplum sürecinin ihtiyaç duyduğu yasaları yapmak için neyi bekliyorsunuz? Eşit, adil, bütünlüklü bir İnfaz Kanunu'nu yapmak için neyi bekliyorsunuz? Cezaevlerinde on binlerce mahpus adil yargılanmamış, infazda ayrımcılığa uğramış; hasta mahpuslar ağır hak ihlalleri çözümünü beklerken on ikinci yargı paketini getirmek için neyi bekliyorsunuz? Bu yasalar Fizan'dan gelmeyecek, halkın Meclisi gecikmeden gerekli yasal düzenlemeleri bir an önce yapmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Hülakü...

24.- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü'nün, Bingöl Üniversitesinin personel alımı sonuçlarına ilişkin açıklaması

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bingöl Üniversitesinin bir ay önce duyurduğu personel alımı dün itibarıyla sonuçlanmıştır. Üniversite yönetiminin 24 Mart 2026 tarihinde açıklaması gereken alım sonuçlarını o gün açıklamak yerine 25 Mart 2026 tarihinde açıklaması, "e-devlet uygulamalarında yaşanan teknik aksaklık" diye gerekçe belirtmesi Bingöl'de ciddi bir rahatsızlık yaratmıştır. Her kurumda torpille işe alımın olduğu Bingöl'de, açılan kadrolara başvuran yurttaşların torpil ihtimalinden şüphe duyması Bingöl'ün en büyük gerçeğidir. Üniversite yönetimine çağrıda bulunuyorum: Listelerin şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşılması, açılan kadrolara başvuran yurttaşların taleplerinin yerine getirilmesi ve en önemlisi, torpil

şüphesi yaratan çelişkili süreç yönetiminize ilişkin derhâl bir açıklama yapmak zorundasınız. Bingöl halkı bu sürece ilişkin soruların cevaplarını açık bir şekilde bekliyor

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Güzelmansur...

25.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, nakliyecilerin kontak kapatma eylemine ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Artan maliyetler karşısında çaresiz kalan nakliyeciler iflas noktasına geldi. Pek çok ilimizde olduğu gibi, dün seçim bölgem Hatay'da da nakliyeciler kontak kapatma eylemi başlattı. Kontak kapama eylemi aslında bir feryattır; mazota sürekli zam geliyor, nakliyeciyi esnafı borçlarını ödeyemiyor, esnaf kefalet kredilerini ödeyemiyor; lastik alamaz hâle geldiler, araçlarının arızalarını yaptıramayacak duruma geldiler.

Nakliyecinin, çiftçinin mazotundan KDV alınmaması için bir kanun teklifi vermiştim, bu teklifi yasalaştırmak için neyi bekliyoruz? İşte, o gün bugündür.

Bakın, bu nakliyatçılar kontak çevremiyor; çoluk çocuğunun karnını doyuramaz hâle geldiler. Feryatlarını dinleyin, iflastan kurtarın; desteğinizi bekliyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aşıla...

26.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, İran'a insani yardımlara bir an evvel başlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Bir an evvel, emperyalist ve siyonist saldırıya uğramış İran'a insani yardım göndermemiz şarttır, Türk Kızılayı ve diğer yardım kuruluşları komşumuza el uzatmalıdır; dostlar böyle zamanda belli olur. Hükümetimiz yardım kanallarını devreye sokup saldırıya uğramış dost ve kardeş İran halkına insani yardımlara bir an evvel başlamalıdır. Başta AFAD, Kızılay ve diğerleri olmak üzere bütün insani yardım kuruluşlarımızın harekete geçmesinin tam zamanı. Böyle bir jest bu coğrafyada birlikte yaşayacağımız İran halkının toplumsal hafızasında olumlu hatıralar olarak kalacak ve Türkiye'nin bu hukuksuz saldırıda canilerin yanında yer almadığını da gösterecektir diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Yıldırım...

27.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, Sarıyer Belediyesine ilişkin açıklaması

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Teşekkürler Başkanım.

Sahte diplomadan sonra şimdi de sahte harç makbuzlarıyla karşı karşıyayız. Ekrem İmamoğlu'nun eşi Dilek İmamoğlu'nun yeğeni Volkan Kaya'nın bu sefer sahte ve düzmece ödeme makbuzlarıyla Sarıyer Belediyesini dolandırdığı ortaya çıkmıştır. İşbu dolandırıcılık sekiz ay önce Sarıyer Belediyesi tarafından bilinmesine rağmen şahıslar hakkında adli makamlara başvurulmaması failin taşıdığı soyadı ve akraba ilişkileri sebebiyle hukukun kasten askıya alındığını açıkça göstermektedir. Sarıyer Zekeriyaköy'de yapılan villalarla ilgili Sarıyer Belediyesine ödenmesi gereken harçların sahte makbuzlarla ödenmiş gibi gösterilerek kamuyu zarara uğrattıklarını, Sarıyer Belediye Başkanının ise bu konuyu bilmesine rağmen gerekli yasal işlemleri başlatmayarak görevini kötüye kullandığını ifade ediyor, kendilerini görevini layıkıyla yapmaya davet ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Karaoba...

28.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Uşak'ın yöresel diline ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Kuvayimillie ve ilkler şehri, şehrimiz Uşak'ı hem Türkiye'de hem de yurt dışında tanıtmak bizlerin asli görevlerindedir.

Şehrimizin kendisine has yöresel dilinden bazı örnekler vermek istiyorum: Biz Uşaklıyız; “orada” değil “enkirde” deriz; “nasılsın” değil “nişliyon” deriz. Biz Uşaklıyız; “tepsi” demeyiz, “sini” deriz; “atlet” demeyiz, “göynek” deriz. Biz Uşaklıyız; “abla” değil “aba” deriz; “herhâlde” değil “össen” deriz. Biz Uşaklıyız; “birazcık” değil “acığ” deriz; “fakir” değil “cıbıl” deriz. Biz Uşaklıyız; “yalancıkta” değil “engastan” deriz. Biz Uşaklıyız; “teyze” değil “deze” deriz; “havlu” değil “peşkir” deriz. Biz Uşaklıyız; “muhtar” değil “ayan” deriz. Biz Uşaklıyız; “kilit” değil “tırkaz” deriz. Biz Uşaklıyız; “artık” değil “gâli” deriz.

Uşak hakkını almalıdır diyorum. Uşak'a hakkını verin gâli!

BAŞKAN - Çok güzel bir talep.

Sayın Güneş...

29.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Orta Doğu'da yaşananlara ilişkin açıklaması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Birinci Körfez Savaşı'nda dünyaya “Irak'ta kimyasal silah var.” denildi, ülke işgal edildi, bir milletin kaderi altüst edildi; aslında o silahlar yoktu. Bugün aynı zihniyetin aynı yöntemlerle yeni bir hedefe yöneldiğini ibretle izliyoruz. ABD yine kendi ürettiği gerekçelerle; İsrail ise hukuk tanımaz, sınır bilmez saldırganlığıyla İran'a karşı tehlikeli bir süreci başlatmıştır. Bu, sadece bir ülkeye yönelik bir hamle değil bölgeyi ateşe atmak, dünyayı daha büyük bir kaosa sürüklemek demektir. Öte yandan, İsrail'in Filistin'de sürdürdüğü; çocukları, kadınları, sivilleri hedef alan saldırılar artık açık bir insanlık suçudur. Gazze'de yanan sadece evler değil insanlığın ortak vicdanıdır. Tam da bu noktada Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliği ve ileri görüşlü politikaları sayesinde Türkiye Orta Doğu'daki bu ateş çemberinin ortasında dimdik ayakta kalmakta, milletimiz güven içinde yaşamaktadır. Türkiye olarak bu kirli düzene karşı hakkın, hakikatin ve mazlumun yanında durmaya devam edeceğiz diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Sümer...

30.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'da yaşanan bir olaya ait fotoğrafa ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bakın, bu fotoğraf Adana'dan, buna benzer birçok olay ise Türkiye'nin her yerinde yaşanıyor. İktidarın yarattığı yoksulluk gençlerimizi ve çaresiz vatandaşlarımızı IBAN kiralama adı altındaki dijital tuzakların kucağına itmektedir. 700 lira için bir hayatın kararı, protez bacağıyla bir vatandaşımızın hapse girmesi sadece bir dolandırıcılık hikâyesi değil ülkemizin içine sürüklendiği ekonomik buhranın ve adaletsizliğin acı bir vesikasıdır. Karnını doyurmak, bir faturasını ödemek için üç kuruşa mecbur kalan gariban vatandaşımız asli faili gibi hapse atılırken bu işin asıl baronları, teknolojik imkânlarla saklanan gerçek suçlular ellerini kollarını sallayarak gezmektedir. Banka hesap hareketlerini takip eden sistemler neden sadece en alttaki çaresizleri yakalıyor da milyarlarca liralık trafiği yöneten örgüt liderlerine ulaşmıyor? Bir kez daha buradan sesleniyoruz: Garibanın protez bacağına kelepçe vurmamak adalet değildir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Yıldırım Kara...

31.- *Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Belen ilçesi için beklentilerine ve Hüseyin Fırat'a ilişkin açıklaması*

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ederim Başkanım.

Belen ilçemizde Halilbey Mahallemizdeki Ziraat Bankası ATM'sini yeniden buradan ifade etmek istiyorum ki bekliyoruz hâlâ. Belen'de yine elektrik kesintilerine kalıcı bir çözüm bekliyoruz. Belen ilçemizde Muhtesal Mahallemizde Kayalık Sokak'tan düşen 6 Şubat sonrasındaki kayalar mahalleye gerçekten ciddi bir tehdit oluşturuyordu. Şimdi, burada bir koruma kalkanı, bir istinat duvarı mı, nedir, bilmiyoruz ama bir çalışmanın mutlaka yapılması gerekiyor; mahalle halkı bunu uzun zamandır bekliyor.

5 Mart tarihinde Reyhanlı ilçemizden Hüseyin Fırat maalesef şehit oldu İran'da. Şu an araçları Tebriz'de kaldı. Bunun yurda getirilmesi için ve şehitlik mertebesi için ailemizin talebini yeniden buradan iletmek isterim ve kendisine de yeniden Allah'tan rahmet diliyorum.

BAŞKAN - Sayın Alp...

32.- *Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, sanal kumara ve yasa dışı bahse ilişkin açıklaması*

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, sanal kumar maalesef çok büyük bir sorun olmaya başladı. Milletimiz perişandır bu konuda. Kars'ta son bir ay içerisinde 4 cenaze kaldırdık. Sanal kumar batağına saplanan gençlerimiz malını mülkünü veriyor, borçlanıyor, sonra gururuna yediremeyip intihar ediyor. Sadece Kars'ın değil memleketin sorunudur.

Bütün milletvekillerine çağrı yapıyorum: Bu işin siyaseti de olmaz; gelin hep beraber bir kanun çıkaralım, bu sanal kumara, yasa dışı bahse erişimi yasak edelim efendim.

BAŞKAN - Sayın Işık Gezmiş...

33.- *Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun'da mevcut ve yeni açılacak olan maden sahalarına ilişkin açıklaması*

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tema Vakfı verilerine göre, memleketim Giresun'un yüzde 85'i maden ruhsatlarıyla kaplıdır. Çalışma alanı sınırları içinde tarım alanları, meralar vardır ve ormanlarımızın yüzde 90'ı bu baskı altındadır. Bu yetmezmiş gibi, 2 Nisan 2026'da Giresun'da ihaleye açılacak olan, MAPEG tarafından yayınlanan yaklaşık 18 bin hektarlık alan 4'üncü grup maden işletmeciliğine açılarak bu baskı daha da artırılmaktadır. Yeni açılacak sahalarla, mevcut alanların yanında, Buluncak, Şebinkarahisar, Yağlıdere, Piraziz ve merkezde içme suyu havzaları, fındık bahçeleri, yaylalarımız ve enerji hatları risk altındadır.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ifade ettiği gibi, ormansız yurt vatan değildir; orman yaşamdır, nefestir. Ormanlarımızın, tarım arazilerimizin maden şirketleri tarafından...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bozan...

34.- *Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Adana Suluca 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde yaşanan olaya ilişkin açıklaması*

ALİ BOZAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Amedspor hazımsızlığı ve düşmanlığı sadece tribünlerde ve Futbol Federasyonunda yok; Adana Suluca 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde tutulan Abdulsamet Burak isimli mahpusa ailesi tarafından gönderilen Amedspor forması cezaevine alınmadı. Gerekeşi ise arkasında Kürtçe "..."²

² Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

yazısı olması. Peki, "..."³ ne demek? "..."⁴ gece yürüyüşçüsü demek. Sırf arkasında Kürtçe bir isim yazılı olduğu için Amedspor forması cezaevine alınmıyor. Cezaevinin bu kararı keyfidir ve provokatiftir. Milyonlarca taraftarı bulunan bir takıma ve milyonlarca Kürt'ün ana dili olan Kürtçeye artık barış gözüyle bakma zamanı gelmedi mi? Amedspor forması mahpusa teslim edilmelidir.

Konunun bizzat takipçisi olacağım ve o cezaevinde bulunan mahpuslara birer Amedspor forması da ben göndereceğim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi söz talep eden Grup Başkan Vekillerine söz vereceğim.

Yeni Yol Partisi Grup Başkanı Sayın Mehmet Emin Ekmen.

Buyurun Sayın Ekmen.

35.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, 26 Mart Balkan Şehitlerini Anma Günü'ne, İzmir Bölge Adliye Mahkemesinin Soma maden kazasıyla ilgili kararına, Meclise sunulan Sayıştay raporunda yer alan bir tespite, cezasızlık politikasına, Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla ile Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bugün 26 Mart Balkan Şehitlerini Anma Günü. İmparatorluk coğrafyamızın kalbinin söküldüğü, asırlık Rumeli türkülerinin birer feryada dönüştüğü o büyük acının, Balkan faciasının ve Edirne'nin sükütunun yıl dönümündeyiz. Bu duygu ve düşüncelerle, o kara günlerde göç yollarında, siperlerde şehit düşen yüz binlerce Balkan şehidimizi; evini, yurdunu ve hatıralarını o topraklarda bırakarak Anadolu'yu bize ebedi yurt kılan aziz ecdadımızı bir kez daha hürmet ve minnetle anıyoruz. Ama gelin görün ki Balkan Şehitlerini Anma Günü'nün hemen arifesinde Anadolu Ajansı, Batı Trakya'daki Türk azınlık okullarının öğrenci yetersizliği gerekçesiyle kapatıldığına yönelik bir haber geçmiştir. Bu durum, şüphesiz, 1923 Lozan Barış Antlaşması'nın ruhuna aykırı olduğu gibi Türkiye'nin Balkanlardaki varlığımızın kültürel, ekonomik ve politik olarak korunması yönündeki çabalarını da gözden geçirmesi gerektiğine işaret eden bir haberdir.

Sayın Başkanım, gün geçmiyor ki kamuoyunda hukukla ilgili, yargıyla ilgili, hepimizi hayretler içerisinde bırakan haberlerle karşılaşmayalım. Maalesef, yargıya güvenin çok düşük seviyelere gerilemesi, Anayasa Mahkemesinin son on yılda kabul edilebilirlik kararı verdiği dosyaların yüzde 98'inde bir ihlali tespit etmesinin sonuçlarının birer yansıması bunlar. Dün Soma'daki 301 madencimizi kaybettiğimiz yargılamalarla ilgili olarak İzmir Bölge Adliye Mahkemesinde verilen kararın birkaç açıdan nasıl bu güvensizliğe ve bu faciaya işaret ettiğine bir kere daha tanık olduk. Aileler yani hayatını kaybedenlerin aileleri doğrudan zarar görmedikleri iddiasıyla dosyaya katılma gerekçeleri reddedilmiştir. Bununla birlikte bu dosyada yargılanan kamu personeli için zaman aşımı nedeniyle ortadan kalkma kararı verilmiştir. Zaman aşımı süresinin dolduğu tespit edilmiştir. Görevi kötüye kullanma yönüyle dosyalar düşmüştür. Böyle bir serencamdan sonra siz Türkiye'de herhangi bir kamu görevlisinin işini gerçekten iyi yapacağını, işini yapmadığında ve işini yapmaması nedeniyle de bir kamusal zarara ya da bir vatandaşımıza yönelik bir mağduriyete sebebiyet verdiğinde bu nedenle gerçekten yargılanabileceğini düşünebiliyor musunuz? Bu bir cezasızlık politikasıdır. Bu, İliç maden faciasında, yakın zamanda karşımıza çıktığı gibi âdeta işini yapmayan kamu görevlilerinin bir şekilde korunması yönündeki bir karardır.

Sayın Başkanım, bu minvalde Meclisimize sunulan ve maalesef etkileri çok sınırlı bir şekilde hissedilebilen Sayıştay raporlarından birinde Demirören medya grubunun Ziraat Bankasından almış olduğu 800 milyon dolarlık kredinin geri ödemesinin 2 kez yapılan yapılandırmaya ve faiz indirimine

³ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

⁴ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

rağmen holdingin bu planlara uymayarak borcunu ödememekte ısrar ettiği tespit edilmiştir. Öyle bir durumla karşı karşıyayız ki çiftçinin bankası olması gereken Ziraat Bankasının sadece çiftçilere değil diğer bütün sektörlerde vermiş olduğu borçlardan kaynaklanan takipteki alacaklarının yüzde 101'i oranında sadece Demirören'den alacağı var. Tabii, Demirören bir medya grubunu iktidara hediye ettiği için sadece bununla yetinilmemiş yani bu kredi ödemesiyle yetinilmemiş ayrıca Milli Piyango'nun özelleştirilmesiyle sanal bahis ve kumarın yasal bir kisve altında âdeta her bir cep telefonunun bir "casino"ya dönüştürülmesi yoluyla bahis iddialarının ise Türk sporunu ve futbolunu zehirleyecek bir şekilde nasıl egemen ve hegemonik bir hâle geldiğini hepimiz çok iyi bilmektesiniz kıymetli arkadaşlar. Demirören Medya Grubu bu borcu ödeyecek midir? Eğer ödemeyecekse buna karşı banka hangi etkili tedbirleri alacaktır? Son altı ayda sıklıkla karşılaştığımız bir tablo var: Vatandaşın birisi gözüne almıyor, ertesi gün TMSF mal varlığına el koyuyor, üçüncü gün bu mal varlığı satılıyor. Henüz hakkında iddianame yazılmamış; bırakınız bir kesin hükmü, bırakınız bir müsadereyi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - ...hakkında iddianame yazılmamış bir vatandaşımızın mal varlığı satılıyorken Demirören Medya Grubunun 1 milyar doları bulan ve on yılı geçkin borcuyla ilgili etkin tedbirler neden alınmamaktadır?

Sayın Başkanım, hukukta sıklıkla karşılaştığımız bir mevzu da gerçekten suç işleyenlerle ilgili caydırıcı tedbirlerin alınıp alınmadığı yönündedir. Biz bunu tabii ki birilerine zarar veren, birilerini öldüren zanlıların tekrar cezaevinden çıktığında işlemiş olduğu suçlar üzerinden takip ediyoruz ama az önce Soma örneğinde olduğu gibi, aslında maalesef hayatın her alanında ciddi bir cezasızlık politikası hâli var. Mesela, Tarım Bakanlığının yayınlamış olduğu taşış listesine göre bir firma, SSC Grup Tarım Zeytinyağı Limitet Şirketi 2024 yılından bugüne kadar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - ...tam 82 kez taşış listesine girmiştir ve 46 farklı markayla vatanı aldatmıştır. Allah aşkına, soruyorum: Tarım Bakanlığı 82 kez taşış listesine giren bir firmayı, bu firmanın ortaklarını ve bu firmayla ilişkili herkesi neden caydırıcı takip ve tedbir sistemiyle kaynağında kurutmamaktadır? Niçin bu adam 46 ayrı markayla dolmuş yapılabilmekte, bunu piyasaya sunabilmekte ve Tarım Bakanlığı rastgele market denetimiyle bunu yakalayabilmektedir yani neden bunlarla ilgili olarak tedbirler kaynağında sonuç alınacak bir şekilde yürütülmemektedir? Bu da Demirören'in borcunu ödememesi gibi, Soma'daki kamu görevlilerinin cezasının, dosyasının düşürülmesi gibi tam anlamıyla bir cezasızlık politikalarına işaret etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son dakikayı veriyorum Mehmet Emin Bey.

Buyurun.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Birçok mevzu var ama iki konuya değinerek sözlerimi tamamlamak istiyorum.

Sayın Mehmet Aşıl'a'nın İran'a yardım kampanyası fikrinin değerli olduğunu düşünüyoruz. İran büyük bir saldırı altında; hastaneleri vuruluyor, altyapı vuruluyor, açlık sorunu olabilir, ilaca erişim sorunu olabilir, medikal malzeme sorunu olabilir. Hemen yanı başımızda dostlarımız, kardeşlerimiz, Van'dan ve Hakkâri'den doğrudan kara yoluyla sınır kapısı var. Bu konuda Sayın Abdulhamit Gül'e AFAD'ın herhangi bir çalışma yürütüp yürütmediği konusunda bilgi alıp Genel Kurulumuzu bilgilendirmesi, eğer yürütülüyor ise de bu konuda bir duyarlılık paylaşmasını rica ediyorum.

Tarsus'ta Sanlıca köyünde tam 14 köyün ortasında bir çimento fabrikasının yapılması girişimi kabul edilemez, Sayın Kış da buna değindi. Yeşilovacık zaten bir kimyasal atık deposuna dönüştürülüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Bununla birlikte, dondan, kuraklıktan ve sel baskınından zarar görmüş olan çiftçilerin zararlarını karşılamak yerine çimento fabrikasının tesisi kabul edilemez diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Sayın Uğur Poyraz.

Buyurun Sayın Poyraz.

36.- *Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Karadeniz'de bir tankere düzenlenen saldırıya, Türkiye'nin savunma sanayisine, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine, Ormancılık Haftası'na, Adalet Bakanının Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kuruluyla yapmış olduğu toplantının çıktıklarına ilişkin açıklaması*

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, ekranları başında bizi seyreden değerli vatandaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün sabah saatlerinde ajanslara düşen, Karadeniz'de bir tankere, 140 bin ton ham petrol taşıyan bir tankere saldırı düzenlendiği haberiyle hepimiz güne uyandı. Tabii, bu saldırının gece yarısını geçtikten sonra yapıldığı öğrenildi ilerleyen saatlerde. Sabah saat on sularında Sayın Bakan Uraloğlu'nun yapmış olduğu açıklama benim dikkatimi celbetti. Sayın Uraloğlu diyor ki: "Söz konusu tanker yabancı bayraklı, sahibini henüz bilmiyoruz ancak Türk işletilenli." Olay gece yarısı oluyor, sabah saat on buçuk, Sayın Bakan sahibini hâlâ bilmiyor ama bununla birlikte, söz konusu geminin kime ait olduğu, daha önce hangi ülkeler tarafından, hangi sicillerde ya da listelerde olduğuna ilişkin, bütün haber sitelerinde bu bilgiler söz konusu.

Tabii, bununla birlikte, yukarıda Ukrayna-Rusya savaşı, hemen doğumuzda İran-Amerika-İsrail savaşı, Körfez ateş yeri, batıda Yunanistan adaları silahlandırmaya çalışıyor, güneyde Irak ve Suriye'nin -Amerika ve İsrail güdümündeki Irak ve Suriye'nin- durumu ve iç karışıklığı malum. Bütün bunlar oluşurken Türkiye'ye havadan gelen füzeler NATO tarafından, patriotlar tarafından indiriliyor. Görüyoruz ki Türkiye'nin ne hava sahası ne de deniz sahası güven altında değil; bu, bizi endişeye sevk ediyor. Bununla ilgili de tabii, hepimizin göz bebeği olan Türk Silahlı Kuvvetleri ve buna bağlı olarak Millî Savunma Bakanlığının üstün mücadeleleri ve uzun zamandır hatta on beş yıldır Türkiye'nin dillerden düşürülmeyen savunma sanayisinin bu sürecin tamamında hepimizi huzur içinde uyutması gerekirken bununla ilgili bir endişe yaratmış olması hepimiz için düşündürücü. Hepimiz için diyorum, bunu bir muhalefet partisi olarak demiyorum, bir yurttaş olarak söylüyorum.

Bugün Sayın Erdoğan'ın, 54 taşınmazın özelleştirilerek gelirlerinin Millî Savunma Bakanlığına aktarılacağına ilişkin sözleri de yine medyada yer aldı. Dolayısıyla o zaman on beş yıldır biz bu savunma sanayisiyle ilgili ne yaptık, ne yapmadık, neler eksik; bunu tartışmamız gerekirken savunma sanayisine ilişkin tek bir eleştiriye bile tahammülü olmayan bir iktidar zihniyetiyle on beş yılımız heba olmuş anladığım kadarıyla. Biraz önce de... Altını tekrar çiziyorum, kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, Millî Savunma Bakanlığımızın merkez ve taşra teşkilatındaki olağanüstü cabalar ve savunma sanayisini de önemseyerek söylüyorum ama on beş yıldır savunma sanayisini böyle gizli bir kutu gibi gösterip, fuarlarda şov yapıp ama Türkiye'nin hemen sınırındaki böyle bir kriz durumunda savunma sanayisinde hem hava hem deniz sahamızın bu kadar tehdit altında olması bizim hepimizi korkutuyor, ürkütüyor, bunu ifade etmek istiyorum.

Biraz önce Adalet ve Kalkınma Partisinin değerli bir hatibi Cumhuriyet Halk Partisine sataşmak suretiyle bu tapu kayıtlarından bahsetti. Hatırlatmak istiyorum, 20 milyon vatandaş olarak bizlerin de sizlerin de burada hepimizin de kişisel verileri çalındı. Bu 20 milyon vatandaşın kişisel verilerinin güvenliği pek tabii ki Türkiye Cumhuriyeti devletinin himayesindedir, devleti yöneten de şu an Adalet ve Kalkınma Partisi iktidardır. Dolayısıyla önce elinizdeki 20 milyon vatandaşın kişisel verisine sahip çıkacaksınız, ondan sonra başkasının evini mi, neresini taşıyorsanız taşarsınız. Kendi evin camdan iken Türkiye Büyük Millet Meclisinin çatısı altında böylesine ithamlarda bulunmanın bir anlamı yok.

Bu hafta Ormancılık Haftası. Orman köylüsünün nüfusu yaklaşık 7 milyonu buluyor. 7 milyona yakın orman köylüsü artık ormanlarda değil, orman köylüsü ormanlarda olmayınca ormanlar da Allah'a emanet. Ormanlar da Allah'a emanet diyoruz ama Cenab-ı Hak da topluma, milletimize senelerdir bu konuyla ilgili ibreti gösteriyor. Ormanlarımıza sahip çıkamıyoruz, ormanlarımızı düzenleyemiyoruz. Ormanlarımızı müteahhitlere veriyoruz, müteahhitler dışarıdan eleman getiriyor, otonom bölgelerden, dışarıdan eleman getiriyor ve elemanlarla birlikte o ormanlar keyfekerde kesiliyor, paketleniyor, satılıyor. Orman köylüsü ne yapıyordu? Orman köylüsü ormana sahip çıkıyordu, orman köylüsü ihtiyacı kadarına müdahale ediyordu; biliyordu ki o ormanda yapılacak herhangi bir hata onun ekmeğiymiş, geleceğiymiş, ailesiydi. Orman köylüleri bugün büyük şehirlerin gettolarında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Orman köylüleri okuldan, hastaneden, sağlık hizmetlerinden uzak bir şekilde ama ormanına yakındı, artık o da elinden alınınca ormanlarından uzaklaştılar; büyük şehirlerde varoşlarda, gettolarda hayatlarını idame ettirmeye çalışıyorlar ve büyük şehrin getirdiği bütün ailevi yıkımları da yaşayarak orman köylüsü gariban, orman köylüsü ormansız, orman orman köylüsünden mahrum.

Bununla birlikte, yine basına yansıyan haberler üzerinden söylüyorum. Ben aslında bu yerinden konuşmalarımın çoğunda birkaç tane basın bültenini dikkate alarak konuşmayı seviyorum çünkü bunları zaman zaman gözden geçiriyoruz, gerçek gündem de bu. Sayın Adalet Bakanının Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kuruluyla yapmış olduğu toplantı ve oradaki çıktı Anayasa'ya ilişkin. Tabii, ben bu Anayasa'ya ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi mensupları dışında birilerinin bu kadar kesin hüküm cümleleri kurmasına da çok üzüldüğümü ifade etmek istiyorum. Bunu Adalet ve Kalkınma Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Tamamlıyorum.

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Tüm milletvekillerimiz adına bu beni son derece üzüyor. Nihayetinde Anayasa yapma bir yasama faaliyeti ama bu yasama yılı başlamadan önce Adalet ve Kalkınma Partisine mensup 11 kişiden oluşan bir komisyon kurulmuştu, yaz boyu bunu çalışacaklardı; diğer tüm partilerin ve milletvekillerinin yani Parlamentonun yetkisindeki bir şeyi 11 kişilik bir komisyonda çalışıyorlar. Çalışsınlar, bir problem yok ama burada önemli olan ve dikkat edilmesi gereken şey şu: Anayasa bir yasama faaliyeti ve toplumsal uzlaşma alanı, toplumsal uzlaşma alanını Parlamentoda işaretlemek ve konuşmak yerine siyasi partilerden sadece iktidar partisinin 11 kişilik bir komisyon kurması, siyasi bir kimliği olan Adalet Bakanı ile Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurulu Başkanının bir araya gelip, toplantı yapıp toplantıdan çıktılar olarak anlatmaları bugüne kadar ki yasama faaliyetlerinde de Adalet ve Kalkınma Partisinin Parlamentoyu ne kadar etkinlikten uzak kullandığının bir tezahürü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son dakikayı veriyorum.

Buyurun.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Belli ki bakanlıklarla Cumhurbaşkanlığı koridorlarında hazırlanan kanunlar bugün Adalet ve Kalkınma Partisinin Meclis Grubuna gönderiliyor ve Meclis Grubunda bu kadar etkin ve yetkin milletvekili olmasına ve donanımlı milletvekili olmasına karşın oralarda hazırlananlar buradaki milletvekillerinin de donanımları baypas edilerek yasalaştırmaya çalışılıyor. Bunu bir parlamenter olarak da 28'inci Dönem milletvekillerinin tümü adına da reddettiğimi ve asla kabul edemeyeceğimizi ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Poyraz.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Erkan Akçay.

Buyurun Sayın Akçay.

37.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, enerji güvenliğine, bölgenin ABD-İsrail kışkırtmalarıyla bir kaosa sürüklendiğine ve Türkiye'nin tutumuna, uyuşturucu tehdidine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sınırlarımızın hemen dibinde, Orta Doğu'da yanan ateş çemberi her geçen gün genişliyor. ABD ve İsrail'in İran'a yönelik tırmandırdığı son saldırılar yalnızca bölgesel bir çatışmanın değil tedarik zincirlerini sarsan küresel bir krizin ve kaos döneminin habercisidir. Bu gerilimin en kritik cephesi şüphesiz enerji güvenliğidir. Küresel enerji hatlarının kalbinde yer alan coğrafyamız güç savaşlarının ablukası altındadır. Enerji arzının tehdit edildiği, kaynakların birer silaha dönüştüğü bu darboğazda Türkiye'nin duruşu tavizsiz olmalıdır. Bu tablo bize açık bir gerçeği göstermiştir, enerjide dışa bağımlı olan ülkeler kriz dönemlerinde sadece ekonomik değil siyasi bakımdan da kırılgan hâle gelmektedir. Nitekim Asya'da ve Avrupa'da gaz tedarikinde yaşanan panik bunun somut örneğidir. Türkiye son yıllarda attığı adımlarla bu fırtınaya karşı daha hazırlıklı bir konuma gelmiştir. Kaynak çeşitliliği, enerji yatırımları, depolama kapasitesi, Karadeniz gazı, Sakarya sahasındaki üretim artışı ve nükleer enerji hamleleri ülkemizin enerji güvenliğini tahkim eden stratejik adımlardır. Bizler enerjide dışa bağımlılığı doğrudan doğruya bir beka meselesi olarak görüyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak altını çizerek vurguluyoruz: Türkiye bu küresel fırtınada kendi rotasını çizecek kudrettedir. Yerli ve millî enerji hamlelerimiz, mavi vatandaki tavizsiz kararlılığımız ve stratejik enerji koridorlarındaki kilit rolümüz tam bağımsızlığımızın teminatıdır. Komşularımız ateşe atılırken bizler millî savunmamızı bir zırh gibi kuşanmalıyız. Enerji arzımızı güvence altına alacak stratejik adımları kararlılıkla atıyoruz ve atmaya da devam etmeliyiz. Unutulmamalıdır ki bölgemizde barış, istikrar ve güvenliğin yegâne teminatı, enerjide ve diplomaside etkili, başı dik, güçlü Türkiye'dir.

Bölgemiz, ABD ve İsrail'in kışkırtmalarıyla sonu belirsiz bir kaos ve kargaşaya sürüklenmektedir. İsrail'in Gazze'den başlayıp Lübnan ve Suriye'ye uzanan, şimdi de İran'ı hedef alan pervasız ve küstah saldırganlığı bütün dünyayı tehdit etmektedir. Bu yangında bölge ülkeleri yıllardır milyarlarca dolar akıttıkları kiralık güvenlik mimarisinin bir gecede nasıl çöktüğünü acı bir şekilde görmüştür. İşte, tam bu kırılma anında Türkiye'nin tarihî misyonu ve inşa ettiği vizyon devreye girmelidir. Böylesine hassas bir dönemde Türkiye, ilkesiz savrulmaların değil devlet aklının, soğukkanlı, etkin diplomasinin ve barışçıl siyasetin temsilcisi olmuştur. Türkiye en başından itibaren çok net bir tutum almıştır; bölgenin daha fazla kana, yıkıma ve istikrarsızlığa sürüklenmesine karşı çıkmıştır. Aynı şekilde, çatışmaya, etnik ve mezhep eksensiz vekâlet savaşlarına dayalı ve bütün coğrafyayı ateşe atacak her adıma mesafe koymuştur. Ankara, savaş kışkırtıcılığına değil ateşkese, müzakereye, anlaşmaya ve bölgesel sahiplenmeye dayalı bir çözüm zeminine işaret etmektedir. Türkiye'nin farkı şudur: Hem ilkeli durabilen hem de herkesle konuşabilen bir ülkedir; hem saldırılara karşı çıkmakta hem de misillemelerin genişleyerek bölgeyi topyekûn felakete sürüklememesi için diplomatik kanalları açık tutmaktadır. İşte, bu denge, Türkiye'yi sadece güçlü değil güvenilir hâle de getirmiştir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak inanıyoruz ki Türkiye, tırmanan savaşın değil adil barışın tarafıdır çünkü Türk milleti bilir ki barış zafiyet değil yüksek irade, tarih şuuru ve güçlü devlet aklıdır.

Sayın Başkan, uyuşturucu, yalnızca bireyi değil aileyi, toplumu ve milletimizin geleceğini hedef alan çok yönlü bir tehdittir. Bugün artık bu tehlike sokak aralarında sınırlı kalmamakta, sosyal medya kanalıyla yayılmakta, yaş ortalamasıya çocuk denilecek seviyelere inmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Daha da vahimi, toplumda rol model olarak görülen kimi isimlerin uyuşturucuyla anılması gençler üzerinde özendirici ve yıkıcı bir etki yapmaktadır. Bu nedenle, mesele sadece bir asayiş konusu değil aynı zamanda bir ahlak, eğitim, sağlık ve millî güvenlik meselesidir. Uyuşturucu baronlarına, torbacılara ve bu zehri gençliğimize ulaştıran her yapıya karşı daha sert, daha kararlı ve daha kapsamlı mücadele yürütmek zorundayız. Bağımlı hâle gelen vatandaşları dışlamadan hızla tedavi ve rehabilitasyon süreçlerine dâhil etmeliyiz. Unutmayalım, gençliğini koruyamayan milletler istikbalini de koruyamaz.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Akçay.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit.

Buyurun Sayın Koçyiğit.

38.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Hürmüz Boğazı'nın kapatılmasına ve dünya ekonomisinde yarattığı sarsıntıya, İstanbul Finans Merkezi'ndeki bir otel şantiyesinde çalışan inşaat işçilerine, sosyal medya aracılığıyla yerleşen linç kültürüne ve İlkay Akkaya'ya ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Evet, bildiğiniz gibi İran'da sıcak bir savaş var ve bu savaşın da hem bölgesel hem de küresel ekonomi üzerinde ciddi etkileri var. Özellikle Hürmüz Boğazı'nın kapatılması ve orada tedarik zincirinde önemli bir yere sahip olan gemilerin geçmemesinin dünya ekonomisinde yarattığı ciddi bir sarsıntı olduğunu ifade etmemiz gerekiyor. Tabii ki bölgenin önemli bir ülkesi olarak Türkiye de bu sarsıntıdan etkileniyor fakat bunlardan çıkmanın yolunu da söylediğimiz hâlde hiçbir şekilde kulak asılmadığını görüyoruz.

Şimdi, Türkiye enerji konusunda dışa bağımlı bir ülke ne yazık ki ve maliyet bakımından da dünyanın en pahalı enerjisini tüketen ülkelerin başında geliyor. Özellikle son krizden sonra da enerji fiyatlarında gittikçe büyük bir dalgalanma olduğunu görüyoruz. Mazotun litresinin 80 liranın, benzinin de 75 liranın üzerine çıktığını görüyoruz. Bu ne demek? Aslında her şeyin iğneden ipliğe zamlanması anlamına geliyor ki gün geçtikçe büyüyen enflasyonun daha da artması ve dar gelirlielerin geçinememesi gibi bir sonucu da ortaya çıkıyor.

Tabii, Hürmüz Boğazı'nın kapatılması ve bütün bu tedarik zincirindeki aksamaların özellikle de üretimde önemli bir yeri olan gübre fiyatları üzerinde de sarsıcı bir etkisi olduğunu ifade etmemiz gerekiyor. Özellikle bu kadar fiyatlar artmışken Hükûmetin hâlihazırda bu konuda da bir önlem almadığını görüyoruz. Ben birkaç tane gübrenin fiyatını özel olarak ifade etmek istiyorum: Kalsiyum amonyum nitrat gübresinin tonu 16.048 liradan 20.295 liraya çıkmış, amonyum sülfat gübresi 17.439 liraya, üre gübresi 31.124 liraya, DAP gübresi 38.943 liraya kadar yükselmiş. Bu ne demek? Zaten borçlu olan, zaten üretemeyecek hâle gelen çiftçinin aslında gün geçtikçe üretimden kopması demek. Çiftçi

borçluluğu neredeyse 1 trilyon lirayı aşmışken, tarlası haciz altındayken, traktörü haciz altındayken, bütün aslında bugüne kadar biriktirdiği her şey haczedilme tehlikesiyle karşı karşıyayken bu anlamıyla Hükümetin hiçbir önleyici tedbir almadığını görüyoruz. Özellikle maliyetleri düşürecek ve girdi maliyetlerini sübvansedecek hızlı bir paket açıklanması gerekiyor, hızlı bir destek paketi açıklanması gerekiyor. Bunu çok söyledik ama hâlihazırda burada da hiçbir adım atılmadığını görüyoruz.

Şimdi, Türkiye, dünyada gıda enflasyonunun en fazla olduğu ilk 5 ülkeden biri, ülkenin 3'üncü sıraya yükseldiğini de görüyoruz. Peki, bütün bu üretimin aksamaması, girdi maliyetlerinin artması sonucunda üreticinin üretimden çekilmesi ne demek? Gıda enflasyonunun pik yapması demek, dar gelirlinin artık bu ülkede en temel gıdaya, sebze, meyveye erişememesi demek; zaten erişemiyor, gün geçtikçe bunun daralması demek. Bakın, bu ülkede 1 kilo biber 250 lira, 1 kilo salatalık 100 lira, 1 kilo patlıcan 200 lira, 1 kilo domates türüne göre 100 ile 250 lira arasında değişen fiyatlarla satılıyor. Yani bu ülkedeki en düşük emekli maaşıyla sadece 100 kilo patlıcan, asgari ücretle 112 kilo biber alınabiliyor. Bundan sonra ne olacak? Bunların fiyatlarının gittikçe arttığını göreceğiz, belki 1 kilo biberi 1.000 TL'ye alacağımız günler gelecek ama bu konuda hiçbir önlem almayan bir akıl olduğunu görüyoruz.

DEM PARTİ olarak taleplerimiz ve söylemlerimiz net: Çiftçinin üretimde kullandığı akaryakıttan KDV ve ÖTV alınmamalıdır. Gübre, ilaç, yem, tohum, veterinerlik gibi temel tarımsal girdiler sübvansede edilerek üretim maliyetleri düşürülmelidir. 500 bin liraya kadar olan çiftçi borçları derhâl silinmelidir. Küçük ölçekli çiftçilerin 300 bin liraya kadar olan elektrik borçları silinmelidir ve tarımsal desteklerin gayrisafi millî hasılanın yüzde 1'ine çıkarılması gerekiyor ki çiftçimiz biraz rahat etsin, üretebilsin diye ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, sayın vekiller; İstanbul Finans Merkezinde bir otel şantiyesinde çalışan DİSK/DEV YAPI-İŞ Sendikası ile İNŞAAT-İŞ üyesi inşaat işçileri üç ay boyunca çalıştılar ama emeklerinin karşılığını alamadılar. Haklarını aradılar, mücadele ettiler; yine, bunun karşılığında haklarını almak yerine işten çıkarılmayla karşı karşıya bırakıldılar. İhbar tazminatları, fazla mesai ve bayram ücretleri hâlihazırda ödenmiş değil. Burada sadece bir firmanın sorumluluğundan değil aslında kamusal bir sorumluluktan bahsettiğimizin altını çizmemiz gerekiyor. İşçinin hakkının ödenmesi en nihayetinde kamusal bir sorumluluktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Devletin bu konuda kendisini tamamen çekmiş olması, denetim mekanizmalarının yetersiz olması, esnek ve güvencesiz çalışmanın bir istisna olmaktan çıkıp kural hâline gelmiş olması ve işçiler hakkını aradığında işçinin yanında duran bir yönetim sistemi yerine karşısına polisi çıkaran bir anlayışın olması nedeniyle bugün patronlar pervasızlaşmış, işçinin emeğine, alın terine el koymakta da hiçbir beis görmeyen bir hâl almışlar. O nedenle bir kez daha söylüyoruz: İşçilerin alacakları derhâl ödenmelidir, haksız yere işten çıkarılan işçiler işe iade edilmelidir ve özellikle de gün geçtikçe sendikasızlaşmayı, örgütsüzlüğü dayatan bu işçi rejiminden, bu emek rejiminden vazgeçilmelidir ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki bütün engeller de derhâl kaldırılmalıdır.

Sayın Başkan, sayın vekiller; bu ülkede gün geçtikçe sosyal medya aracılığıyla da yerleşen bir şeyle karşı karşıyayız: Linç kültürü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Evet yani her birimiz neredeyse sistematik olarak linç ediliyoruz, sosyal medyada herhangi bir sözümüz, herhangi bir davranışımız bağlamından kopararak hedef gösteriliyoruz ama sadece bu siyasetçilere yönelik bir şey değil, bu ülkede yazarlara, aydınlara, sanatçılara yönelik de çok ciddi bir linç var ve bu lincin bir de sonuçları var. Özellikle kadın haklarından yana söz kullananların, barıştan yana söz kullananların, demokrasiden yana söz kuran insanların bir kesim tarafından hedef gösterildiğini, linç edildiğini ve ardından da eğer bu bir sanatçıysa, aydınsa, yazarsa neredeyse ekmeğinden edildiği bir tablonun da açığa çıktığını görüyoruz. O anlamıyla, özellikle son günlerde İlkay Akkaya'ya yönelik böyle bir linç olduğunu görüyoruz ve bu linç sonucunda da Kastamonu'daki bir konserinin iptal edildiğini de öğrenmiş bulunuyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son dakikayı veriyorum.

Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Buradan bir kez daha hem siyaset kurumuna bu lincin önüne geçecek mekanizmalar üretmesi için çağrı yapmak istiyorum yani bunun önüne geçmemiz gerekiyor, bu hepimizin sorumluluğu.

İkincisi de bu ülkenin vicdanı olan aydınları, yazarları, sanatçıları korumamız gerektiğinin altını çizmemiz gerekiyor. Biz aydınsız, biz yazarsız, biz eleştirel düşünce olmadan bir özgür ülkeyi, bir demokratik ülkeyi var edemeyiz; var etsek, var etsek bir çorak ülke olur, o çorak ülkede de hiçbir şey yeşermez, hiçbir şey boy salmaz; fikirler olmaz, düşünceler olmaz, bir kısırlık olur. Bunun özellikle de altını çizmek istiyorum ve İlkay Akkaya'ya da buradan dayanışma duygularımızı DEM PARTİ olarak da göndermek istiyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Murat Emir.

Buyurun Sayın Emir.

39.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Türkiye ekonomisine, Enerji Bakanlığının doğal gaz fiyatlamasıyla ilgili açıklamasına, savaş koşullarında alınması gereken acil önlemlere ve Murat Çalık'a ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; maalesef, ülkemiz son yıllarda çalışmayan ekonomik model ve "Enflasyonu düşüreceğiz." diye bütün yükü yoksulların, dar gelirliilerin, "Enflasyonla mücadele edeceğiz." diye asgari ücretlinin, emeklinin sırtına yükleyen bir programın altında ezilmektedir. Programın çalışmadığı, çalışmayacağı iyice anlaşılmıştır ama maalesef şimdi de yanı başımızda bir savaş ve savaşa gerçekten son derece kırılgan bir noktada yakalanmış olan Türkiye ekonomisi söz konusudur ve Türkiye ekonomisinde artık bu yükü en fazla milyonlar, yoksullar, asgari ücretliler, emekliler taşımak zorunda kalmaktadır. Vatandaşımız bir borç batağındadır. Son rakamlar vatandaşımızın nasıl borç batağında olduğunu son derece çarpıcı bir biçimde ortaya koymaktadır. Bakınız, vatandaşlarımızın bireysel kredi ve kredi kartı borcunun toplamı 6 trilyon 242 milyon liraya varmış; 6 trilyon 242 milyon lira vatandaşımız borçlu, vatandaşımız boğazına kadar borçlu. Sadece ocak ayında yani bir ayda 136 bin kişi kredi kartı borcunu ödeyememiş, 183 bin kişi kredi kartı borcundan dolayı takibe uğramış ve son toplamda 262 bin vatandaşımız icra takibine maruz kalmış. Sadece ocak ayında kredi kartı borcundan dolayı 262 bin vatandaşımız icra takibine maruz kalmış. Bu son derece korkunç bir rakamdır; yoksullaşmanın, borçluluğun ve vatandaşımızın düşürüldüğü durumun ne kadar çarpıcı olduğunu da ortaya koymaktadır.

Değerli arkadaşlar, bütün bu gerçeklikler ortadayken Enerji Bakanlığı yeni bir doğal gaz fiyatlaması üzerinde çalıştığını söyledi. Söylediklerine göre ortalama tüketime yüzde 75'inden fazlasını tüketenler için artık sübvansiyonlardan vazgeçilecek. İlk başta kulağa hoş geliyor, ilk başta normalmiş gibi görünüyor yani "Tasarruf etmeyen, çok harcayan biraz daha fazla ödesin." gibi görünüyor ama gerçek bu değil. Bakın, bunu daha önce elektrikte denediniz ve elektrikte yapılanın doğru sonuçlar vermediği ortaya çıktı. Burada yapılması gereken, mutlaka bölgesel farklılıkları, gerçekten çok tüketmek zorunda olup da dar gelirli olanları da gözeterek bir mekanizma kurmaktır. Elektrikte gözetilmedi, vatandaşlarımız mağdur oldu. Kars'taki vatandaş, Ardahan'daki vatandaş ile Antalya'daki vatandaşımızın doğal gaz tüketimini bir tutup, Ardahan'dakine "Sen yüzde 70'i geçmişsin." deyip ondan sübvansiyonu çekmek vicdansızlık değil de nedir? Bu sorunun cevabını bekliyoruz sizden.

Dolayısıyla bakın, yapmanız gereken çok basit bir şey var: Mehmet Şimşek para arıyor. Birazdan o para aradığı torba yasayı tekrar konuşmaya başlayacağız. Hazine tamtakır, yandaşlara peşkeş çekmişsiniz ve bütçe açığınız devasa boyutlara ulaşmış ama bunun en önemli sebebi 3 trilyona yaklaşan faiz ödemeniz. Bir yılda, 2026 yılında vereceğiniz toplam elektrik ve doğal gaz sübvansiyon miktarı otuz altı günlük faizinize bedel. Otuz altı gün para babalarını, zengin ettiklerinizi, Londra'daki bankerleri zengin etmeyeceksiniz, onlara faiz vermeyeceksiniz, doğal gazı ve elektriği sonuna kadar sübvansiyon edeceksiniz; yapacağınız budur. Ama sizin karar vermeniz gereken kimin iktidarı olduğunuzdur. Halkın, milyonların, yoksulların, işçinin, emeklinin, asgari ücretlinin mi iktidarınız yoksa para babalarının, faizcilerin mi?

Değerli arkadaşlar, savaş koşullarında alınması gereken acil önlemler var. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak Türkiye'nin bugün için 1'inci partisi ama ilk seçimlerin iktidar partisi olarak acil yapılması gerekenleri Ekonomi Eşgüdüm Konseyimizle çalıştık ve buradan sizlere sesleniyoruz: Yani başımızda bir savaş var, bu savaş öncelikle bir finansal kriz, sonra enerji krizi yaratacak, sonrasında tedarik zinciri bozulacak, sonra tarımsal üretim düşecek, istihdam düşecek; siz de bunun farkındasınız ama hiç bir şey yapmıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MURAT EMİR (Ankara) - Varsa yoksa "İşsizlik Fonu'ndaki paraya nasıl el uzatabilirim?" diye düşünüyorsunuz. Oysa yapılması gereken, acilen alınması gereken önlemler var ve biz de buradan bir kez daha size sesleniyoruz: Bir defa, akaryakıtta yüzde 20'lik KDV'nin acilen yüzde 1'e düşürülmesi lazım; çok yüksektir. Akaryakıt fiyatları zaten artmıştır, dokunulamaz, alınmaz bir hâle gelmiştir. Akaryakıt fiyatları enflasyonu doğrudan etkilemektedir ve buna seyirci kalırsa ekonomi bir darboğaza girme riskiyle karşı karşıyadır. Aynı şekilde, benzin ve motorinin ÖTV'sindeki KDV kalıcı olarak kaldırılmalıdır. ÖTV'nin de KDV'sini almak nedir!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MURAT EMİR (Ankara) - Eşel mobil sistemini yüzde 75'e kadar uyguluyorsunuz; orada deniz tükendi, bunu mutlaka yüzde 100'e çekmek lazım. Aynı şekilde, çiftçilerin krediye ulaşımı kolaylaştırılmalı, çiftçilerin faizleri mutlaka silinmeli, anaparaları mutlaka taksitlendirilmeli, yeniden yapılandırılmalı ve üretim desteği mutlaka gübre aşamasında, mazot aşamasında yani tarlada yani üretimde mutlaka verilmelidir. Aynı şekilde, daha önce "Yılda 2 defa, 4 defa yapacağız." dediniz; seçildikten sonra yılda 1 kere düzenlediğiniz, 1 kere el attığınız asgari ücrete ve emekli maaşlarına mutlaka bu enflasyon ortamı göz önüne alınarak yeniden zam yapılmalıdır, üç ayda bir de gözden geçirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT EMİR (Ankara) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, son dakikayı veriyorum.

MURAT EMİR (Ankara) - Yeter artık! Milyonları, asgari ücretlileri, emeklileri sefalet maaşına, sefalet gelirine mahkûm ederek, “Ekonomik model yürütüyoruz, Türkiye’de enflasyonu düşüreceğiz.” diyerek enflasyon şampiyonluğunda Türkiye’yi dünyanın 4’üncü ülkesi yapmak ancak ve ancak sizin iktidarınıza yakışır; bunu siz başardınız.

Ve son olarak şunu söylemek isterim: Murat Çalık -defalarca söyledik- 2 kere kanser geçirmiş, 20 kilonun üzerinde kilo kaybetmiş; Adli Tıbbın raporlarına güvenmiyoruz. Bakın, dün ifadesini verdi, gece yine hastalanmış. Bu bebale girmeyin, bu sorumluluğa girmeyin; bir ara kararla bu kişileri evlerine gönderin, yargılamaya devam edin. Arkadaşlarımızın veremeyeceği hiçbir hesap yok ama bu zulümden, bu zorbalıktan, bu vicdansızlıktan vazgeçin.

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Emir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Abdulhamit Gül.

Buyurun Sayın Gül.

40.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül’ün, 22’nci ve 23’üncü Dönem Afyonkarahisar Milletvekili Halil Aydoğan’ın vefatına, bugün oynanacak millî maça, ABD-İsrail’in İran’a yönelik saldırılarına ve Türkiye’nin bu konudaki tutumuna, Filistin’de yaşananlara ilişkin açıklaması

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; hepimizi hürmetle selamlıyorum.

Afyonkarahisar 22 ve 23’üncü Dönem Milletvekilimiz Halil Aydoğan vefat etti. Rabb’imden rahmetiyle muamele etmesini niyaz ediyorum; ailesine, Afyonkarahisarlı hemşehrilerimize, teşkilatımıza başsağlığı dilekelerimizi iletiyoruz. Mekânı cennet olsun, ruhu şad olsun Değerli Halil Aydoğan Milletvekilimizin, ağabeyimizin.

Bugün millî maçımız var. Millî Takım’ımızın Romanya karşısında çıkacağı maçta Millî Takım’ımıza, gençlerimize, bizim çocuklara başarılar diliyoruz. 86 milyon tek yürek; ay yıldızlı bayrağımızın, formamızın güzel bir neticeye kavuşması için dualarımız onlarla. İnşallah galibiyeti alırlar ve güzel bir netice alırız, başarılar diliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyanın küresel bir krizden geçtiği bir dönemi hep beraber yaşıyoruz. Küresel sistemin tüm dengeleri hızla değişiyor; savaşların, bölgesel krizlerin, enerji arzına yönelik risklerin ve sorunların, ulusal güvenliklere yönelik tehditlerin, meydan okumaların yaşandığı bir dönemden geçiyoruz. Yani başımızda İran’a yönelik ABD-İsrail’in ortaya koyduğu bir saldırı var, yaşanan bir hadise, bir savaş var. Bu savaşın yaşanmaması için Türkiye çok güçlü bir şekilde diplomasi masasının kurulması için çaba ortaya koymuştur. İstanbul’da bu görüşmelerin yapılması için tüm taraflara çağrıda bulunmuş, önemli mesafeler ve gayretler ortaya konmuştur ve bugün de hâlâ Türkiye bu diplomasi masasının kurulması noktasında gayretini ortaya koymaktadır. Bizler tüm bu çabamızı yaparken yer yer bazı eleştirilerle “İran’la ilgili o hususta nerede duruyor Türkiye, hangi tarafta duruyor?” diye sorular geliyor. Türkiye’nin nerede durduğunu milletimiz çok iyi biliyor. Türkiye mazlumların, Türkiye mağdurların ve haklı tarafın yanında durmuştur, durmaya devam etmektedir. Nitekim tüm taraflar, bütün dünya da bu konudaki tutumumuzu, Sayın Cumhurbaşkanımızın bu savaşın sona ermesi yönündeki tüm çabalarını takdirle karşılamaktadır. Bugün bizim durduğumuz nokta, Türkiye’nin millî menfaatlerinin; Türkiye’nin, vatanımızın, ülkemizin çıkarlarının sağlaması konusundaki bir tutumdur, bu noktada durmaktayız. Konjonktürel bir rüzgârın etkisinden değil stratejik bir vizyonla, stratejik bir akılla ve basiretle, rasyonel bir yaklaşımla tüm süreci yönetiyoruz. Burada yaşanan tüm hadiselerden vatandaşlarımızın, ülkemizin zarar görmemesi için bütün çalışmayı ülkemiz, Cumhurbaşkanımız, tüm kurumlarımız ortaya koymaktadır. Dış politikamızda milletimizin neye ihtiyacı varsa o hususta gayret ortaya konmaktadır.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu konuda, tüm bu süreçlerde çalışmalarımızı yaparken, bizim başımızın, bu ülkenin, bu coğrafyanın, bölgenin üzerinde füzeler uçuşurken milletimiz “Başımızda iyi ki Recep Tayyip Erdoğan var.” diyor çünkü bugün dünya liderleri içerisinde tecrübesiyle ve stratejik yaklaşımıyla en tecrübeli lider Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’dır.

Türkiye bu anlamda tüm bu yaklaşımları duygusal, anlık tepkilerle değil çok boyutlu, tüm tarafları masaya getirerek bu savaşın ve saldırıların da sona ereceği şekilde bir yaklaşımla sürdürmektedir çünkü bizim önceliğimiz milletimizin güvenliğidir, önceliğimiz milletin refahıdır, önceliğimiz milletin huzurudur, birliğidir, beraberliğidir. Buna kastedecek tüm çabaların ortadan kalkmasına yönelik ilgili kurumlarımızla çalışmalarını ortaya koymaktadır.

Burada, elbette, tüm bu çalışmalar yapılırken, Türkiye’nin bu stratejik ve çok rasyonel yaklaşımını destekleyen yaklaşımlar olmakla beraber, bu konuda sadece karşı çıkmak, muhalefet yapmak adına bazı seslerin çıktığını üzülerek görmekteyiz. Dünyada hangi meselede olursa olsun elbette farklı görüşler olur ama ulusal güvenliğe, yaşanan hadiselerle karşı Türkiye’nin çıkarlarına yönelik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin, buyurun.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - ...partizan tüm tavırların bir tarafa bırakılması ve Türkiye merkezli, Türkiye ekseni bakılması muhalefete de bu anlayışta olan kişilere de bir şey kaybettirmez, kazandırır.

Türkiye, hepimizin Türkiyesi. Yöneticiler, yönetenler, isimler gelir geçer ama bu ülkedeki birlik, huzur daha kıyamete kadar hep korunacak ana ilkelerdir. Bizi birbirimize bağlayan ana değerlerimiz var. Dolayısıyla biz burada da Türkiye’nin, Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu bu kararlı vizyonu ve duruşu her ehlividanın takdir ettiğini biliyoruz. Bugün ister CHP’ye ister DEM’e ister başka hangi partiye oy vermiş olursa olsun, çıkın sokağa, “Bu küresel, bölgesel kaos varken iyi ki başımızda Recep Tayyip Erdoğan var.” diyor milletimiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunu böyle takdir ediyor çünkü...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Kim diyor ya! Şanlıurfa öyle demiyor, “Bir an önce gönderin.” diyor.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Mahmut Tanal öyle demiyor olabilir ama Şanlıurfa da öyle diyor, Türkiye de öyle diyor, 81 il de öyle diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Dolayısıyla elbette siyasi farklılıklar çok kıymetlidir, bizim en büyük gücümüz de zaten farklılıklarımızdır ama bizim kendi ülkemizin bu anlamda ulusal güvenliğine yönelik yapılan tüm adımları da milletimiz çok iyi takdir ediyor. Milletimizin takdir ettiği, milletimizin bu anlamda çok güçlü bir şekilde takip ettiği dış politika vizyonumuzda savunma sanayisinde yüzde 17’lerden yüzde 80’lerin üzerine çıkan bir yerlilik ve millilik oranımız var. Bu konuda da bizim en büyük gücümüz yine birlik, beraberlik içerisindeki bu yaklaşımımızdır.

Tüm bu çalışmalarla hem “Çelik Kubbe”imizi tam anlamıyla gerçekleştireceğiz ama bizim ana çelik kubbemiz nedir? Ana çelik kubbemiz 86 milyonun farklılıklarıyla; Türk’üyle Kürt’üyle, Alevi’siyle Sünni’siyle birlik ve beraberliğidir, iç cephemizin güçlü olmasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakanım, son dakika...

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Bu bizim en büyük gücümüzdür, bu gücü koruyarak yolumuza devam edeceğiz.

Son olarak, İsrail'in yapmış olduğu vahşetler, geçtiğimiz günlerde yine izlediğimiz çok elim, vahim bir hadise gözümüzün önünde. Babasıyla beraber sınırdaki gözaltına alınan bir bebeğin, bir çocuğun, "Kerim" isimli 1 yaşındaki bebeğin üzerinde, vücudunda sigara söndürülerek işkence yapan bir İsrail soykırımını bütün dünya gördü. Filistin, bütün insanlığın, elbette başta Müslümanların ve insanlığın önünde duran bir sınav kâğıdıdır, imtihan kâğıdıdır ama maalesef bu sınavı çok iyi veremiyoruz, insanlık olarak da veremiyoruz. Yakın coğrafyamızda ve bizlerde kimin hangi görevi varsa ve bu görevi yapmıyorsa elbette imtihan sorulacak bir konu Filistin konusu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Bu Filistin konusunda da insanlık olarak sınavdan geçiyoruz. Onları, bu işkenceyi yapanları da buradan kınıyoruz, Filistin halkının yanında olduğumuzu söylüyoruz.

Genel Kurulu, sizleri saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Gül.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli hatip Abdulhamit Gül Bey bana satışmada bulundu, mümkünse satışmadan dolayı yerimden bir dakika...

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Nerede bulundu Mahmut Bey?

BAŞKAN - Sonra vereceğim söz.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

V.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- YENİ YOL Grubunun, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 19 milletvekili tarafından, son dönemde İran'a yapılan saldırının Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerinin ve alınması gereken tedbirlerin kapsamlı biçimde değerlendirilmesi amacıyla 26/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Mart 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

26/3/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/3/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Emin Ekmen

Mersin

Grup Başkanı

Öneri:

Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 19 milletvekili tarafından, son dönemde İran'a yapılan saldırının Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerinin ve alınması gereken tedbirlerin kapsamlı biçimde değerlendirilmesi amacıyla 26/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 26/3/2026 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, YENİ YOL Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Sayın Mehmet Emin Ekmen.

Buyurun Sayın Ekmen. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bugün Kıymetli Grup Başkan Vekillerimizin neredeyse tamamının değerlendirmesinde, bölgemizin içinde bulunduğu savaş hâlinin Türkiye ekonomisi ve Türkiye'deki değişik üretim sektörleri üzerindeki etkilerine dair kıymetli notlar paylaşıldı. Bölgesel bir savaşın küresel bir ekonomik krize dönüştüğü kabul ediliyor ve bununla ilgili olarak dünyanın dört bir yanında hükümetler, ülkeler çok ciddi tedbir paketleri açıklıyor. İspanya, örneğin, tarım sektörüyle ilgili çok büyük bir paket açıkladı, az sonra değineceğiz.

Önce bir şeyi samimice ifade edelim ve kabul edelim ki bu fırtınaya Türkiye günlük güneşlik iken yakalanmış değildir. Türkiye zaten 2018 başkanlık dönemine geçişinden bu yana, 2020 yılında başlayan faiz deneyinden bu yana artan faiz ödemeleri, azalan çiftçi destekleri, azalan reel sektör destekleri, artan işsizlik ve bozulan piyasalar baskısı altındayken buraya yakalanmıştır. Örneğin, Türk tekstili son iki yılda üçte 1 oranında istihdam kaybına uğramıştır, üçte 1 oranında ihracat kaybına uğramıştır. Mesela, Türk tarihinde ilk defa ayakkabıcılık sektöründe ithalat ihracatın önüne geçmiştir ve bunun tek sebebi Türkiye'deki artan maliyetler, pahalı tedarik, baskılanan kur, yüksek faiz ve diğer finansman problemleridir.

Şimdi, hâl böyle iken içine girdiğimiz bu fırtınaya, bu tünele Hükümet nasıl hazırlık yapıyor? Bakıyoruz, ekonomi yönetimi için sadece 3 ana unsur var: İMKB, kur ve faiz. Oysa şöyle bir etrafa bakalım, “Acaba sektör temsilcileri ne diyor?” diye baktığımızda sadece bir haftalık haberler arasından hızlıca bir seçki sunmaya çalışacağım size.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği Başkanı Şemsi Bayraktar; biliyorsunuz, Şemsi Bey de -TOBB gibi, Esnaf Birliği gibi- konuşmayı seven, üyelerinin hakkını savunmayı seven bir başkan değil ama buna rağmen dayanamamış; o da gübrede yüzde 26'ya, mazotta yüzde 23'e varan artışın, gıda sektörü üzerindeki, tarım girdileri üzerindeki artışın hasat döneminde yaratacağı etkiye dikkat çekmiş.

Tüm Süt, Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği ise 2026 yılı çiğ süt ve buzağı desteklerinin hâlâ açıklanmadığını, üretim planlamasına, yem tedarikine kadar birçok konunun bu nedenle tıkandığını ifade etmiştir ve çiğ süt fiyat tavsiyesinin üç ayda bir yenilenmesi gerekirken hâlâ 2026 verilerinin açıklanmadığını söylemiştir.

Türkiye Ziraatçılar Derneği Başkanı Sayın Hidayet Muslu'nun ise uyarısı daha çarpıcı, “Açlık kapıda.” diyor ve uyarıyor: Geçen yıl Türk ekonomisi resmî verilere göre 3,6 büyürken tarım sektörü 8,8 küçülmüştü. Bu yaz meyveleri 3 veya 4 kat fiyatına dahi bulamayacaksınız çünkü rekolte düşük olacak. Şu anda bile pazar yerlerinde patlıcanın, biberin, domatesin 200 liraya, 300 liraya, 350 liraya satıldığını hep beraber görüyoruz.

Diyarbakır Yenişehir Ziraat Odası Başkanı Süleyman İskenderoğlu, olumlu yağışlara rağmen mazot ve gübredeki artış nedeniyle çiftçinin ekim ve dikim yapamadığını açıklamaktadır.

Bir başka yerden Karaman Ziraat Odası Başkanı Mehmet Bayram; bakliyat, mısır ve şeker pancarı ekiminin gübre ve mazot fiyatındaki artışlar nedeniyle başlayamadığını ve üreticilere borçlanarak alım yapmalarını tavsiyesinde bulduklarını açıklamıştır.

Dönüyoruz Karadeniz'e, Rize Ziraat Odası Başkanı Bünyamin Arslan; ton başına verilen 2 liralık ürün bazlı destek bu yıl kaldırıldığı için çiftçilerin mağduriyetini ifade ediyor ve artan fiyatlar nedeniyle çiftçilerin ekim ve dikim zamanı gelmiş olmasına rağmen gübre dahi alamadığını tekrardan hatırlatıyor.

Antalya Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren Makro Tarım Genel Müdürü Harun Öztürk ile Merkez Anadolu Kimya Genel Müdürü Osman Dirican da tarım sektöründeki maliyetlerin Türkiye'de gıda enflasyonuna olan etkisine dikkat çekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) - Teşekkür ederim.

Bakınız, şubat ayı verilerine göre dünyada gıda enflasyonunda Arjantin'i de geçerek 36,44 yıllık puanla 1'inci olduk ve yine az konuşan sektör temsilcilerinin biri İstanbul Sanayi Odası Başkanı Erdal Bahçıvan, OVP'nin bütün sorumluluğu üreticiye bıraktığını ve bunun artık taşınmaz bir yük olduğunu neredeyse bir saatlik konuşmasında ifade ediyor.

Kıymetli arkadaşlar, maksadımız bir durum tespiti yapmaktır, bir genel görüşme açalım; Ticaret Bakanımız gelsin, Hazine ve Maliye Bakanımız gelsin, Tarım Bakanımız gelsin ve burada alınması gereken tedbirleri hep birlikte alalım. Her yıl öngörülen faizin yüzde 20'sini, 25'ini fazla ödüyorken mecburen borçlanan hazinemiz bu kez çiftçiyi ayakta tutmak için, bu kez tekstilciyi, üreticiyi, ayakkabıyı, hayvancıyı, davarcıyı ayakta tutmak için borçlansın diyoruz. Biz muhalefet olarak size bunu teklif ediyoruz, genel görüşmede gelin bu konuları tartışalım diyorum, saygılar sunuyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Muğla Milletvekili Metin Ergun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) - YENİ YOL Grubunun vermiş olduğu önerge üzerinde İYİ Parti adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, 28 Şubat günü İsrail ve Amerika Birleşik Devletleri'nin İran'a yönelik başlattığı operasyonlar bölgeselleşen bir savaşa yol açmaya başlamış durumdadır. Bu savaş bölgemizde ciddi bir istikrarsızlık yaratarak hem bölge ekonomisi hem de dünya ekonomisi açısından ciddi sorunlar yaratır hâle gelmiştir. Özellikle Hürmüz Boğazı çevresinde enerji arzı ve tedariki İran'ın Boğazı kapatmasıyla âdeta sıfırlanmıştır. Bunun neticesinde de petrol fiyatları hızla yükselmiştir. Ne yazık ki Türkiye bu savaştan doğrudan etkilenmeye başlamıştır. Net enerji ithalatçısı olmamız nedeniyle petrol ve doğal gaz maliyetleri artmış durumdadır. Her 10 dolarlık petrol fiyatı artışı cari açığımızı yaklaşık 5 milyar dolar artırmakta ve enflasyon üzerinde ilave baskı yaratmaktadır. Daha da önemlisi, küresel gübre arzında çok önemli pay sahibi olan Körfez ülkelerinden yapılan ithalatlar durduğu için gübre fiyatları hızla yükselmektedir. Bu durum Türkiye açısından tarımsal üretimin ciddi seviyede azalması ve gıda krizi yaşanması riskini gündeme getirmektedir.

Muhterem milletvekilleri, son sekiz yılını ekonomik kriz içinde geçiren Türkiye'nin bu tarz kriz ve şoklara karşı ekonomik kırılganlığı yüksektir. Bu noktada şu hususu önemle vurgulamak isterim: Türkiye ekonomisi önümüzdeki dönemde daha da kötüleşirse bunun temel sebebi asla ve asla savaş değildir, temel sebep iktidarın hâlâ bugün dahi inatla devam ettirdiği ve Türkiye'nin son sekiz yılını kriz yaşayarak geçirmesine neden olan yanlış ekonomi politikalarıdır. Hâlbuki akılcı ve rasyonel bir yönetim anlayışı, sürekli olarak kötü senaryoya odaklanan, ciddi yapısal reformlar yapan ve tedbirler alan bir anlayıştır. Ne yazık ki mevcut iktidarın böyle bir niteliği yoktur. Hâl böyle olunca iktidar değişmeden Türkiye ekonomisi krizden çıkamayacak ve maalesef bu tarz şoklara karşı savunmasız kalmaya devam edecektir.

Konuşmama son verirken önergeyi desteklediğimizi ifade ediyor, hepimizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Van Milletvekili Sayın Zülküf Uçar.

Buyurun Sayın Uçar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben öncelikle değerli halkımızı ve cezaevlerindeki, zindanlardaki yoldaşlarımızı selamlıyor, halkımızın ve zindanlardaki yoldaşlarımızın hem “Nevroz”unu hem de bayramını kutluyorum.

Değerli milletvekilleri, İran savaşı tüm Orta Doğu halklarının yaşamında derin etkiler yarattı. Ben YENİ YOL Grubunun öngesinde biraz da hem kentim hem Hakkâri hem de Doğubayazıt kısmına, en çok etkilenen iller kısmına ve Rojhilat kısmına değinmek değinmek istiyorum. Tabii ki bu savaşta yine en büyük darbeyi Kürt halkı aldı ve almaya devam ediyor. Çünkü Rojava sınırında olduğu gibi “...”⁵ ve Rojhilat sınırında da Kürt halkının tarihsel, ekonomik ve kültürel bütünlüğü parçalanıyor. Şöyle anlatalım: Başkale’nin ve Gever’in hemen karşısında Salmas ve Urmiye var. İki kentte de aynı ailenin bireyleri var. Her iki tarafta da Ertoşiler var, iki taraf da kültürel ve ekonomik olarak parçalandılar. Saray’ın hemen karşısında Hoy var, Çaldıran’ın karşısında Maku var, Bazid’in diğer yakasında Bazargan var. Her iki kentte de Celaliler yerleşik. Maku ve Hoy’dan Urmiye’ye kadar serhat Kürtlüğü yaşıyor. İki tarafta da Brukililer var, Asî ailesi var.

Özetle, sınırın her iki yanında da kültürel ve ekonomik ilişkileri yaşamsal düzeyde iç içe olan bir toplumsal gerçeklik yaşıyor ama sınırla bıçak gibi kesilen bu bütünlük son savaşla büyük bir darbe daha aldı. Uzun yıllardır “...”⁶ ve Rojhilat arasındaki tek geçiş Kapıköy Kapısı’ndan yapılıyor. Hem bu taraf için hem diğer taraf için ekonominin can damarlarından biriydi bu kapı ancak savaştan önce, geçen yıl yapılan zamlı harçlar 1.000 TL’ye çıkarıldı ve bu zamlı birlikte Kapıköy Sınır Kapısı’nda yapılan ticaret hacmi büyük oranda darbelendi. Özellikle Rojhilat halkı ekonomik geçimini Kapıköy sınırında yaptıkları ticaretle sağlıyor. Harçların yükselmesi ve savaş en çok da onları etkiliyor. Belki bazıları “Onlar bizim yurttaşlarımız değil, bizi ilgilendirmez.” diyebilir ama Rojhilat halkı bizim kardeşlerimiz ve dertleri en çok da bizleri ilgilendiriyor çünkü biz Kürtlerde yurttaşlıktan önce kardeşlik hukuku esastır, geçerlidir.

Savaş birçok sorun yarattı, bunlardan biri de turizm alanında. Kapıköy Kapısı’ndan geçişler engellenince Van’a İran’dan gelen turist sayısı yarı yarıya düşmüş durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ZÜLKÜF UÇAR (Devamla) - Bu da Van’da ekonomiyi baltalayan diğer sebeplerden biri. Savaş sınırın her iki yanında da Kürt halkının ekonomisine büyük zararlar veriyor. Başta Bazid, Van ve Hakkâri olmak üzere savaş yüzünden ekonomik darboğaza düşen halkın ekonomik sorunlarını çözmek için devletin inisiyatif alması bir zorunluluk da arz ediyor. Rojhilat partilerinin ifade ettiği gibi, bu savaş halkların savaşı değil emperyalist müdahaleler ile baskıcı rejimin müdahalesidir. Bu savaştan çıkışın tek yolu da üçüncü yoldur, demokrasidir.

Rojhilat halkının yanında olduğumuzu ifade ediyor, tüm halkımızı selamlıyoruz.

⁵ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

⁶ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

YENİ YOL Grubunun bu noktada vermiş olduğu önergeyi önemsiyor, DEM PARTİ olarak destekliyoruz.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili Sayın Aşkın Genç.

Buyurun Sayın Genç. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada sıradan bir ekonomik tabloyu değil savaşın gölgesinde kırılğan hâle gelmiş bir ekonomiyi konuşuyoruz. Evet, bölgemizde savaş var ama asıl soru şu: Türk ekonomisi bu şoku kaldıracak durumda mı? Cevap açık: Hayır. Bakın, sadece geçtiğimiz iki ayda en az 351 bin kişi işini kaybetti. Bu ne demek biliyor musunuz? Her gün yaklaşık 6 bin kişi, her saat 250 kişi işsiz kalıyor; sanayi üretimi düşüyor, hizmet sektörü daralıyor, borçlar ve icralar artıyor. Türkiye ekonomisi daha yılın başında küçülme sinyalleri veriyor. Peki, böyle bir ekonomiye savaş ne yapmaz ki? Enerji maliyetini artırır, gıda fiyatlarını yükseltir, cari açığı büyütür. Nitekim, daha ocak ayında cari açık 6,8 milyar dolara çıktı ve bu daha başlangıç, savaşın etkisi önümüzdeki aylarda çok daha ağır hissedilecek ama asıl mesele şu: İktidar bu riske karşı hazırlıklı mı? Hayır çünkü ekonomi üretimle değil ne yazık ki borçla dönüyor. Bakın bütçeye, sadece iki ayda 640 milyar lira faiz ödedik; günde 10 milyar lira, saatte 400 milyon lira, dakikada yaklaşık 7 milyon lira faiz ödüyoruz, her saniye yaklaşık 120 bin lira faiz ödeniyor. Peki, yatırım... Yatırım harcamaları yüzde 44 düşmüş yani bu ülke üretime değil faize çalışıyor.

Değerli milletvekilleri, bugün vatandaşın sırtındaki yük sadece borç değil aynı zamanda da belirsizliktir çünkü bölgemizde yaşanan savaş ekonomide zaten var olan kırılğanlıkları da büyütmede.

Geçtiğimiz hafta seçim bölgem Kayseri’de nakliyeciler esnafımızla bir araya geldim, hepsinin ortak cümlesi şu: “Diğer tüm sektörler gibi ne yazık ki önümüzü göremiyoruz.” Akaryakıt fiyatları sürekli artıyor, maliyet hesabı yapılamıyor, taşımacılık sektörü ciddi bir baskı altında. Brent petrol 100 doların üzerine çıkmış durumda. Bu sadece pompaya yansıyan zam değil üretimden lojistiğe, gıdadan ihracata kadar tüm zincirin maliyetlerinin artması demek. Ama asıl mesele şu: Türk ekonomisi yaşanan sürece güçlü bir yapıyla girmedi; yüksek cari açık, artan dış finansman ihtiyacı ve zayıflayan rezerv yapısı, bunlar tabloyu daha da kırılğan hâle getirmekte. Nitekim sadece üç haftada 30 milyar dolara yakın rezerv eridi yani sorun sadece savaş değil Türk ekonomisinin bu tür şoklara karşı dayanıklılığını da kaybetmiş olmasıdır. İşte, bu yüzden bu mesele sıradan bir ekonomik tartışma değil Türkiye’nin ekonomik güvenliği meselesidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

AŞKIN GENÇ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, bugün Türkiye ekonomisi yüksek borç, yüksek faiz, düşük üretim ve yüksek risk sarmalına ne yazık ki girmiştir. Risk primi artıyor, güven azalıyor; bu tabloyu görmezden gelmek ülkemize yapılabilecek en büyük kötülüklerden biridir. İşte, bu yüzden diyoruz ki: Meclis bu tabloyu konuşmak zorundadır, önümüzdeki riskleri görmek zorundadır. Savaşın gölgesinde derinleşen ekonomik kırılğanlık genel görüşmeyi de ivedilikle zorunlu hâle getirmektedir. Bu nedenle önergeyi desteklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Ayrıca da belirtmek isterim ki dün itibarıyla şehrimizin çok önemli bir değeri olan Kayseri pastırması Avrupa Birliğinden coğrafi işaret tescili alan 46’ncı ürünümüz olmuştur. Bu nedenle, bu konuda emek veren tüm hemşehrilerimi kutluyorum, çalışmalarında başarılar diliyorum, şehrimize ve ülkemize de hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Burdur Milletvekili Sayın Mustafa Oğuz.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Partisi tarafından verilen öneri üzerine, AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün burada görüşmekte olduğumuz konu son derece hassas, çok boyutlu ve küresel gelişmelerle doğrudan bağlantılı bir konudur; bu nedenle, değerlendirmelerimizi yaparken sadece iç dinamiklere odaklanan dar bir bakış açısıyla değil, küresel, ekonomik ve jeopolitik gerçekleri dikkate alarak konuşmak zorundayız.

Bugün dünya, belirsizliklerin arttığı, jeopolitik risklerin derinleştiği bir dönemden geçmektedir. Özellikle ABD-İsrail-İran hattında tırmanan gerilim ve savaş ihtimali enerji piyasalarında ciddi bir dalgalanma yaratmış, petrol fiyatları kısa sürede önemli ölçüde yükselmiştir. Bu durum enerji ithalatçısı olan ülkeler başta olmak üzere tüm ekonomiler üzerinde baskı oluşturmaktadır. Türkiye de bu küresel sistemin bir parçası olarak bu gelişmelerden doğal olarak etkilenmektedir ancak altını özellikle çizmek isterim ki Türkiye ekonomisi bu tür küresel şoklara karşı geçmişe kıyasla çok daha güçlü ve dirençli bir yapıya sahiptir. Düşük kamu borcu ve bütçe açığı, güçlü rezerv pozisyonu, azalan cari açık eğilimi, artan dış kaynak girişi ve sağlam bankacılık sektörüyle ülkemiz birçok gelişmekte olan ülkeden pozitif yönde ayrılmaktadır. Bu sağlam makroekonomik zemin kriz dönemlerinde elimizi güçlendiren en önemli unsurdur.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Hükümetimiz bu süreci sadece izleyen değil aktif şekilde yöneten bir anlayışla hareket etmektedir. Özellikle enerji fiyatlarındaki artışın enflasyona ve vatandaşımıza doğrudan yansımaları sınırlamak amacıyla eşel mobil sistemi geçici olarak devreye alınmıştır. Bu mekanizma sayesinde akaryakıt fiyatlarındaki artışın önemli bir kısmı vergi düzenlemeleri yoluyla kamu tarafından üstlenilmekte, vatandaşımız korunmaktadır. Bu noktada şunu açıkça ifade etmek gerekir: Bugün birçok ülkede enerji fiyatlarındaki artış doğrudan ve tam olarak tüketiciye yansıtılırken Türkiye’de devlet bu yükü paylaşmakta ve vatandaşını korumaktadır. Bu, güçlü bir sosyal devlet refleksidir ve Hükümetimizin millet odaklı yaklaşımının en net göstergelerinden biridir.

Aynı şekilde tarım alanında da önemli tedbirler hayata geçirilmiştir. Tarımsal girdilerin arz güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli önlemler alınmakta, stratejik stok yönetimiyle üretimin sürdürülebilirliği güvence altına alınmaktadır. Bizler AK PARTİ olarak dün olduğu gibi bugün de milletimizin yanındayız. Vatandaşın alım gücünü korumak, piyasa istikrarını sağlamak ve küresel dalgalanmaların etkisini en aza indirmek için gerekli her türlü adımı atmaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Devamla) - Gerektiğinde yeni destek mekanizmalarını devreye almaktan da geri durmayacağız.

Bu düşüncelerle, Türkiye ekonomisinin mevcut sorunlarının zaten Hükümetimiz tarafından yakın takip edildiğini, gerekli tedbirlerin kararlılıkla alındığını ve bu nedenle genel görüşme açılmasını gerektirecek bir durum bulunmadığını ifade ediyor, söz konusu önergeye AK PARTİ Grubu olarak katılmadığımızı belirtiyorum.

Genel Kurulu ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Hiçbir sorun yok yani?

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Tanal, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

41.- *Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a ilişkin açıklaması*

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan iktidarı demek, işsizlik demektir, yoksulluk demektir, liyakatsizlik demektir, adaletsizlik demektir, hukuksuzluk demektir, zam demektir, enflasyon demektir, dövizin yükselmesi demektir, hayat pahalılığı demektir, umutsuzluk demektir; genç işsizdir, çiftçi üretim yapamaz hâledir, esnaf kepenk kapatma noktasındadır. Bu tabloyu yaratan Recep Tayyip Erdoğan'dır, bu çürümüş düzeni Recep Tayyip Erdoğan kurdu. Bu düzen değişmeden halk mutlu olmaz; sorun yaratan AKP ve Başkanı Recep Tayyip Erdoğan bunun çaresi de olamaz, bunun parçası da olamaz.

Teşekkürler, saygılar Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Dinçer...

42.- *Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, bireysel taşımacılık yapan kamyon işletmecilerinin sorunlarına ilişkin açıklaması*

TALAT DİNÇER (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, özellikle ülkemizdeki yurt içi taşımacılıkta önemli rol üstlenen nakliyecilerimiz oldukça sıkıntılı günler geçirmektedir. Özellikle bireysel taşımacılık yapan kamyon işletmecilerimizin tekeri durma noktasındadır. Mazotun 80 liraya gelmesi, yol ücretleri, köprü geçiş ücretleri, yedek parça, lastik ve tüm bu maliyetler üzerine eklendiğinde maalesef ticaret yapamaz, taşıma yapamaz duruma gelinmiştir. Özellikle kamyon işletmecilerimize ÖTV'siz akaryakıt sağlanması elzemdir. Ülkemizdeki gıda güvenliğinde ve gıda fiyatlarının düşürülmesinde önemli rol oynayacaktır.

Teşekkür ediyorum.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) *SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)*

2.- *İYİ Parti Grubunun, Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 19 milletvekili tarafından, İsrail-İran hattında tırmanan sıcak çatışmaların küresel petrol ve gübre piyasalarında yol açtığı arz şokları, Hürmüz Boğazı kaynaklı lojistik riskler, üre başta olmak üzere azotlu gübre ve akaryakıt fiyatlarında yaşanan sert artışlar, Türkiye'nin gübre ham maddeleri ve üre tedarikindeki dışa bağımlılığı, Tarım Kredi Kooperatiflerinin iştiraki GÜBRETAS'ın özellikle İran'daki yatırımları ile iç piyasadaki fiyat ve tedarik politikalarının; çiftçi, tarımsal üretim, gıda arz güvenliği ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı bakımından doğurduğu sonuçların bütün yönleriyle incelenmesi, girdi maliyetlerindeki artışlara karşı kısa vadeli tedbirler ile orta ve uzun vadeli yapısal çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla 26/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Mart 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi*

BAŞKAN - İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

26/3/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/3/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Uğur Poyraz

Antalya

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 19 milletvekili tarafından, İsrail-İran hattında tırmanan sıcak çatışmaların küresel petrol ve gübre piyasalarında yol açtığı arz şokları, Hürmüz Boğazı kaynaklı lojistik riskler, üre başta olmak üzere azotlu gübre ve akaryakıt fiyatlarında yaşanan sert artışlar, Türkiye'nin gübre ham maddeleri ve üre tedarikindeki dışa bağımlılığı, Tarım Kredi Kooperatiflerinin iştiraki GÜBRETAS'ın özellikle İran'daki yatırımları ile iç piyasadaki fiyat ve tedarik politikalarının; çiftçi, tarımsal üretim, gıda arz güvenliği ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı bakımından doğurduğu sonuçların bütün yönleriyle incelenmesi, girdi maliyetlerindeki artışlara karşı kısa vadeli tedbirler ile orta ve uzun vadeli yapısal çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla 26/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan araştırma önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 26/3/2026 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, İYİ Parti Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Şenol Sunat.

Buyurun Sayın Sunat. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Türkiye'de tarım çok yönlü bir krizle karşı karşıyadır. Orta Doğu'da tırmanan gerilim, İran-İsrail çatışmaları petrolü, gübreyi, lojistiği, dolayısıyla doğrudan tarımı etkilemektedir. Hürmüz Boğazı'nda oluşan riskler, yükselen navlun ve sigorta maliyetleri küresel petrol ve gübre arzını daraltmakta, fiyatları hızlı yukarı çıkarmaktadır. Artan maliyetler ise çiftçinin omuzlarına büyük bir yük olarak binmektedir.

Tarım Bakanı gübre krizi için ne diyor sayın milletvekilleri? Tedarik sorunsuzmuş, stoklar yeterliymiş, üretimde sorun yokmuş. Madem her şey yolunda Sayın Bakan, o hâlde cevap verin: Parasını verdiği hâlde çiftçi neden gübre alamıyor? Gübrede yüzde 90 oranında dışa bağımlı Türkiye neden gübre krizine hazırlıklı değil? Güvenli tedarik planınız nedir, nerede? Ulusal gübre rezerviniz nerede Sayın Bakan? Kriz göz göre göre geldiği hâlde neden önlem almadınız? Bugün Türkiye'de gübre krizi konuşuluyorsa, gıda enflasyonundan endişe ediliyorsa sorumlusu bu ülkeyi yönetenlerdir, sizin beceriksiz tarım politikalarımızdır sayın milletvekilleri. Çiftçi toprağından kopuyor, üretici üretmekten vazgeçiyor, tarlalar boşalıyor, köyler sessizleşiyor; bu bir tesadüf değil, asla tesadüf değil, iktidarın yanlış tercihlerinin, ithalatı önceleyen politikaların sonucudur. Oysa gübre gibi stratejik bir ürün "Nasıl olsa ithal ederim." anlayışıyla yönetilemez. Bakın, gübrede Çin ve Rusya ihracatı kısıtladı; ülkemiz, parasıyla bile gübre alamayacak, bir çaresizlikle baş başa mı kalıyor?

Sayın milletvekilleri, bu sürecin çok kritik bir boyutu var. Kamu eliyle piyasaya yön veren yapılar -Tarım Kredi Kooperatifleri ve GÜBRETAS- var; bu kurumlar çiftçiyi koruyor mu yoksa yandaşlara

kâr elde etmek için mi varlar? Yıllık 1,5 milyon ton üretim kapasitesiyle Türkiye'nin azotlu gübre ihtiyacının büyük bölümünü karşılayabilecek bir fabrika olan -İran'da- Razi Petrokimyaya ortak olduk, güzel, güzel de onu bile uzun yıllardır verimli işletemediniz. Türk çiftçisine ucuz gübre sağlayamadınız ama birilerine büyük rantlar sağladınız; bu konuyu daha önce de gündeme getirmiştim, o yüzden daha fazla üzerinde durmayacağım ama siz Türk çiftçisinin üretmesini ve büyümesini istemediniz, istemiyorsunuz.

Tarım küçülüyor, suçlu don; gübre krizi çıkıyor, suçlu savaş; gıda fiyatları artıyor, suçlu iklim değişikliği. Peki, iktidar neyin sorumlusu? Herkes suçlu, bir tek ülkeyi yönetenler suçsuz. Bahaneleri siz üretiyorsunuz, bedelini milletimiz ödüyor; böyle bir şey olamaz.

Sayın milletvekilleri, dünya ne yapıyor biliyor musunuz? Çiftçisini koruyor. İspanya, İtalya, ABD, Almanya çiftçisine mazotta vergi indirimi yapıyor, gübrede doğrudan destek veriyor, elektrikte KDV'yi düşürüyor, sulama maliyetlerini azaltıyor; Tarım Bakanımız ise sadece "Gübrede arz var." demekle yetiniyor, bu şekilde ne tarıma destek verebilirsiniz ne enflasyonla mücadele edebilirsiniz. Tarımı ayağa kaldırmadan ekonomik bağımsızlığı kuramazsınız, çiftçiye korumadan milletin refahını sağlayamazsınız. O yüzden çağrımızdır: Çiftçinin satın alma gücü derhâl artırılmalıdır. 2026 yılı desteklemeleri gecikmeden ödenmelidir. Gübre ve mazot desteği mutlaka sağlanmalıdır. Tarımda acil tedbirler devreye alınmalıdır.

Bu gerekçelerle verdiğimiz Meclis araştırma önergemize desteklerinizi bekliyor, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Sunat.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; dünya bir savaş yaşıyor, savaş kapı komşumuzda yaşanıyor. Bunun elbette doğal sonuçları var. Hürmüz Boğazı kapalı, akaryakıt fiyatları arttı, ikincil olarak gübre arzında ciddi sorun yaşanıyor. "Böyle bir kriz döneminde iktidarın gündeminde ne var?" dersiniz şu anda Tarım Komisyonunda "Orman arazilerini nasıl 2/B sınıfına sokarız? Tarım arazilerini yok ederiz." buna çözüm aranyor ne yazık ki.

Değerli milletvekilleri, elbette gübrede yaşanan sorun sadece bir sektörün sorunu değildir; bu, stratejik bir ürün olarak bütün geleceğimizi tehdit eden, hele de gıdayı, iğneden ipliğe her şeyi etkileyen bir sektördür. Ne yazık ki bugün yüzde 90 oranında dışa bağımlı olduğumuz bu alanda sanki iktidarın çözümü sadece akaryakıt ürünlerine zam yapmak, göç trafiğini yönetmek, bir de bazı ürünlere yasak getirmek. Oysa bundan çok daha fazla tedbir alınması gereken hususlar var. GÜBRETAŞ'ın iştiraki, belki bugünkü şartlarda net çözüm üretilemeyebilir ama böyle bir konuyu Türkiye Büyük Millet Meclisinin araştırması, bu konuyla ilgilenmesi en doğal görevidir.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ'nin çeyrek asırlık iktidarı döneminde bu ülkenin çiftçisi kuraklık yaşadı, don yaşadı, sel felaketleri yaşadı ama her şeye direndi, her şeye rağmen üretimine devam etti. Artık bugün çiftçi bugüne kadar iktidara destek verdiyse tek bir defa da iktidara düşen görev çiftçiye "Acaba biz sana nasıl yardımcı olabiliriz?" demektir. Gübre fiyatlarıyla ilgili çalışma yapılmalı, bu konuda gerekli tedbirler alınmalı. Dünyanın her tarafında bütün ülkeler "Acaba bu tarımsal ürünleri nasıl destekleriz, tehlikeleri bertaraf ederiz?" diye sübvansiyon uygularken, destek paketleri açıklarken Türkiye ne yazık ki sadece panik yaparak bu sorundan kurtulamaz.

Bakın, az önce düşen bir habere göre terör örgütü İsrail, Yunan adalarını elli yıllığına kiralarak gelecekteki kıtlık ve barınmayla ilgili ihtiyaçlarını tedarik etmek üzere çözüm arıyor ama bizim burada aranan çözümün ne olduğunu söyledik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Tarım Komisyonu derhâl çalışmalarını durdurmalı, öncelikli olarak “Orman arazilerini nasıl imara açarız?” değil “Şu çiftçinin üst üste biriken hangi sorununu çözeriz?” bir taraftan “1,5 trilyon borcu olan, tarlalarına haciz gelen, traktörü bağlanmış olan bu çiftçilerin yaralarına nasıl merhem oluruz?” bunlara çözüm bulması gerekirken ne yazık ki Meclisin en sakın gününde toplanarak ve yoklama sayısını tamamlayamayan bir toplulukta Tarım Komisyonu alelacele bir yasa geçirerek bu milletin geleceğini bir kez daha tehdit altına alacak icraat peşinde.

Evet, bir savaş var, savaşa direkt müdahil olmaya korkuyorsunuz, çekiniyorsunuz ama hiç olmazsa gübreye ilgili mesele dolaylı bir müdahaledir. Lütfen bu konuda “evet” deyin, Meclis üzerine düşen görevi yapsın. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Necmettin Bey’in soyadı “Çalışkan” ama gerçekten çalışkan beyler. (Alkışlar)

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Hakkâri Milletvekili Sayın Onur Düşünmez.

Buyurun Sayın Düşünmez. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli halkımız, cezaevlerinde halkımızın onurlu mücadelesini büyüten sevgili yoldaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada konuştuğumuz mesele sadece bir lojistik ya da jeopolitik bir risk değildir. Bugün konuştuğumuz şey, bu iktidarın yürüttüğü politikaların sokağın, tarlanın, atölyenin ve yoksul hanelerin üzerine âdeta bir karabasan gibi çökmesidir. Halkın ekmeğine, aşına ve emeğine fütursuzca el uzatan, devasa bir sömürü çarkının yıkıcı sonuçlarını yaşıyoruz. Dünyanın neresinde bir kriz çıksa, Orta Doğu’da nerede bir çatışma patlak verse faturayı anında Türkiye’deki yoksul halkın sırtına yüklüyorsunuz. Küresel gelişmeleri, sınır ötesi gerilimleri, Amerika, İsrail ve İran arasındaki çatışmaları kendi ekonomik beceriksizliklerinize kalkan yapıyorsunuz. İktidara geldiğiniz günden bugüne motorini tam 65 kat artırdınız. Mazotun litresi 80 liraya dayanmış durumda. Tarladaki traktörün kontağı kapanmış, nakliyeciler esnafı yollara çıkamaz hâle gelmiş, pazar tezgâhları alev alev yanıyor. Bütün yükü halkın omuzlarına bırakan bu adaletsiz tabloyu kabul etmemiz mümkün değildir.

Şimdi gelelim GÜBRETAŞ ve Tarım Kredi Kooperatifleri meselesine. Çiftçinin kara gün dostu olması gereken bu kurumlar bugün şeffaflıktan uzak, liyakatsiz yönetimlerin elinde birer rant kapısına dönüşmüştür. İran’daki Razi Petrokimya yatırımı gibi stratejik varlıklar neden Türk çiftçisinin gübresini ucuzlatmak için değil de birilerinin kâr hırsı için kullanılıyor. Çiftçi tarlasına gübre alamadığı için verim düşerken GÜBRETAŞ’ın yönetim kurullarında hangi siyasi hesaplar dönüyor? Çiftçi gübre alamadığı için tarlasını boş bırakırken Enerji Bakanı çıkıp hiç sıkılmadan “Vatandaşın yükünü aldık.” diyerek asılsız masallar anlatıyor. Oysa ortada, halkın sırtından beslenen, bitmek bilmeyen KDV ve ÖTV artışlarıyla emeği sömüren bir talan düzeni var.

Değerli milletvekilleri, özellikle seçim bölgem olan Hakkâri’yi, sınırın sıfır noktasını anlatmak istiyorum. Hakkâri gibi 3 sınır kapısına sahip bir il neden Türkiye’nin en yoksul illeri arasında?

HALUK İPEK (Amasya) - Terörden, terörden!

ONUR DÜŞÜNMEZ (Devamla) - Çünkü sizin sınır politikanız halkı doyurmak üzerine değil halkı terbiye etmek üzerine kurulu.

HALUK İPEK (Amasya) - Terörden!

ONUR DÜŞÜNMEZ (Devamla) - Büyük şirketlere, holdinglere sınır ticaretinin tüm kapılarını sonuna kadar açarken evine 1 kilo çay, bir torba şeker götüren Çölemerikli genci kaçakçı ilan ediyorsunuz. Sınır ticareti bu halkın en doğal hakkıdır ancak siz bu hakkı lütuf gibi sunuyor, canınızın istediğine kapıları kapatarak bölge ekonomisini felç ediyorsunuz. Sizin sınır politikanız halkı doyurmak üzerine değil, halkı yoksullukla terbiye etmek üzerine kuruludur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Devamla) - Hakkâri gibi 3 sınır kapısına komşu bir kentte insanlar işsizlikten, İŞKUR kapılarında dönen torpillerden kırılıyorsa bunun adı yerel demokrasi değil sömürü düzenidir. Sonuç olarak, kurduğunuz bu sistem zengini daha zengin yaparken işçinin, emekçinin ve dar gelirlinin sofrasındaki son lokmayı da gasbenden acımasız bir düzenden ibarettir. Çözüm krizin faturasını yoksula kesmekte, sınır kapılarını halkın ekmeğine kapatmakta aranmaz. Beceriksizliğinizin bedelini sabahın kör karanlığında yola düşen işçilere, toprağını ekemeyen çiftçilere ve sınırda rızkını arayan emekçilere ödetmenize asla sessiz kalmayacağız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Sayın Ayhan Barut. (CHP sıralarından alkışlar)

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Sınırın kapanmasının terörle bir ilgisi yok; biraz izan, biraz izan, biraz utanın! “Terör” diyenler utansın! Utan, utan! Halk yoksulluktan kırılırken “terör” diyemezsin!

HALUK İPEK (Amasya) - PKK, PKK; PKK teröründen!

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Sınırı aç, sınırı; açık olan bir sınırdan bahsediyoruz, utanmıyor musunuz?

CHP GRUBU ADINA AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İYİ Partinin bizim de çok önemseydiğimiz grup önerisi üzerine Cumhuriyet Halk Partisi adına söz almış bulunuyorum.

Değerli arkadaşlar, 2026 yılı gıda güvenliğimiz ve gıda egemenliğimiz açısından çok risk altındadır çünkü tarımsal üretimin en önemli temel girdilerinden olan mazotun litresi 80 liraya dayanmış, gübrenin tonu da 35 bin liraya dayanmıştır. Bu fiyatlarla ekim, dikim yapmak mümkün değildir. Bu fiyatlarla ekim yapmak değil, çiftçi, traktörünün kontağını dahi çeviremez durumdadır; aynı zamanda, gübre de altınla eş değer olmuş, gübrenin gramını dahi tarlasına atamaz durumdadır.

Değerli arkadaşlar, gübre kullanmakla üründe kalite artar, rekolte artar. Üründe gübre kullanmayınca yüzde 20 ila yüzde 80 arasında rekolte kaybı olacaktır. İşte, bu nedenle diyoruz ki: 2026 yılında gıda egemenliğimiz tehlike altındadır. Türkiye’de çiftçimizin kullanmış olduğu gübre yılda 6,5 milyon tondur ve mazot da 3 milyar litredir. Bunların da tamamı -gübrenin yüzde 90’ı, mazotun da tamamı- dışa bağımlıdır. Peki, neden dışa bağımlıyız? Çünkü bir zamanlar gübre fabrikaları vardı -kamuya ait, devlete ait- İGSAŞ vardı, TÜGSAŞ vardı; Kütahya, Samsun gübre fabrikaları vardı değerli arkadaşlar. Bunlar ne oldu şimdi? Ya özelleştirildi ya kapatıldı değerli arkadaşlar. Buna, bu krize Hürmüz Boğazı’ndaki yaşanan savaşın krizi de eklenince maalesef çiftçinin mazot ve gübredeki sıkıntısı çok daha arttı ve savaşın şu anda en ağır faturasını da maalesef çiftçimiz ödemektedir.

Değerli arkadaşlar, bu nedenle, çiftçilerimiz bu söylediğim nedenlerden dolayı yabancıların eline ya da özel sektörün eline terk edilmiş durumdadır.

Gelin, rakamlarla bir tabloya bakalım: 2002 yılında AKP iktidara geldiğinde ürenin 1 tonu 261 liraydı, üre gübrenin; şu anda 35 bin lira, tamı tamına 135 kat artmış durumda. Yine, AKP iktidarı iktidara geldiğinde mazotun litresi 1,1 liraydı, şu anda 76 lira yani 80 liraya dayanmış durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

AYHAN BARUT (Devamla) - Yaklaşık 70 kat fiyat artmış durumda. Buradan sesleniyorum, "Gübrede, stokta sorun yoktur." diyenlere sesleniyorum: Gelin, Çukurova'ya davet ediyorum; gübre var mı, yok mu değerli arkadaşlar, bir görelim. Olan da gübreyi maalesef şu anda stoklamış ve satmıyor. Tam ekim, dikim dönemi ama çiftçi şu anda perişan değerli arkadaşlar. Yapılması gereken çok basit, tıpkı İspanya'nın yaptığı gibi çiftçiyi ve tarımı koruyacak adımlar atılmalıdır. Mazottaki ve gübredeki ÖTV, KDV kaldırılmalıdır. Eğer bu destekler de yetmiyorsa bunlara ek destek verilmelidir. Tarımı hor görenler değerli arkadaşlar, yarını zor görür. Çiftçiyi desteklerseniz tüketiciyi de desteklemiş olursunuz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Karabük Milletvekili Sayın Durmuş Ali Keskinliç.

Buyurun Sayın Keskinliç. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA DURMUŞ ALİ KESKİNLİÇ (Karabük) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubu milletvekillerinin, İsrail/Amerika Birleşik Devletleri-İran hattında meydana gelen çatışmalar ve Hürmüz Boğazı'nda oluşan riskler sebebiyle, özellikle petrol ve gübre fiyatlarında arz ve şoklar yaşandığı ve bu hususta sıkıntılar olabileceği konusunda vermiş olduğu Meclis araştırma önergesi üzerine söz almış bulunmaktayım.

Sevgili arkadaşlar, Hürmüz Boğazı'nda meydana gelen riskleri biz çok önceden gördük. On iki gün çatışmalarında yani Haziran 2025'te bu olayın olabileceğini tespit ettiğimizden en kötü senaryoya göre hazırlık yaptık ve Tarım Bakanlığımız bu konudaki bütün tedbirleri aldı, stoklarını ve tedarik zincirini oluşturdu. Burada da paydaşlarımızın tamamıyla da bu süreci bir istişare içinde götürdük.

Bakın arkadaşlar, evet, Hürmüz Boğazı'nda bir risk var. Şimdi, gübrenin, kimyasal gübrenin ana ham maddesi nedir? Azottur, fosfordur, potasyumdur. Bu gübrelerin, dünyadaki kimyasal gübrelerin ithalatının yüzde 50'si ve tüketiminin yüzde 50'si Çin, Amerika Birleşik Devletleri, Hindistan ve Brezilya tarafından kullanılmaktadır ve bu ülkelerin ham madde ithalatlarının büyük kısmı da bu bölgeden, Hürmüz Boğazı'ndan sağlanmaktadır. Evet bir risk varsa, bu ülkeler için yoğun bir risk var.

Peki, Türkiye bu tedarikini, ham madde tedarikini nereden yapıyor? Türkiye azotlu gübre ham madde tedarikini Çin, Mısır, Rusya ve Umman'dan yapıyor. Fosforun ham maddesini Kuzey Afrika ülkelerinden alıyor, potasyumun da Avrupa Birliği ülkelerinden alıyor. Şimdi, Türkiye arz güvenliğini sağlamak için bu konudaki bütün tedbirleri aldı. Bununla birlikte, savaş başlar başlamaz 7 Marttan itibaren özellikle üre gübresindeki yüzde 6,5 olan gümrük vergisini sıfırladık, farklı ülkelere tedarik zincirlerine başladık.

Yine, amonyum nitrat ve kalsiyum amonyum nitrat gübresinin ihracatına kısıtlama getirdik, sadece başka ülkeler değil -yani Çin, Rusya getirmedi- biz de kısıtlama getirdik.

Yine, aynı şekilde, Türkiye aynı zamanda gübre ihracatçısı bir ülkedir, gübre üretiminin yüzde 20'si civarında gübre ihraç eden bir ülkedir. O ihracatı da kapattık yani bundan sonra yurt dışına gübre satmıyoruz.

Yine, aynı şekilde, transit geçişle antrepolarda olan yaklaşık 300 bin ton üre gübresinin de çıkışına yasak koyduk.

Yine, bunun yanında, on yıldır yasak olan amonyum nitratın geçici olarak kullanımına izin verdik. Yine söyleniyor:” Çiftçi desteklenmiyor.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Devamla) - Tamamlayabilirim Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, yeni destek modeli kapsamında biz temel desteklerde mazotun yüzde 50'sini, gübrenin yüzde 25'ini...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, bırakın Allah aşkına!

DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Devamla) - ...stratejik ürünlerde mazot ve gübrenin yüzde 50'sini...

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Mazotun yüzde 50'si mi?

DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Devamla) - ...su kısıtı olan bölgelerde de bunların tamamını destekliyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tamamını... Sözde.

DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Devamla) - Çok teşekkür ediyorum ve bu konuda Bakanlığımızı da tebrik ediyorum. Aldığımız tedbirler sayesinde herhangi bir araştırma komisyonu kurulmasına gerek olmadığı kanaatindeyiz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum efendim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.41

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.02

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN**KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), İshak ŞAN (Adıyaman)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 74'üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Tahtasız'a söz verelim, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

43.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, toplumsal geçim krizine ilişkin açıklaması

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ey iktidar, sesimizi duy diyorum. Emekli, asgari ücretli, dul ve yetim, engelli maaşı alanlar geçinemiyor; çiftçimiz, gübreye, mazota ulaşamıyor, esnaf iflas ediyor, şirketler batıyor, nakliyeciler can çekiyor. Bugün yaşanan sadece ekonomik kriz değil toplumsal geçim krizidir. İnsanlar gelecek planlaması yapamıyor. Orta sınıf maalesef eridi, bitti; gençler atanamıyor, umudunu kaybediyor, aileler borçla yaşamaya çalışıyor. Ülkenin gerçekleri bunlar ama iktidar bunları ne görüyor ne duyuyor ne de çare arıyor.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, medyadaki şiddet içeriklerinin olumsuz etkilerinin ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla 11/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Mart 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

26/3/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/3/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

Kars

Grup Başkan Vekili

Öneri:

11 Mart 2026 tarihinde Kars Milletvekili Grup Başkan Vekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, medyadaki şiddet içeriklerinin olumsuz etkilerinin ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan 16950 grup numaralı Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 26/3/2026 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sayın Sevilay Çelenk.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Parti grubumuzun, televizyon dizilerinde şiddet, şiddetin yeniden üretilmesi ve meşrulaştırılması konusunda verdiği önerge üzerine söz aldım.

Bu sözün bana düştüğünü öğrendiğimde aklıma yirmi altı yıl evvel bir grup, küçük bir grup akademisyen olarak yaptığımız çok kapsamlı bir araştırma ve kitap geldi. “Bir bakayım, ne yazmışız o gün orada?” dedim. Şöyle şiddeti yeniden üretmemek adına bir kısmını kapatıyorum. Yirmi altı yıl evvel “Televizyon, Kadın ve Şiddet” başlıklı oldukça kalın bir kitap yayınlamıştık ve çok ciddi bir araştırmaya dayanıyordu bu. Reklamlardan video kliplere, haberlerden dizilere ben ve arkadaşım Nilüfer Timisi de orada yerli televizyon dramasında şiddet meselesini enine boyuna araştırmıştık. Dün bir göz atınca gördüm ki yirmi altı yılda, çeyrek yüzyılda neredeyse hiçbir değişiklik yok; gerçekten bu bir anlamda vahim bir şey. Tabii, bu şu demek değil, “Önceden de vardı, şimdi var, dolayısıyla bunda sorumluluğu olanlar bir parça buradan, bu sorumluluktan sıyrılabilir.” demek anlamına gelmiyor. Yirmi altı yıl sonra bizim hâlâ aynı hararetleli televizyon dizilerindeki şiddeti, bu şiddetin bir yandan da toplumsal alandaki gerçek şiddete bir tür rehberlik ettiği, bunu benimsettirdiği, meşrulaştırdığı düşüncesinden kurtulmuş olmamız gerekirdi ancak hâlâ televizyon draması şiddetle ilişkili olarak, gerçek hayattaki şiddetle ilişkili olarak ciddi bir kaygı kaynağı olmaya devam ediyor. Bu, bütün dünyada böyle aslında. Televizyonun popüler kullanıma, halk kullanımına girdiği andan itibaren iki temel meselesi olmuş. Bir, şiddeti artırır mı? Bu, genel olarak aslında medyayla ilişkili bir mesele. İkincisi de siyasi davranışı, oy verme davranışını etkiler mi? Elbette ki buralarda hep akademik alanda verilen cevap bunların birçok farklı değişkene bağlı olduğu, bugünden yarına bir şiddet eğiliminin şiddeti teşvik etmeyebileceği ancak çok net olan bir şey var, bunu hiçbirimiz göz ardı edemeyiz, bu da zihniyet örüntülerinin uzun vadede kültürel temsiller, diziler, hikâyeler, romanlar, filmler aracılığıyla şekillendirildiği meselesi, bizim zihniyet örüntülerimizi bunlar şekillendirirler. Dolayısıyla bir zamanlar, işte, dünya klasikleriyle, Rus, Fransız, Alman klasikleriyle yetmiş nesiller ile bugün televizyonda her sahnede en az 5 kişinin, 5 siyah takım elbiseli mafyatik, mafyöz adamın birbirinin kafasına silah dayadığı bir dünyada bu anlatılarla yetişenler arasında bir zihniyet örüntüsü farkı olmayacağını söyleyemeyiz. Medya içeriklerinin, anlatıların bu şiddetten arındırılması gerekiyor; hele de bu şiddetin, işte, bugün baktığımızda -ki yirmi altı yıl önce de aynı şeyleri söylemişiz- namus, kıskançlık, toplumsal baskı, çaresizlik, adalet inşasının yerine gelmemesi gibi nedenlerle meşrulaştırılması gerçekten de vahim bir durum ve biz televizyondan her gün buna maruz kalıyoruz.

Türkiye'nin televizyon dizileriyle imtihanı çok erken bir tarihte başlar. Daha 74 yılında, televizyon her gün yayına geçtiği andan itibaren “Kendi yerli dizimizi yapalım.” diye de bir kaygı da öne çıkar ve 1975 yılında dönemin film yönetmeni Halit Refiğ davet edilerek kendisinden Halit Ziya Uşaklıgil'in Aşk-ı Memnu romanının bir uyarlamasını yapması istenir. Aşk-ı Memnu'nun ilk versiyonu 1975 yılıdır. Nitekim, biz 2010'lara gelirken ikinci versiyonuyla karşılaştık ve o gün bugündür yerli dizi bizim çok sevdiğimiz bir anlatı tarzı. Çok sevilen bir anlatı tarzında yirmi altı yıl içinde artık bu anlatıların incelikli bir şeye kavuşması, çatışmanın bu kadar basit... Neden bu kadar şiddet var? Çünkü şiddet ve çatışma kurmak çok kolay. Bakıyorsunuz, bir aile içinde kayınpeder gelinini, gelin kaynanasını, çocuk babasını, herkes herkesi öldürmeyi planlıyor ve temel çatışmayla ilgili tahayyülümüz bu. Bu bir sanat değil, bu bir anlatı değil, bu bir hikâye etmek değil. Elbette ki bunun arkasında pek çok neden var. İşte

bugün, hâlâ 2026'da biz bunu konuşuyorsak medyada sermayenin el değişimi meselesi var, izleme sistemlerinin, ölçümlerin değişmesi var çünkü öncesinde çok nitelikli dramalarla da tanışmıştık, bunun yanında ideolojik motivasyon da var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

SEVİLAY ÇELENK (Devamla) - Televizyon dizileri 75'ten bugüne her şekilde bir kültürel hegemonya arayışının da ifadesi olmuş. İşte, Türkiye'nin modernleşme serüveninde, bizim o televizyonun ilk yıllarında izlediğimiz aileler; işte, Bizimkiler, Kaynanalar, Kuruntu Ailesi, bütün bunlar belli bir modernlik meselesini tanıtmaya çalışmış, arkasından 1990'la birlikte ticari yayıncılık gelmiş, her kanaldan yayın başlamış ve elbette pek çok şey dönüşmüş ve bundan sonra hızla böyle bir şiddet içeriğiyle karşılaşmışız, mafyöz yapılanmalarla karşılaşmışız, arkasından darbelerle hesaplaşma dönemi gelmiş. Yine, o dönem aslında iyi tarih ve dönem anlatılarıyla karşılaşmışız. Arkasından çözüm süreci gelmiş, başka anlatılar karşımıza çıkmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEVİLAY ÇELENK (Devamla) - Kısacası, anlatı ormanında biz kendini anlatan hikâyelerle çok az karşılaşmışız. Buna bir son verilmesi gerekiyor ve şiddetten ekranların arınması gerekiyor.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Sema Silkin Ün.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ'nin medyadaki şiddet içeriklerinin etkilerinin özellikle kadına yönelik şiddeti beslediği gerekçesiyle vermiş olduğu önergeyi desteklediğimizi belirterek başlamak istiyorum. Evet, medya, bir eğlence aracı olmanın ötesine geçti çoktan, bir model alma kaynağı hâline geldi. Genci, yaşlısı ekrandan akan davranışları bilinçli bilinçsiz içselleştiriyor, maruz kaldığı şiddet içeriği şiddete karşı duyarsızlığını perçinliyor. Sorunlarını fiziksel güç kullanarak çözen karakter şiddeti çözüm yolu olarak aktarıyor. Sigaranın blurlandığı ekranlarda silahlı sahneler tanıtım görsellerinde ışıl ışıl parlıyor, silahı bırakın normalleşirmeyi çekici hâle getiriyor hatta. Güç, otorite, saygınlık ne eğitimde ne emekte, hepsi kendine şiddette yer buluyor. Televizyon kanallarındaki silahların şiddeti teşvik ettiği artık hepimizin malumu ve bu dizilerdeki ekranlarda, gerçek hayattakinin aslında çok ötesinde, aksine toplum nezdinde sempatik, karizmatik ve vatansız olarak gösterilen karakterler canlanıyor. Asıl tehlike devlet ve suç örgütleri arasında meşrulaştırıcı bir ilişki varmış gibi gösteriliyor. Bu, gençlerde bir algı bulanıklığına neden oluyor ve tehlike gerçekten burada. Bu içerikler şiddeti olgunlaştırıyor ve suçu romantize ediyor maalesef. 16-17 yaşındaki gençlerimizin suçla erken yaşta temas etmelerinin arkasındaki nedenleri ararken önemli bir nedenin de medyadaki etkilerin olduğunu görmezden gelmememiz gerekir, buna daha fazla kayıtsız kalamayız. Yaklaşık üç yıldır bu kürsüden hem RTÜK'e hem de siyaset kurumuna çağrıda bulunuyoruz, "Toplumu ifsat eden dizilere, gündüz kuşağı programlarına karşı iradenizi ortaya koyun." diyoruz. Bu programların en büyükleri iktidara yakın medya kuruluşlarında yer aldığı için havaya ısıklı çalınarak dinleniyoruz maalesef; kendilerinin çocuklarıyla, aileleriyle dinlemediği, izlemediği dizileri maalesef bu topluma reva görüyorlar. Biz dedik, dinlemediniz ama bakın, geçtiğimiz günlerde Aziz Mahmud Hüdayi Vakfı çok değerli bir çağrıda bulundu; insanı, aileyi, toplumu ifsat eden, tehdit eden içeriklere karşı hepimizi göreve davet etti. Şimdi bize şöyle bir gerekçeyle geliyorsunuz: "Medya dünyası ratinge göre hareket

eder, biz özel sektöre ne diyebiliriz ki?” diyorsunuz. Bu meseleyi gerçekten çözmek istediğinize inanmamız için şu iradeyi ortaya koymanız gerekirdi mesela, şunu denemiş olmanız lazımdı; küçük de olsa bir çözüm iradesi göstermeniz, samimiyet göstergesi, emaresi olarak bunu yapmanız gerekirdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Bunlara “Siz özel sektörsünüz, özel sektörün reklamlarıyla ayakta durun, kanallarınızdan kamu bankalarının reklamlarını kaldırıyoruz.” demeliydiniz mesela, bunu dediniz mi? Hayır, demediniz. Bu yayınlara oluk oluk kamu bankalarından paralar akıyor. O yüzden “özel sektör” falan diyerek topu taca atamazsınız, sorumluluktan kurtulamazsınız sevgili dostlar. Bir taraftan “Aileyi koruyacağız.” diyeceksiniz, bir taraftan “Şiddeti yok edeceğiz, şiddete sıfır tolerans.” diyeceksiniz ama bir taraftan da o şiddeti besleyen, aileyi yok eden yayınlara karşı hiçbir tedbir almayacaksınız ve onlara göstere göstere aslında bir de destek olacaksınız.

Hepinizi bu öneri vesilesiyle tekrar samimiyete davet ediyor, “şiddete sıfır tolerans” demenin karşılığını yerine getirmenizi bekliyorum.

Teşekkürler.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Aydın Milletvekili Sayın Ömer Karakaş.

Buyurun Sayın Karakaş. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; kadına yönelik şiddet sadece münferit bir olay değildir, kökü derinlere uzanan bir zihniyet sorunudur. Bu zihniyet, kadını ikinci plana iten, onu kalıplaşmış rollere hapseden ve eşitliği bir tehdit gibi gören anlayıştan beslenmektedir. Televizyon ekranlarını açıyoruz, filmler, diziler, haber programlarına baktığımızda hiç fark etmiyor; şiddet sahneleri artık sıradanlaşmış durumda. Şiddeti normalleştiren, kadını ya mağdur ya da nesne olarak sunan bu içerikler topluma zehir saçmaktadır. Rating uğruna şiddetin empoze edilmesi, dijital platformlarda kontrolsüz içeriklerin yayılması genç zihniyetleri çürütmekte, yanlış normalleştirmektedir. Peki, bunun sonucu ne oluyor? Toplumda şiddete karşı duyarlılık azalıyor, şiddet olağan bir davranış biçimi hâline geliyor. Özellikle çocuklar ve gençler için bu durum son derece tehlikeli bir boyuta ulaşmış durumda çünkü gördüğümüz şey şudur: Ekranlarda tekrar eden her davranış bir süre sonra sokakta, hayatta karşılık buluyor. Bakın, bunu sadece teori olarak söyleyemiyorum, üzülen ve endişe ederek söylüyorum ki şiddet, okullarda evlatlarımızın sınıflarının içerisine kadar girmiş durumda, ekrandaki şiddet sokakta gerçeğe dönüşmüş durumda. Bu olayları sadece asayiş sorunu olarak görmek büyük bir yanılgıdan ibarettir; bu, aynı zamanda kültürel, psikolojik ve medya kaynaklı bir sorundur. Şiddetin sürekli görünür olduğu bir ortamda büyüyen bir genç, çatışmayı çözenin yolunu diyalogda değil güç kullanmakta aramaya başlıyor. Bu nedenle diyoruz ki: Şiddet sadece sokakta başlamıyor, önce zihinlerde başlıyor.

Sayın milletvekilleri, TÜİK verilerine göre, kadınlarımızın yaşamının, hayatının belirli bir bölümünde yüzde 28,2’si psikolojik şiddete, yüzde 18,3’ü ekonomik şiddete ve yüzde 12,8’i ise fiziksel şiddete uğramış durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖMER KARAKAŞ (Devamla) - Bu konuda artık Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak ciddi adımlar atmak zorundayız. Öncelikle medyada şiddet eğilimine yönelik programların daha sıkı bir şekilde denetlenmesi lazım. Rating uğruna toplumsal değerlerin göz ardı edilmemesi gerekiyor.

İkinci olarak, çocuklar ve gençler için medya okuryazarlığı eğitimi yaygınlaştırılmalıdır. Bunu yaptığımızda da gençler izlediklerini sorgulayabilir hâle gelir.

Üçüncü olarak, yerel ölçekli sosyal destek mekanizmaları güçlendirilmeli, aile danışmanlık merkezleri artırılmalı; erken müdahale sistemi kurulmak zorundadır ve en önemlisi, şiddeti önlemenin yolu sadece cezayı artırmak değildir.

Tüm Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Muğla Milletvekili Sayın Gizem Özcan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Üzülerek ifade etmek gerekir ki şiddet ülkemizin en derin ve yakıcı yaralarından biridir. Yaşamın her noktasında da karşımıza çıkıyor, hayatları dağıtıyor, ilişkileri bozuyor, geleceğimizi çürütüyor. Baştan söyleyelim, şiddet bu ülkede tekil eylemlerle açıklanamaz; şiddet sürekli yeniden üretilen bir düzendir, dolaşıma sokulan bir kültürdür ve bunun en güçlü taşıyıcılarından biri de görsel medyadır.

Önümüzdeki veriler de son derece çarpıcıdır: 2014 ile 2024 yılları arasında incelenen 94 televizyon dizisinin yüzde 86'sında kadına yönelik şiddet yer almaktadır. Fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet neredeyse tüm anlatıların içine yerleştirilmiş durumdadır ama mesele sadece şiddetin varlığı değildir; şiddet estetize ediliyor, dramatize ediliyor, hikâyenin merkezine yerleştiriliyor.

Bu tablo bize şunu söylüyor: Şiddet artık istisna değildir, norm hâline getirilmiştir ve tam da bu yüzden değerli milletvekilleri, biz burada şiddetin nasıl üretildiğini tartışırken bugün Muğla'da bir kadın daha hayattan koparıldı. Muğla'nın Seydikemer ilçesinde Vesile Elmadibi evli olduğu erkek tarafından öldürüldü, bir yaşam daha, bir hayat daha erkek şiddetiyle son buldu. Sadece Vesile Elmadibi mi? Bu yıl Milas'ta Özlem Arslan, Kavaklıdere'de Sermin Bacak yaşamından koparılmadı mı? Bu konuştuğumuz işte bu şiddet düzeninin sonucudur, bu eril tahakkümün sonucudur, bu şiddetin normalleştiği bir iklimin sonucudur.

Değerli milletvekilleri, İstanbul Kültür Üniversitesinin 2025 Yılı Türkiye Şiddet Haritası Raporu bu tablonun vahametini açıkça ortaya koymaktadır. Rapora göre, şiddet vakalarının toplamı yalnızca bir yıl içinde yani 2024'ten 2025'e yüzde 75 artarak 2.289'a yükselmiştir, yüzde 75, tekrar ediyorum. Bu artış toplumsal bir alarmdır ve daha çarpıcı olan başka bir veri ise şiddet faillerinin yüzde 95,5'i erkektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

GİZEM ÖZCAN (Devamla) - Teşekkür ederim.

Bu veri bize şunu söylüyor: Şiddet üzerinden kurulan bir toplumsal düzenin sonucunu ortaya koyuyor.

Değerli milletvekilleri, devletin görevi yalnızca suç işlendikten sonra müdahale etmek değil o suçun doğuran koşulları ortadan kaldırmaktır. Kadınların, gençlerin, çocukların şiddetten arınmış bir yaşam sürmesini sağlamak devletin görevidir. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeten yayıncılık ilkeleri hayata geçirilmelidir. Kadın örgütleri, akademi, sivil toplum bu süreçlerin asıl öznesi hâline

getirilmelidir. Çocuklar ve gençler şiddet içeriklerine karşı korunmalıdır. Bu mesele nasıl bir toplumda yaşamak istediğimiz meselesidir. Bu nedenle, bu mücadele yalnız kadınların değil hepimizin ortak mücadelesidir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Büşra Pakler.

Buyurun Sayın Pakler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

DEM PARTİ Grubunun vermiş olduğu önerge üzerinde **AK PARTİ** Grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Bu Mecliste, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda tüm parti gruplarının, kadın ve erkek tüm milletvekillerimizin şiddetin her türlüsüne karşı durma sorumluluğu ve bilinci taşıdığına inanarak sözlerime başlamak istiyorum. Kadına yönelik şiddetin her nereden her kimden gelirse gelsin karşısında kararlılıkla durduğumuzu ve bu konuda gereken yaptırım ve ceza düzenlemelerinden asla taviz vermediğimizi de bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Geleneksel ve yeni medyaya erişim olanaklarının her geçen gün artması, iletişim hakları ve özgürlüğü temelinde her ne kadar olumlu bir gelişme olarak değerlendirilse de medyanın izleyici, dinleyici hedef kitlesine yönelik sunduğu yayın hizmeti içeriklerinin anılan kitle üzerindeki etkisi beklenenin aksine her zaman olumlu olmamaktadır. Toplumda şiddet algısının oluşumuna ve gelişimine etki eden birçok etken bulunmakla birlikte, medyada yer alan açık veya gizli mesajlar bireylerin davranışlarına yön verebilmekte ve medyada yer alan şiddet unsurları toplumsal hayatta şiddetin farklı türlerine dönüşmektedir. Televizyon ve sosyal mecralarda, dijital platformlarda kadına yönelik şiddet içeriklerinin denetlenmesi Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından yapılmaktadır. Bu konuda, RTÜK tarafından yayınlanan “Medyada Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye İlişkin Etik İlkeler” önemli bir rehber niteliğindedir. Yine, RTÜK tarafından sivil toplum kuruluşlarıyla gerçekleştirilen Şiddet ve Medya Çalıştayı Sonuç Bildirgesi de bu alandaki durumu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Ancak, üzülerek, benden önceki konuşmacıları dinlediğimde bu Araştırma Komisyonunun gerekçesini okumadıklarımı fark ediyorum. Araştırma komisyonu kurulmasına yönelik teklifinizde ısrarla ve tekrarlar toplumsal cinsiyet eşitsizliği, toplumsal cinsiyet rolleri, şiddetin kültürel temsiller arasında yeniden üretilebilmesi gibi cümlelerle ne yapmak istediğinizi açıkça görüyorum. Kadına şiddetle mücadele konusunda samimi olsaydınız başka terminolojiler kullanmaya gerek duymazdınız.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Daha ne kadar samimi olacağız? Siz samimi olsaydınız bu ülkede her gün bir kadın katledilmezdi. Samimiyetsiz olan sizsiniz.

BÜŞRA PAKER (Devamla) - Toplumsal cinsiyet kisvesi ardında saklandığınız, LGBT artı ve eksi gibi kafa karıştırıcı tabirleri yerleştirmeye...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Hikâye anlatmayın bize, bu ülkede her gün bir kadın katlediliyor. Samimiyetiniz ortada.

BÜŞRA PAKER (Devamla) - ...çalıştığımız bu araştırma önergesini kabul etmemiz mümkün değildir. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Kabul etmediğiniz için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

BÜŞRA PAKER (Devamla) - Bu önerge, sizin kadına karşı şiddetle mücadelede durduğunuz yerin, kadınlara önem vermediğinizin...

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Böyle bir konuşma olamaz.

BÜŞRA PAKER (Devamla) - ...kadınları sadece bir kamufraj olarak kullandığının en bariz örneği olarak da bugün kayıtlara geçmiş oldu.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Parmağınızı indirerek konuşun, anlıyoruz sizi, şiddeti tetiklemeysin.

BÜŞRA PAKER (Devamla) - Toplumdaki kadın ve erkeğin huzur içinde yaşamlarını sürdürebilmeleri için çalışmayı sürdürüyoruz. Bu şekilde alttan alta vermek istediğiniz üçüncü, beşinci cinsiyetlerin toplumumuzda var olmasına fırsat vermeyeceğiz diyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Yazıklar olsun ya!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Koçyiğit, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

44.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İstanbul Milletvekili Büşra Paket'in DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkanım, ben bu konuşmanın neresini düzeltiyim, neresini düzeltiyim gerçekten bilmiyorum.

BÜŞRA PAKER (Devamla) - Gönderdiğiniz gerekçeyi düzeltin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sadece şunu söyleyebilirim: Çok büyük üzüntü duydum, gerçekten çok büyük üzüntü duydum Parlamento adına, milletvekili adına. Bu ülkede her gün büyüyen toplumsal şiddetin bir parçası, ana etkeni, doğuran nedenlerinden biri olan görsel şiddeti konuşalım, buna karşı Meclis olarak önlem alalım diyoruz. Hatip ne diyor? Diyor ki: “Siz kadınları kamufraj olarak kullanıyorsunuz.” Hadi gel, işin içinden çık.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Gerçekten çok ayıptır ya, çok ayıp!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Yani insanın fikri olmayınca ancak ve ancak karşıya karşı suçlaması olabilir Sayın Başkan. Toplumsal bir meseleden, bu ülkeyi yakıp yıkan bir şiddet olgusundan bahsediyoruz. Bakın, ilkokullarda okullara kadar varmış şiddet; artık gencecik çocuklar birbirini bıçaklıyor, akran zorbalığı var, öğretmenlerini öldürüyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Tamamlayacağım.

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Kadına yönelik cinsel şiddetten tutalım, ekonomik şiddete, fiziksel şiddete kadar binbir türlü şiddet var ve bütün bunlar istatistiklere yansıyor. Çok basit bir çağrımız var, diyoruz ki: Meclis olarak sorumluluk alalım, bu şiddeti araştıralım, bunu çıkaran nedenleri araştıralım ve önlem alalım. Ne diyor? “Sizin kadına yönelik şiddetle mücadelenizi biliyoruz.” Vallahi biz kadına yönelik şiddetle her gün mücadele ediyoruz sokaklarda, alanlarda.

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Biz dağdakilerle mücadelemizi Allah'tan bitirdik de çok şükür kadınları elinizden, dağdan kurtardık!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Siz de bir hemcinsimiz, bir kadın olarak keşke bu mücadelenin bir parçası olsanız çünkü bu mücadeleyi aynı zamanda sizin için de yürütüyoruz biz.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gül, buyurun.

45.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Burada değerli milletvekilimize karşı bir şiddeti görüyoruz.

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Aynen.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Hiçbir şiddet yok.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - O anlamda bir psikolojik ve sözlü şiddete maruz kalıyor Büşra Hanım. O yüzden bu şiddeti kabul etmiyoruz.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Şiddetten anlamadığınızı ortaya çıkıyor.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Daha neler, daha neler!

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Burada aslında arkadaşımızın söylediği, elbette kadına yönelik şiddet hususunda hem Hükümetimizin tutumu hem bakanlıklarımızın tutumu çok nettir, grubumuzun tutumu da çok nettir. "Kadına yönelik şiddette sıfır tolerans." bizim ana ilkemizdir.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sadece sözde bir ilke o, sözde!

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Ancak "toplumsal cinsiyet eğilimi" gibi yani bu anlamda birtakım kavramları değerlendirerek bir kamufle edilmesi ifade edildi. Kadın ve erkek vardır, dolayısıyla cinsel yönelim anlamındaki bir hususu kabul etmiyoruz. AK PARTİ olarak bizim bu konuda anayasa önerimiz de var ve bu konuda da Meclisimize çağrımız şudur: İnsanlar kadın ve erkek olarak doğar, bunun haricindeki hiçbir şeyi kabul etmeyen anayasa düzenlemesini yapmak bizim de ödevimizdir, milletimizin de beklentisidir.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkanım...

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Bunun neyine itiraz ediyorsunuz?

BAŞKAN - Bu konuyu kapatalım isterseniz.

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Başkanım, ama bu hakarete girdi artık...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkanım, önemli bir sataşmada bulundu Sayın Başkan, cevap vermem farz oldu.

BAŞKAN - Buyurun.

46.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Şimdi, ben milletvekili arkadaşşıma şiddet uygulamadım, kadına yönelik ve genel olarak şiddete karşı yapılan bir araştırma önergesinde yapıcı bir konuşma yapması gerekirken bizi suçlayan konuşmasına ve aslında meseleye yabancı olmasına dair meseleyi söylemiş oldum; birincisi bu.

İkincisi: Toplumsal cinsiyet eşitliği evrensel bir kavram, sayın mevkidaşıma bunu hatırlatmak isterim. Kadınlar ve erkeklerin eşitliğinden bahsediyor, her türlü eşitliğinden bahsediyor. Bu anlamıyla, biz, kadın mücadelesinde bütün mücadele yürütenler olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlandığı

bir sistemde yaşamak istiyoruz çünkü toplumsal cinsiyet rejimi kadınların kadın olmaktan kaynaklı hiçbir şekilde dışlanmamaları demek; ekonomik, siyasal, sosyal, kamusal hiçbir ayrımcılığa maruz kalmamaları demek.

O anlamıyla, bu kavram burada bulunan bütün milletvekili arkadaşları, kadın milletvekillerini olduğu gibi biz bütün kadınları, hepimizi ilgilendiren bir kavram.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Diğer bir mesele, siz “Şuna izin vereceğiz, buna izin vermeyeceğiz.” “Bunu kabul ediyoruz, bunu kabul etmiyoruz.” gibi kavramlarla ya da dışlayıcı politikalarla insanların yaşam hakkına kastedecek bir sistemi inşa ediyorsunuz; bundan da vazgeçilmesi gerekiyor.

Yaşamına kastedilecek, burada kurulacak her yanlış cümlelerin insanların sokakta, okulda, fabrikada bir şiddet olarak döndüğünü görmeniz gerekiyor. Bir siyasetçi olarak, bir insan olarak her birimizin de bu sorumlulukla burada söz kurması gerektiğinin de altını çizmek istiyorum. Kavramları da sözlerimizi de çarpıtmayın, ne dediğimiz çok açık, kime dediğimiz de çok açık.

Teşekkür ederim.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Vekili Celal Adan'ın, kadın-erkek ayrımı olmadığına ilişkin konuşması

BAŞKAN - İsterseniz bir başlığa dönüştürelim bunu. İnsan, yaratılmışların en şerefliisidir. Kadın, erkek ayrımı söz konusu değil. Ortak görüşümüzdür. (AK PARTİ, MHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Aynen öyle Başkanım, aynen öyle.

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Yerinizden söz vereyim, bir sataşma olmadan.

Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

47.- İstanbul Milletvekili Büşra Paker'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Başkanım, yok, sataşma benim için bir şey değil ama öncelikle şuradan bir açıklama yapmak istiyorum: Sayın Grup Başkan Vekili “Fikri olmayan zikri olmaz.” dediniz. Yani burada 600 kişiyiz, eğer her birimizle fikirlerimizi tartışacaksak daha makul bir zamanda buyurun gelin, tartışalım.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Siz fikir tartışmadınız, suçlama yaptınız.

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - “Fikri olmayanın zikri olmaz.” diye hakaret edemezsiniz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Hakaret etmiyorum, fikrinizin olmadığını gösterdiniz, fikrinizin olmadığını söylediniz ama.

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Ayrıca, meseleye yabancı derken kendimi kadın olarak tanımlıyorum, sizi de bir kadın olarak karşımda görüyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Keşke okusaydınız önerimizi.

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Kadına şiddetle mücadele etme konusunda da az önce konuşan vekilimizle biz aynı komisyondayız, Sevilay Vekilim de gayet iyi biliyor, televizyondaki bütün yayınlarla ilgili karşılıklı hep beraber mücadele edelim. Komisyon da çalışıyoruz ama tutup da alt metinlere gizlediğiniz notlar yüzünden bu komisyonun kurulmasına destek vermeyeceğimizi açıklıyorum. Sizi...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Bir şey gizlemiyoruz, açıkça yazmışız. Bir şey gizlemiyoruz, biz çok net söylemişiz, bir şey gizlemiyoruz.

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Tamam, ben de aynı şeyi söylüyorum ama burada ısrarla diğer konuşmacılar "Aileyi destekleyeceğim." dediğinde bundan hiç mi bahsetmeyelim?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Sizin orada ne yazdığınızı hiç mi söylemeyelim; ekranlar, televizyon, vatandaş hiç mi bilmesin ne yaptığınızı?

SEVİLAY ÇELENK ÖZEN (Diyarbakır) - Biz LGBT'ye LGBT diyoruz zaten.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Siz başka bir evrendesiniz, anlamamışsınız meseleyi; üzgünüm, çok üzgünüm, gerçekten çok üzgünüm sizin adınıza.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, medyadaki şiddet içeriklerinin olumsuz etkilerinin ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla 11/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Mart 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

4.- CHP Grubunun, İstanbul Milletvekili Ali Gökçek ve arkadaşları tarafından, trafik cezalarındaki fahiş artışların toplumda yol açacağı olası problemlerin araştırılması amacıyla 25/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Mart 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

26/3/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/3/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Murat Emir

Ankara

Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili Ali Gökçek ve arkadaşları tarafından, trafik cezalarındaki fahiş artışların toplumda yol açacağı olası problemlerin araştırılması amacıyla 25/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (1794 sıra no.lu) Meclis araştırma önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 26/3/2026 Perşembe günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Ali Gökçek.

Buyurun Sayın Gökçek. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, malumunuz, bir yılı aşkın bir süredir seçeninden seçilenine yaptığınız hukuksuzlukları konuşup duruyoruz. Gazetecileri anlıyoruz; sizin foyanızı ortaya çıkarttıkları için, yaptıklarınızı korkmadan halka anlattıkları için tutukluyorsunuz. Belediye başkanlarını da anlıyoruz; onları da seçimlerde sizi yendikleri ve önümüzdeki seçimlerde de yine sizi yenecekleri için tutukluyorsunuz. Yahu, peki, bu vatandaşla sizin derdiniz ne kardeşim ya? Ne istiyorsunuz bu vatandaştan? Size oy vermedi diye de vatandaşı mı cezalandırmaya çalışıyorsunuz?

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Bize oy verdi; bak, biz buradayız; bize oy verdi.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) - Bir kanun çıkardınız; plakaya ceza yazıyorsun, ekrana ceza yazıyorsun, janta ceza yazıyorsun, hoparlöre ceza yazıyorsun. Yetmedi, artık gözünüz döndü yahu, telefon tutacağına bile ceza yazmak istiyorsunuz. Kanun görüşülürken hem Komisyonda hem Genel Kurulda dedik ki: “Yapmayın, etmeyin; vatandaş zaten zar zor geçiniyor, bu kadar yüklenmeyin.” Yine her zamanki gibi bizi dinlemediniz, vatandaşın tepesine çöktünüz.

Şimdi, Cumhurbaşkanı iki gün önce akşam bir açıklama yaptı, der ki: “Uygulamanın yeni mağduriyetlere yol açmadan çok dikkatli yönetilmesi noktasında İçişleri Bakanlığımızı talimatlandırdık.” Ne zaman? 24 Martta. Peki, o İçişleri Bakanı 13 Martta ne demiş? “Vatandaşlarımıza tavsiyem, eğer araçlarında sonradan taktırılmış ekran varsa veya ses sistemi varsa bir an önce söktürmeleri ve kanuna uygun hâle getirmeleri...” Tam da bayramdan önce, bayram boyunca ailesinin yanına giden, yakınına gören, bayramlaşmaya giden vatandaşlara ceza yazdınız siz. Ben 4 Martta bu Mecliste yani Cumhurbaşkanı'nın talimatlarından yirmi gün önce dedim ki: “Gelin, bu işi çözelim, bu insanları daha fazla mağdur etmeyelim.” Kanun yapılırken dinlemediğiniz gibi o konuşmayı da dinlemediniz. Madem bu uygulamayı durduracaksınız, İçişleri Bakanı neden böyle bir açıklama yaptı da polise vatandaş hedef gösterdi? Yazık değil mi bu sürede ceza yazılan insanlara, arabası trafikten men edilen insanlara, yazık değil mi İçişleri Bakanının tavsiyesine uyararak gidip arabasına bir daha işlem yaptıran insanlara? Ya, bunu sökmesi de masraf, takması da masraf; yazık değil mi? Arkadaşlar, devlet yönetimi ciddiyetle olur, böyle ciddiyetsiz iş yapılmaz. Şimdi, o ceza yazılan insanların mağduriyetini ne yapacağız? Bunu burada bir an önce gidermek zorundayız.

Bakın, şimdi, bu işlemleri arabasına yaptıranların bir kısmı hobi olarak yapıyor; bu da gayet normal, kimseyi rahatsız etmediği sürece, kuralları çiğnemediği sürece suç değil ama bir kısmı da bunu zorunluluktan yapıyor. Mesela, siz bir yere gideceğiniz zaman ne yapıyorsunuz? Konumu giriyorsunuz, navigasyonu açıyorsunuz. Şimdi, vatandaşta zaten yeni araba alacak derman bırakmadınız, eski arabasında da ekran yok, adam alıyor ekran taktırıyor arabasına ki yolu takip etsin, “Olmaz, ekran taktırmışsın, biz sana ceza yazarız, arabayı men ederiz trafikten.” diyorsunuz. Şimdi, bu vatandaş sizin elinizde kalmış da bir şeyi merak ediyorum: 2026 Türkiye'sinde fakirlere navigasyonu yasaklamak kimin aklına geldi ya, bu kimin fikriydi gerçekten merak ediyorum. Hepimiz biliyoruz, hepimiz biliyoruz ki bu işin trafik güvenliğiyle alakası yok. Bütün Avrupa insanları telefon yerine ekran kullanmaya teşvik ediyor, siz ekran yerine telefona yönlendirmeye çalışıyorsunuz.

Peki, bu kadar dile getirdik diye, vatandaş bu kadar isyan etti diye geri adım attığımız bu uygulamayı trafik güvenliği için getirmediyseniz niye getirdiniz? O da ayrı bir beceriksizliğinizin sonucu; bütçeyi yönetemediğiniz için, ekonomiyi bitirdiğiniz için vatandaşa yükleniyorsunuz. 2020 yılında tahsil edilen trafik cezası tutarı 5 milyar lira, 2025 yılında ne kadar olmuş, 70 milyar lira ya; şimdi, bu uygulamalarla

da 100 milyarın üstüne çıkartmaya çalışıyorsunuz. 5 milyar lira nere, 100 milyar lira nere? Beş senede cezaları 20 kat artırmayı iyi beceriyorsunuz da bu iş emeklinin, asgari ücretlinin maaşına gelince orada aynı performansı göremiyoruz sizden.

Tabii, trafik cezalarına yüklenmenizin bir nedeni daha var çünkü vatandaş bunu eli mahkûm ödeyecek diye bakıyorsunuz. Niye? Adamın 5 bin lira trafik cezası borcu olsa bankalardaki hesaplarına bloke koyduruyorsunuz. Bir de zaten iki senede bir muayene işi var. “Borcu yoktur.” yazısı almadan muayeneden geçirmiyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Muayenede “iki senede bir nasıl olsa bu parayı eli mahkûm verecek.” diye vatandaşa yükleniyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, sözün özü; vatandaş zaten zor durumda, zaten 80 liraya arabasına mazot koyuyor. Bakın, seçimlerde çalışma yapıyoruz, bir kahvede sohbet ediyoruz insanlarla, dedim ki: “Seçimden sonra mazot 25 lira olacak.” Sizi destekleyen vatandaşlardan birisi dedi ki: “Yahu, kardeşim, bize olmayacak işi söyleme, o kadar da değil.” Bu insanlar size mazotun 25 lira olmayacağını düşünerek oy verdi, bugün 80 lira oldu; 20 liradan 80 liraya, üç senede 4 katına çıkardınız. Yazık yahu, el insaf! Daha fazla bu insanlara yüklenmeyin.

Gelin, vatandaş daha fazla mağdur olmasın, bu yasal düzenlemeyi bir an önce yapalım. Siz de yaptığınız bu yanlıştan geri dönmüş olun. İthalatçısından üreticisine, perakendecisinden sanayi esnafına kadar bu işten evine ekmek götüren insanlar da rahat bir nefes alsın, vatandaş da arabasına rahat binsin.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Mustafa Bilici. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi önergesi üzerine YENİ YOL Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, sorunları kökten çözmek yerine cezaları artırarak meseleyi yönetmeye çalışan bir yaklaşımla karşı karşıyayız. Trafik güvenliği elbette hepimiz için hayati öneme sahiptir. Her yıl binlerce insanımız trafik kazalarında hayatını kaybediyor, on binlercesi yaralanıyor. Bu tabloyu değiştirmek hepimizin sorumluluğudur ancak bu sorumluluğun gereği cezaları katlamak değildir. Son düzenlemeyle trafik cezalarında kimi ihlaller için yüzde 100’leri aşan hatta bazı durumlarda yüzde 3 binlere varan artışlar yapılmıştır. Bu ölçekte ve bu hızda yapılan artışların toplumda ciddi bir adalet tartışması yarattığı açıktır. Dar ve orta gelirli vatandaşlarımız için bu cezalar artık caydırıcı bir yaptırım olmaktan çıkmış, ağır bir ekonomik yük hâline gelmiştir.

Değerli milletvekilleri, bugün, vatandaşlarımızın önemli bir kısmı trafik cezalarının trafik güvenliğini sağlamak için değil bütçe gelirlerini artırmak için yükseltildiğini düşünmektedir; bu algı boşuna oluşmamaktadır. Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine baktığımızda, 2025 yılında 111 milyar lirayı aşan trafik cezası kesildiğini, 55 milyar lira olarak belirlenen tahsilat hedefinin ise çok daha üzerine çıkarılarak yaklaşık 70 milyar liraya ulaştığını görüyoruz. 2026 bütçesinde trafik cezalarından beklenen gelir 93 milyar liradır, 2027 yılı için ise hedef 128 milyar liraya kadar çıkarılmıştır. Bu rakamlar trafik cezalarının artık maliye politikası aracı hâline getirildiği yönündeki eleştirileri güçlendirmektedir. Öte yandan, son düzenleme çeşitli belirsizlikleri de beraberinde getirmiştir; plakalara yönelik cezalar, araç

içi ekran kullanımı gibi konularda ortaya çıkan karmaşa vatandaşlarımızda ciddi bir kaygı yaratmaktadır. Meclisin çıkardığı bir yasanın uygulanıp uygulanmayacağıın yürütme tarafından sözlü açıklamalarla tartışmalı hâle gelmesi ise başlı başına bir yönetim sorunudur.

Değerli arkadaşlar, bizim ihtiyacımız olan şey cezaları astronomik seviyelere çıkarmak değil eğitimle, bilinçlendirmeyle, doğru altyapıyla ve etkili denetimle trafik güvenliğini sağlamaktır. Sürücünün hatasını sadece cezayla değil önleyici politikalarla azaltmak zorundayız; aksi hâlde, yüksek cezalar kazaları azaltmak yerine sadece vatandaşın omzundaki yükü artırmış olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin, buyurun.

MUSTAFA BİLİCİ (Devamla) - Trafikte can kayıplarını gerçekten azaltmak istiyorsak önce güvenli yollar, doğru levhalar, güçlü denetim ve yaygın eğitim politikalarını hayata geçirmek zorundayız.

Tüm bu sebeplerden dolayı Cumhuriyet Halk Partisi önergesini desteklediğimizi belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Yasin Öztürk. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Son yapılan düzenlemelerle trafik cezalarına getirilen astronomik artışlar toplumun çok geniş kesimlerinde büyük bir tepki doğurmuştur. İnsanlar artık cezaların caydırıcılığına değil âdeta bir tahsilat aracına dönüştüğüne inanmaktadır.

Soruyorum sizlere: Bu ülkede trafik güvenliği gerçekten öncelik midir yoksa iktidar için yeni bir tahsilat aracı mıdır? Bugün, Türkiye’de milyonlarca insan ağır bir ekonomik krizin içinde yaşam mücadelesi verirken siz çıkıp trafik cezalarını katbekat artırıyorsunuz. Bu nasıl bir anlayıştır? Vatandaşın geçim derdiyle boğuştuğu bu dönemde devletin görevi yük bindirmek değil yük almaktır ancak görüyoruz ki iktidar bunun tam da tersini yapmaktadır. Ekonomiyi yönetemeyenler, bütçeyi dengeleyemeyenler çareyi vatandaşa kesilen cezalarda bulmaktadır. AK PARTİ’si iktidarı yıllardır aynı yöntemi uyguluyor: Sorunu çözmek yerine faturayı vatandaşa kesmek. Trafikte sorun mu var, cezayı artır. Ekonomide açık mı var, vergiyi artır. Denetim mi yetersiz, yine, vatandaşı suçla. Bugün bu kürsüden açıkça ifade ediyorum, bu anlayış yönetme anlayışı değil günü kurtarma refleksidir. Vatandaşın cebine her uzanışınızda devlete olan güveni biraz daha aşındırıyorsunuz. İnsanlar artık kurallara uymaktan korktukları için değil ekonomik olarak yıkıma uğramaktan çekindikleri için endişe ediyor. Bu, hukuk devleti açısından alarm veren bir durumdur çünkü adalet duygusu zedelendiğinde cezanın meşruiyeti tartışılır hâle gelir. Meşruiyetin tartışıldığı yerde ne düzen kalır ne de güven.

Değerli milletvekilleri, eğer gerçekten trafik kazalarını azaltmak istiyorsanız önce altyapıyı düzenleyeceksiniz, yolların fiziki şartlarını iyileştireceksiniz, denetimleri etkin ve adil bir şekilde yapacaksınız, sürücü eğitimini çağın gereklerine uygun hâle getireceksiniz ama siz ne yapıyorsunuz? Hiçbir yapısal sorunu çözmeden kalemi alıp ceza rakamlarını yükseltiyorsunuz. Bu, kolaycılıktır; bu, yönetim zafiyetidir; bu, vatandaşın aklıyla alay etmektir. Üstelik cezalar öyle bir noktaya gelmiştir ki artık ölçülülük ilkesi tamamen ortadan kalkmıştır. Bir cezanın caydırıcı olması ile orantısız olması arasında çok ciddi bir fark vardır, siz bu çizgiyi aşmış durumdasınız. Bugün, bir trafik cezası birçok vatandaşın neredeyse birkaç aylık maaşına denk gelmektedir. Bu, kabul edilebilir bir durum değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Devlet, vatandaşına karşı adil olmak zorundadır; devlet, vatandaşını korumak zorundadır; devlet, vatandaşına yük bindiren değil onun yükünü hafifleten bir anlayışla hareket etmek zorundadır. Eğer siz adalet duygusunu zedelerseñiz vatandaşın devlete olan güvenini sarsarsınız, bunun telafisi çok daha ağır olur. Bugün sokakta konuşulan şudur: Devlet, artık ceza yazmak için var. İşte, bu algı en büyük tehlikedir çünkü bu algı devlet ile millet arasındaki bağı zayıfltır.

Bu kanun teklifi geçerken sizleri uyarmıştık “Vatandaşın vicdanına oturmayan böyle bir kanun teklifi tepkilere yol açar.” diye. Tepkiler gelince de İçişleri Bakanına suç işletiyorsunuz, kanunun uygulanmasını kanuna aykırı bir şekilde durduruyorsunuz. Trafik güvenliği elbette sağlanmalıdır, kurallar elbette uygulanmalıdır ancak bu yapılırken adalet, ölçülülük ve ekonomik gerçeklik göz ardı edilemez diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili Sayın Dilan Kunt Ayan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Altı ay boyunca bu Mecliste konuşmuş olduğumuz Karayolları Trafik Kanunu'na dair sorunların katlanarak artmasından kaynaklı bugün burada bir daha konuşuyoruz. Defalarca anlattık, uyardık “Bu yasa açıkça milletin cebine çökme yasasıdır.” dedik fakat dinletemedik ama bugün maalesef ki bu fahiş cezalarla halkın bize yöneltmiş olduğu talepleri bir kez daha buradan konuşuyoruz.

“Trafik güvenliği cezaları fahiş oranlarla artırarak sağlanmaz.” dedik ama kanunla maalesef ki bunu buraya getirdiniz. Ama ne oldu? AKP yine çoğunluğuna dayanarak bu yasayı buradan geçirdi. Alle etti, kalle etti, direndi, direndi, direndi, altı ayın sonunda bu yasa buradan geçti ve öyle bir şeye denk getirdiler ki bayramdan önce geçirmek istediler çünkü bayramda halk yollarda olacaktı ve ancak ve ancak kasayı bu cezalarla doldurabileceklerdi. Ama biz buradan açıkça ifade edelim: Bayram bizim için insanların nefes alması gereken bir şeyken siz bugünleri bile yurttaşın cebine uzadığınız bir döneme çevirdiniz. Emekliye bayram ikramiyesini artırmaya gelince “Kaynak yok.” diyorsunuz ama konu ceza olunca kat kat artışlar, katmer katmer güncellemeler getiriyorsunuz. Yılbaşında asgari ücrete yapılan zam artışı ortadaydı; yine, memura, işçiye, emekliye artırdığınız zamlar ortadaydı ama maalesef ki aynı iktidar trafik cezalarına gelince 36 kat artırma girişiminde bulundu. Ne kadar halkın geçiminin içerisinde derdinizin olmadığını bir kez daha görmüş olduk.

Peki, bu kanunla yapmaya çalıştığınız şey neydi? Cezaların artırılmasıyla trafik kazalarında ölümleri azaltacağınızı sandınız ama veriler ortada, maalesef ki bu dönemde tekrardan ölümlerin de fazlasıyla arttığını, cezaların artmış olmasına rağmen trafik kazalarının da son bulmadığını ve ölümlerin arttığını da görebilmiş olduk. O zaman soralım: Cezalar kazaları azaltmıyorsa, trafik güvenliğini sağlamıyorsa ne işe yarar? Açık söyleyelim, bu düzenleme -trafik güvenliğini değil- gelir üretme düzeninden başka bir şey değil. Zaten ÖTV'yle, KDV'yle, zamla, vergiyle her yer gelir kapısı hâline dönüşmüş durumda, şimdi de yine fahiş trafik cezalarıyla insanları çaresiz bırakmaya çalışıyorsunuz. Ne yapınlar insanlar? Arabaya mı binmesinler, yolculuk mu yapmasınlar, trafiğe mi çıkmasınlar? Zaten savaş yüzünden petrol fiyatları almış başını gitmiş; insanlar 500 liraya, 800 liraya depolarını dolduruyorlar, yarı yolda bile geri dönmek zorunda kalıyorlar. Rakamlar ortada, bakın, 2025 yılı için 55 milyar hedef koymuşsunuz arkadaşlar ya. Trafik cezasının bir hedef olarak konulduğu başka bir ülke yoktur Türkiye'den başka. 2026 yılı için ise 93 milyar hedef koymuşsunuz, şu bayram tatilinde yarısına zaten ulaştınız. Soruyoruz biz size: Bu bir trafik politikası mı arkadaşlar yoksa bütçe açığını vatandaşın boynuna yıkma politikası mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

DİLÂN KUNT AYAN (Devamla) - Koca koca bakanlıkların bile bütçelerinden daha fazla bir trafik cezasıyla karşı karşıya kalan bir bütçeden bahsediyoruz. Bu halk artık sizin hesabınızı görüyor arkadaşlar, bunu da biliyor; bu halk artık size inanmıyor da bunu da bilmenizi istiyoruz. Bir başka boyutu var: Bakın, öyle bir hâle getirmişsiniz ki bu kanunla neyin yasak, neyin serbest olduğu bilinmiyor. Ya, halk dikiz aynasının önüne bir koku koymuş ya, buna yasak diyorsunuz, navigasyona yasak diyorsunuz. Bir polis geliyor, diyor ki: “Bu yasak, şu yasak; gözünün üstünde kaşın var, yasak.” Her tarafa ceza yazan bir anlayışla yönetmeye çalışıyorsunuz ve vatandaş ne yapacağını şaşırılmış durumda. Bu, ciddiyetsizliktir; bu, keyfiliktir. Siz kuralları muğlaklaştırdığınız sürece güvenliği değil kaosu ancak büyütürsünüz. Eğer amacınız gerçekten trafik güvenliğini sağlamaksa bütün faturayı yoksul halka kesmekten artık vazgeçin diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

48.- *Osmaniye Milletvekili Asu Kaya'nın, Toprakkale-İskenderun Otoyolu'na ilişkin açıklaması*

ASU KAYA (Osmaniye) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

AKP iktidarı şimdi de gözünü otoyollara dikti. Toprakkale-İskenderun hattını yirmi beş yılına devretmeye hazırlanıyorlar. Osmaniye, Hatay ve Adana halkı adına iktidara açıkça soruyorum: Devletin otoyollarını kime, hangi pazarlıkla, kaç paraya peşkeş çekiyorsunuz? Bugün 53 lira olan geçişi 400 liraya çıkaracak bir düzenin önünü açıyorsunuz; bunun adı “özelleştirme” mi yoksa “milletin cebine el uzatmak” mı? Yandaş şirketler kilometre başına 7,5 kat daha fazla kazansın diye Osmaniye’li hemşehrmin, esnafımın sırtına yüzde 650 zam yükleyemezsiniz. Bu yol milletindir, babanızın malı değildir. Devletin yirmi beş yıllık düzenli gelirinden vazgeçip bu yolları seçime fon bulmak için haraç mezat özelleştiremezsiniz. Bu talanımıza, soygununuza sessiz kalmayacağız.

BAŞKAN - Sayın Adalet Kaya...

49.- *Diyarbakır Milletvekili Adalet Kaya'nın, Ayşe Gökkan'a ilişkin açıklaması*

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ayşe Gökkan, siyasetçi arkadaşımız, TJA aktivisti ve kadın hakları savunucusu; altı yıldır tutuklu. Dosya içerisindeki suçlamalar; DTK delegeliği, kadın çalışmaları, Rosa Kadın Derneği çalışmaları ve yaptığı basın açıklamaları. Dosyaya en başta 2 kez örgüt üyeliği, propaganda ve örgüte üye olmamakla birlikte örgüte yardım suçlamalarıyla toplam otuz yıl ceza verildi. Yargıtay dava dosyayı 3 kere bozdu; 1 kez “Mükerrer dosyalardan fazla ceza tayini.” diyerek, 1 kez de esastan bozdu. Esastan bozma sebebi 2 kez üyelik cezası verilmiş olması. Diyarbakır 9. Ağır Cezada görülen dosyada 3 celsedir savcı tahliye talep etmesine rağmen tutuk devam kararı veriyor mahkeme. Biz de diyoruz ki Ayşe Gökkan derhâl serbest bırakılmalıdır, kadınlara ve demokrasi güçlerine yönelik bu baskılara son verilmelidir.

BAŞKAN - Sayın Arı...

50.- *Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Finike ilçesinde taş ocağı ve mermer ocağı açılmasına dair verilen “ÇED Olumlu” kararına ilişkin açıklaması*

CAVİT ARI (Antalya) - Evet, Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Finike ilçesi Boldağ Mahallesi Gökliman mevkisinde, Kızılcıca ve Karşıyaka Mahallesi üzerinde taş ocağı ve mermer ocağı açılmasına dair verilen “ÇED Olumlu” kararı vardır. Finike'nin en güzel bölgesinin görüntüsünü bozacak olan, ayrıca can ve mal güvenliğini tehlikeye atacak olan bu girişimin acilen durdurulması gerekmektedir. Finike'yi yok edecek olan taş ocağı ve mermer ocağı, Finike'nin en güzel görüntüsünü yok edecek olan bu girişim durdurulmazsa bunun tek sorumlusu vardır, AKP iktidarıdır. Buradan uyarıyorum: Bu girişim durdurulmalıdır yoksa Finike yok olacaktır.

V.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

4.- *CHP Grubunun, İstanbul Milletvekili Ali Gökçek ve arkadaşları tarafından, trafik cezalarındaki fahiş artışların toplumda yol açacağı olası problemlerin araştırılması amacıyla 25/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Mart 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)*

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Kemal Çelik.

Buyurun Sayın Çelik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA KEMAL ÇELİK (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin grup önerisi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bilindiği gibi, İçişleri Bakanlığı kamu düzeni, kamu güvenliği ve kolluk yetkisi kapsamında vatandaşın trafikteki güvenliğini sağlamakla görevli ve sorumludur. Trafik güvenliği kara yolu ulaşımında kazaların önlenmesi, can kayıplarının azaltılması, yaralanmaların en aza indirilmesi ve maddi zararlarının engellenmesi için alınan teknik, hukuki, sosyal ve idari önlemler bütünüdür. Bu amaçla, Karayolları Trafik Kanunu'yla ilgili yeni düzenleme kısa süre önce Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir.

Değerli milletvekilleri, trafik kazaları sadece bireysel bir sorun değil aynı zamanda toplumsal bir sorundur. Trafik cezaları sürücülerin tehlikeli davranışlardan kaçınmasını sağlamak üzere yapılandırılmış idari yaptırımlardır. Vatandaşlarımızın, sürücü belgesi iptal edildiği hâlde motorlu araç kullanmaya devam etmek, alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi altında araç kullanmak, hız sınırını aşmak, emniyet kemeri takmamak, kırmızı ışıkta geçmek, yolda halay çekmek, drift ve makas atmak gibi ihlallere verilen cezaların artırılmasına herhangi bir tepkisi yoktur hatta bu Ramazan Bayramı süresince sürücülerin kurallara daha yüksek düzeyde riayet ettikleri görülmüştür. Asıl tepki burada: Kural dışı üretilip araçlara takılan standart harf ve rakam yazılarından farklı olan plakalarla ilgili verilen cezalar ile sürücülerin “ses ve haberleşme sistemleri” “multimedya” dediğimiz çoklu ortamlarla ilgili görüntü kullananlara verilen cezalardadır, tepki buralardadır. Bu tepkiyi Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan da belirtmiş, bunun üzerine İçişleri Bakanımız Sayın Mustafa Çiftçi bu konularla ilgili olarak detaylı çalışmalar yapılacağını ve yeni bir uygulama yönetmeliğinin devreye sokularak vatandaşımızın bu konudaki mağduriyetinin giderileceğini açıkça ifade etmiştir.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - E, kanunu niye çıkardınız o zaman?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Bilemediler, vatandaşın bu kadar tepki göstereceğini bilemediler.

KEMAL ÇELİK (Devamla) - Ve bu kapsamda da cezaların yönetmelik düzenleninceye kadar erteleneceğini ifade etmiştir.

Değerli milletvekilleri, dünyanın her ülkesinde insanların güvenliğini sağlamaya yönelik olan trafik tedbirleri için verilen cezaları “bütçe gelirlerini artırmak” olarak yorumlama ve toplumu bu doğrultuda yönlendirme gayretleri son derece yanlıştır ve bu hiçbir kimseye de bir şey kazandırmaz. Trafik cezalarının bütçe gelirleri içerisindeki payı ise sadece binde 5'tir.

Değerli milletvekilleri, can güvenliği ve bu kapsamda trafik güvenliği her türlü tartışmanın, siyasi ayrılığın ve rekabetin üstindedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

KEMAL ÇELİK (Devamla) - İlerleyen süreçte her bir vatandaşımızın trafik kurallarına uyma davranışındaki hassasiyetiyle kaza ve can kayıplarımızın çok daha aza, hatta bitirme noktasına gelmesini de canıgönülden temenni ediyoruz. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan bu konudaki hassasiyetini özellikle belirtmiş ve yetkililerin gerekli tedbirleri almasını istemiştir. Kimse bu konuda bir yeise kapılmasın. Gerekli düzenlemeler yapılacak ve toplumumuzu da rahatlatacaktır. Bunu yanlış yöne çektirenlerin hesaplarını da milletimiz gayet iyi biliyor.

Bu sebeple, bu öneriye ret oyu vereceğimizi belirterek yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Ya, kanunu çıkaran siz, geri çeken siz, hesap yapan siz; ben anlamadım, nasıl oldu şimdi?

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Kanun geri çekilecek mi şimdi?

BAŞKAN - Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.01

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.16****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 74'üncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Elâzığ Milletvekili Ejder Açıkcapı ile 46 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

**VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER****A) KANUN TEKLİFLERİ**

1.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Elâzığ Milletvekili Ejder Açıkcapı ile 46 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3560) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 259)

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

Sayın milletvekilleri, Grup Başkan Vekillerinin mutabakatıyla, görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde maddelerde verilen önergeler üzerinde yapılacak konuşmalarda, ayrıca teklifin ikinci bölümü üzerinde yapılacak konuşmalarda hatiplere ilave bir dakika süre verilmeyecektir. Bu nedenle hatiplerin kendileri için belirlenen sürelere uymalarını önemle rica ediyorum.

1'inci madde üzerinde 5 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk okutacağım 2 önerge aynı mahiyettedir, bu önergeleri birlikte okutup işleme alacağız.

Buyurun.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Mustafa Bilici

Mersin

Muğla

İzmir

Bülent Kaya

Birol Aydın

İstanbul

İstanbul

⁷ 259 S. Sayılı Basmayazı 25/3/2026 tarihli 73'üncü Birleşim Tutanağı'na eklidir.

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Abdulhamit Gül	Şengül Karslı	Ömer İleri
Gaziantep	İstanbul	Ankara
Osman Sağlam	Mesut Bozatl	Osman Mesten
Karaman	Gaziantep	Bursa
Murat Alparslan	Emre Çalışkan	
Ankara	Nevşehir	

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı İzmir Milletvekili Mustafa Bilici. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan bu kanun teklifini arkadaşlarımızla birlikte incelediğimizde özellikle 1, 3, 4, 5 ve 7'nci maddelerin bu kanun teklifi metninden çıkarılmasını, geri çekilmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Tabii, önümüzdeki kanun teklifi, içerdiği düzenlemelerin niteliği bakımından torba kanun niteliği teşkil etmektedir. Teklif incelendiğinde birbiriyle doğrudan bağlantısı bulunmayan çok sayıda düzenlemenin yine ve yeniden tek bir metin içerisinde bir araya getirildiğini görüyoruz. Vergi mevzuatına ilişkin hükümler ile sosyal güvenlik alanındaki düzenlemeler, enerji sektörüne ilişkin mali işlemler ile kamu taşınmazlarının özelleştirilmesine yönelik hükümler ve hatta askerlik sistemine ilişkin değişiklikler aynı teklif içerisinde sunulmaktadır. Ne yazık ki bu yaklaşım, yasama tekniği açısından ciddi sorunlar üretmekte ve hatalı usulde ısrar edilmeye devam edilmektedir.

Değerli arkadaşlar, teklifin ilk maddesinde, kripto varlık işlemlerini kayıt altına alma ve vergilendirmenin hedeflenmesi söz konusudur. Hepimiz biliyoruz ki teknoloji temelli ekonomik ilişkiler artık klasik düzenlemelerin dışında görünmez bir alan olarak faaliyet göstermektedir. Bu bağlamda, kamu otoritesinin bu alanı tamamen seyirci bırakması mümkün değildir ve vergi uygulamasıyla bir ölçüde görünürlük sağlamak, temel ve anlamlı bir hedef olarak değerlendirilebilir ancak vergi iradesinin varlığı tek başına yeterli değildir; önemli olan, bu iradenin hangi hukuki çerçeveye ve hangi piyasa gerçekliği dikkate alınarak hayata geçirileceğidir. Mevcut madde metni, satış işlemleri yanında transfer işlemlerini de verginin kapsamına sokmaktadır. Kripto varlık piyasasında transfer her zaman kazanç doğuran bir işlem değildir; aynı kişinin kendi hesapları arasında yaptığı aktarımlar, varlıkları farklı platformlara taşımalar, saklama amaçlı hareketler veya teminat benzeri kullanımlar da transfer olarak değerlendirilebilmektedir. Dolayısıyla bu kadar geniş bir kavramın alt ayrımları belirlenmeden vergiye tabi tutulması, gerçekte gelir yaratmayan işlemleri dahi vergi kapsamına sokma riskini beraberinde getirmektedir.

Bir başka kritik nokta ise transferlerde esas alınacak rayiç değer meselesidir. Kripto varlık fiyatları klasik piyasalardan farklıdır; aynı varlık farklı borsalarda farklı fiyatlardan işlem görebilir, fiyatlar dakikalar içerisinde ciddi değişiklikler görebilir, ulusal para birimine çevrim yöntemleri çeşitlilik arz edebilir. Kanun teklifinde hangi zaman dilimi, hangi platform ve hangi kanunun esas alınacağı net olarak belirtilmediğinden mükellef açısından öngörülebilirlik azalmakta, idare açısından ise eşit ve adil uygulama imkânı zayıflamaktadır. Bu durum, ilerleyen dönemde uyuşmazlıkların ve ihtilafların kaçınılmaz olacağını göstermektedir.

Değerli milletvekilleri, vergi oranı bugün düşük görünse de yüksek frekanslı işlemlerin yaygın olduğu kripto piyasasında küçük gibi görünen maliyetler bile birikimli olarak kullanıcılar üzerinde ciddi bir yük oluşturabilmektedir. Vergilemenin piyasa davranışını nasıl etkileyeceği, kullanıcıların Türkiye’de lisanslı kanallarda kalıp kalmayacağı veya başka ülke merkezli platformlara yönelip yönelmeyeceği bu düzenlemenin merkezinde yer alması gereken kritik analizlerdir. Ancak mevcut teklifte bu davranışsal etkiler yeterince tartışılmamış ve göz ardı edilmiştir. Vergilendirmede belirlilik ilkesi sadece kanunda bir oran yazılmasıyla sağlanmaz; oran değişikliği yetkisinin ölçülü, gerekçeli ve sınırları netleşmiş olarak belirtilmesi gerekmektedir. Aksi hâlde, bugün küçük görünen oran yarın piyasa yapısını baştan aşağı etkileyebilir ve kayıt altına alma hedefini tersine döndürebilir.

YENİ YOL Grubu olarak bizim önerimiz, satış ve transfer ayrımının netleştirilmesi, aynı kişiye ait teknik hareketlerin istisna edilmesi, değerlendirme esaslarının açıkça tanımlanması ve oran değişikliği yetkisinin daraltılması yönündedir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki diğer önerenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle madde yeniden değerlendirilmek üzere teklif metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önereleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, kabul edilen önergeler neticesinde 1’inci madde teklif metninden çıkarılmıştır. Bu sebeple madde üzerindeki diğer önereleri işlemden kaldırıyorum.

Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için bundan sonra maddeler üzerindeki önerge işlemlerine mevcut sıra sayısı metnindeki madde numaraları üzerinden devam edilecek, kanun yazımı esasında madde numaraları teselsül ettirilecektir.

2’nci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Mustafa Bilici

Mersin

Muğla

İzmir

Bülent Kaya

Biröl Aydın

Necmettin Çalışkan

İstanbul

İstanbul

Hatay

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Biröl Aydın.

Buyurun Sayın Aydın. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BİROL AYDIN (İstanbul) - Değerli arkadaşlar, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tarihte bazı dönemler vardır ki böylesi dönemler sınanma dönemleridir. Bugün de hem kurumların hem de tek tek her bir ferдин sınanacağı günleri yaşıyoruz. Duruşun, ahlakın, etiğın, vicdanın, cesaretin sınavdan geçtiği bir dönemdeyiz.

Değerli arkadaşlar, bu açıdan bugün İran'ın yanında durmak ahlakımızın, inancımızın ve insanlığımızın gereğidir. Zira iki haksız arasında bir savaştan bahsetmiyoruz. ABD-İsrail bloku tüm değerleri çiğneyerek emperyalist hırsla haksız ve hukuksuz bir şekilde terör estiriyor. Zulmün olduğu yerde tarafsızlık olmaz. Zulmün olduğu yerde tarafsız olmak diyorum, demiyorum dilimin ucuna geleni.

Milletimizin ve Türkiye'nin asırlar boyunca haksızlığa ve zulme karşı her daim tarihî duruşu olmuştur, rol üstlenmiştir. Milletimizi millet yapan, Türkiye'yi Türkiye yapan şey de işte bu haksızlık karşısındaki duruşudur. Hiç kimse kusura bakmasın ya da isteyen baksın, Dışişleri Bakanlığı kınama bakanlığı değildir. Diplomasi demek tarihin doğru yerinde durmaktır; diplomasi demek Trump'ı kızdırmayacak yerde durmak değildir.

Kıymetli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; bugün bazı şeyleri yeniden hatırlamak ve bazı soruları sormak mecburiyetindeyiz. Bülent Ecevit, Irak'ın işgali karşısında nerede durdu, nasıl durdu? Necmettin Erbakan, Başbakan olduğunda ilk ve vefatından önce son gezisini neden İran'a yaptı? Biz bugün tarihten gelen birtakım farklılıkları mı konuşacağız yoksa bugün tarihin doğru yerinde durup tarih mi yazacağız?

Değerli arkadaşlar, bu süreçte küreselcilerin, ülkelerin sadece ekonomik kaynaklarını değil, politikasını da ipotek altına aldığı bir kez daha yaşayarak gördük. Ne yazık ki İran'a karşı Trump'ın taşeronluğunu yapmak için sıraya dizilen dışişleri bakanlarını gördük. İslam Birliğinden İsrail'le iş birliğine kayanları gördük. Ayrıca, bu meselede bir kez daha gördük ki askerî müdahalelere her zaman ideolojik propaganda eşlik eder. Coğrafyalardan önce zihinler işgal edilir. Uçaklardan, gemilerden, füzelerden önce medyadan bombardımanlar yapılır. Amerika yönetimi iktidarı, iktidar da içeride STK'lerden vakıflara, medyadan sözüm ona hocalara, akademisyenlere, herkesi hizaya sokar. Şuculuk buculuk tartışmaları yapanlara veya olup bitenler karşısında suspus olanlara soruyorum: Venezuela Şii olduğu için mi emperyalizmin hedefi oldu? Küba'ya ilaçlar sokulmuyor, ilaç yasağı var Küba'ya girişte. Küba Şii olduğu için mi Küba'ya ilaç sokulmuyor?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; en acı olan da şudur: Biz bugün neden bir kısım iktidardaki arkadaşları ikna etmeye çalışıyoruz? Neden biz sizi uyandırmaya çalışıyoruz? Aslında biz İran meselesinde nerede durabileceğinizi sonunda kestirebiliyoruz; geçmişteki zikzaklarımızdan, keskin virajlarımızdan biliyoruz; Irak'tan biliyoruz, Suriye'den biliyoruz, Libya'dan biliyoruz, Filistin Gazze'deki sonuçlardan biliyoruz. Ancak konumlanacağımız her hususta karamsar olsak da en azından bu kez doğru yerde saf tutacağınızı ümit ediyor ve bu konudaki uyarılarımızı dile getiriyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde yer alan "aşağıdaki" ibaresinin "aşağıda yer alan" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

George Aslan	Hüseyin Olan	Zülküf Uçar
Mardin	Bitlis	Van
Yılmaz Hun	Adalet Kaya	Dilan Kunt Ayan
Iğdır	Diyarbakır	Şanlıurfa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Şanlıurfa Milletvekili Sayın Dilan Kunt Ayan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Evet, bu sene 100'den fazla yerde "Nevroz" ateşini yaktık ve "özgürlük ve demokrasi Nevroz'u" şiarımızla yüz binlerle bir araya geldik. Amed'de, Urfa'da, Van'da, İstanbul'da, İzmir'de, Balıkesir'de milyonlarla "Nevroz'u kutladık. Halk hep bir ağızdan "Özgürlük, barış ve demokrasi." dedi. Bakın, yıl 1992, yer Cizre, halk "Nevroz" kutlaması için sokaklarda ve yaklaşık 100'e yakın insan katledildi. Neden? "Nevroz'u kutladığı için ama bu halk "Nevroz" ateşini yakmaktan vazgeçmedi. Yıl 2017, Amed "Nevroz"nda herkesin gözünün önünde Kemal Kurkut katledildi ama bu halk "Nevroz" direnişinden vazgeçmedi. Yıl 2026, bugün artık geçmişte kalmasını istediğimiz bu tekçi, yasakçı zihniyet ne yazık ki hâlen tamamen sona ermiş değil. Bakın, Amed, Urfa ve pek çok ilde aslında gerek mülki idare amirleri olsun gerek personelleri olsun gerçekten de bu "Nevroz'un güvenli bir şekilde, sağlıklı bir şekilde, gerçekten halkın bayramını yaşamasına katkı sunacak durumda, pozisyonda oldular, onları tenzih ediyorum ama gelin görün ki bazı "Nevroz" alanlarında geçmiş yılların kalıntılarını görebildik. Kocaeli'de, Van'da, Ankara'da ne yaptılar biliyor musunuz? Bakın sarı, kırmızı, yeşil iplerden oluşan, saç örgüsünden oluşan bu ipleri "Nevroz" alanına almadılar. Bakın, 6 Kasım 1991'de Leyla Zana bu kürsüden bu renklerle seslendi ve yeminini etti ve yılmadı, tüm yasaklamalara rağmen bunu yaptı. Yıllardır "Nevroz" kutlamalarında, kıyafetlerimizde, renklerimizde bu renkleri kullanırız. Kürt halkının bir sembolüdür bu renkler. Bu renkler, öyle alelade renkler de değildir, Kürt edebiyatında yeri olan renklerdir; bilmeyenler için bir kez daha burada söyleyelim: Bin yıllardır bu renkler kullanılır ve yeşil renk Demirci Gâve'nin önlüğünden gelir ve aynı zamanda doğanın yeşilliğinden gelir. Yine, sarı renk güneşi temsil eder; aydınlığı, umudu, zaferi temsil eder. Kırmızı ise fedakârlığı ve mücadeleyi temsil eder. Yani, öylesine oluşturulan renkler değil ama gelin görün ki dağ kabul etti, taş kabul etti bu renkleri ama yıl olmuş 2026, hâlen bu renklere alerjisi olan bir kısım marjinal olduğuna görebiliyoruz.

Bakın, "Güldür Güldür" diye bir komedi dizisi vardır, bilenler bilir; bir de onun Kürtçesi var, ismi "..."⁸ diye bir skeç var, o skeçte şöyle bir şey yapmışlar: 2 anne "Nevroz" kıyafetlerini giymişler "Nevroz" alanına doğru gidiyorlar, ellerinde de bir tencere sarmaları var. Polis durduruyor, aramasını yapıyor, diyor ki: "Giremezsiniz." "Niye giremeyiz?" diyorlar. "Bakın, sizin tencerenizi açıyorum yaprağımız yeşil; üzerine limon koymuşsunuz sarı; sizin bu tencereniz de kırmızı. Bu sarı, kırmızı, yeşille biz sizi içeri almazız." diyorlar çünkü neden? İzahı olmayan şeylerin artık mizahı yapıyor, akıl almaz tutumlarla hâlen bunu devam ettiriyorsunuz. Bu, geçmişin köhnemiş bir aklıdır arkadaşlar; içi boş, anlamsız bir düşmanlıktır. Bunun artık miadı dolmuştur. Kabullenin, hiçbir halkın renklerinin, dilinin, kültürünün kimseye zarar vermeyeceğini anlayın artık.

Evet, değerli arkadaşlar, İstanbul'da, Ankara'da ve bazı yerlerde yine ne yaptılar biliyor musunuz? Yaklaşık on yıldır haksız ve hukuksuz bir şekilde tutuklu bulunan, bu ülkenin 3'üncü büyük partisinin Eş Genel Başkanlığını yapmış Selahattin Demirtaş'ın üzerinde resminin olduğu şu atkıyı içeri almadılar arkadaşlar. Bir suç unsuru oluşturuyor diye bu atkıyı içeri almadılar. Aklınız alabiliyor mu arkadaşlar? Geçtiğimiz haftalarda Komisyonda Avrupa İnsan Hakları ve Anayasa Mahkemesi kararlarına uyulmasına dair bir tavsiye çıkmış bir süreçten geçiyoruz. Eğer şu an o kararlara uyulmuş olsaydı o "Nevroz"da binlere hitap edecekti Selahattin Başkan belki ama hâlen Selahattin Başkanın resminin olduğu atkılarını içeri almak istemeyen bir anlayışla karşı karşıyayız ve buna karşı gelen, Kocaeli'de

⁸ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

bulunan Gebze İl Eş Başkanımız Ömer Yıldırım şiddet gördü, işkence gördü ve gözaltına alındı. Akıl tutulmasını yaşayan bir durumdan bahsediyoruz. Yine, Van'da ne yaptılar? Eş Genel Başkanımızın da içerisinde olduğu "Nevroz"a katılmak için bir heyet gidiyor. Eş Başkanımızın içinde olduğu heyete kendini Van Güvenlik Şube Amiri olarak tanıtan, abartısız her eylemi provoke eden şahıs "Hayır, bu heyete biz GBT yapacağız." diyor. Nerede görülmüş bir genel başkanın içerisinde olduğu heyete GBT yapıldığı? Bu, açıkça, barişa alerjisi olanların...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Uzatmıyoruz.

DİLÂN KUNT AYAN (Devamla) - Öyle mi Başkanım?

BAŞKAN - Evet, öyle karar aldık yani kararı bildirdim zaten.

DİLÂN KUNT AYAN (Devamla) - Ben onu duymamışım. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi okutacağım 2 önerge aynı mahiyette olduğundan birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Şenol Sunat	Burak Dalgın	Ayyüce Türkes Taş
Manisa	Balıkesir	Adana
Uğur Poyraz	Yüksel Selçuk Türkoğlu	Yüksel Arslan
Antalya	Bursa	Ankara
	Ömer Karakaş	
	Aydın	

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Cevdet Akay	Ahmet Vehbi Bakırlioğlu	Cavit Arı
Karabük	Manisa	Antalya
Mustafa Erdem	Ömer Fethi Gürer	İlhami Özcan Aygun
Antalya	Niğde	Tekirdağ

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Balıkesir Milletvekili Sayın Burak Dalgın. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Huzurunuzda kanun metninden kripto parayla alakalı maddelerin çekilmesinden duyduğum memnuniyeti ifade etmek üzere karşınızdayım. Grup Başkan Vekilimiz Uğur Poyraz'la birlikte iki gün önce bazı temaslarda bulunduk. İktidar tarafından Sayın Abdulhamit Gül, Sayın Hüseyin Altınsoy ve Sayın Ömer İleri; Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Murat Emir ve diğer arkadaşlarımızla istişare

ettik. Neticede, bu kripto parayla alakalı maddelerin bugün uygun olmadığına yönelik ifadelerimizi paylaştık, onların da katılımıyla bu maddeler geri çekildi; bütün kripto para camiasına ve blok zincir dünyasına hayırlı uğurlu olsun.

Şimdi, bu vesileyle birkaç ikazda bulunmak istiyorum çünkü benzer bir kanun teklifi önümüzdeki aylarda tekrar gelebilir. 3 hususun altını çizmek istiyorum.

Birincisi, alım satım üzerinden işlem vergisi. Şimdi, buna bakılırken Cumhurbaşkanına oranı 5 katına kadar çıkarma yetkisi de veriliyor. Bu tip belirsizlikler uygun olmaz. Bilhassa piyasaların oynak olduğu bugünlerde, bilhassa Körfez ülkelerinin, kripto para alanında kendini merkez yapmaya çalışan ülkelerin tehdit altında olduğu durumlarda Türkiye'mizin öne çıkması için bu tip şeylerden imtina etmesinde sonsuz yararlar var.

İkincisi, mevcut düzenlemede vatandaşın kripto varlığını soğuk cüzdana aktarması hâlinde bile bir vergi doğması meselesi var. Bu hakikaten çok problemlidir bir şey. Ortada bir satış yok, ortada bir kazanç yok, kendinize ait olan parayı başka bir yere aktarıyorsunuz. Burada da vergi doğması öngörülüyordu, dediğim gibi, kanundan şu anda bu maddeler çekildi ama yeni bir kanun gelirken buna kesinlikle yer verilmemesi gerekir. Bu neye benzer? ATM'den kartınızı sokup para çektiğinizde vergi ödemeye benzer, fevkalade yanlış olur. Ha, bu ATM ve para çekme örneğiyle Sayın Mehmet Şimşek'e de yanlış bir fikir vermiş olmayalım, oradan da vergi almaya kalkmasın inşallah.

Üçüncüsü stopaj meselesi. Üç ayda bir varlıkların değerine bakılarak stopaj alınması diye bir şey vardı. Bu kadar oynak piyasalarda gerçekleşmemiş kazançlardan para almak, vergi almak hiç uygun değil. Tabii, kâra hızla ortak olan devlet zarara ortak olmuyor ister istemez; bu, vergi adaleti ilkesiyle bağdaşmaz.

Bugünden yarına giderken 3 tane büyük şeye dikkat etmemiz lazım.

Birincisi, İstanbul'un finans merkezi olmasıdır. Türkiye'nin kalkınma stratejisi artık bir takip değil, bir sıçrama olmak durumundadır. Eğri oturalım, doğru konuşalım, bizim New York gibi bir hisse senedi ya da Londra gibi bir tahvil borsası kurmamız zor ama yenilikçi finans alanlarında doğru düzgün düzenlemelerle hakikaten İstanbul'u önemli bir odak yapma imkânımız var, düzenlemelerin buna yardımcı olması icap eder.

İkincisi: Kripto para piyasasını fazla sıkarsanız bu para yurt dışına kaçır. Bu para yurt dışına kaçınca ne olur? Kara parayı takip edemez hâle gelirsiniz. Hindistan bunu yaptı, hacmin yüzde 90'ı Hindistan'ın dışına çıktı yani ne yaptığımızı bir bilelim. Türkiye'de bu işin kalması, aynı zamanda bir kayıt dışının, kara paranın gözlenmesi açısından da güvenlik açısından da fevkalade önemlidir.

Üçüncüsü, kanunun hazırlanış biçimidir. Bu kanun, maalesef, sektöre danışılmadan hazırlandı ve neticede Türkiye Büyük Millet Meclisinde haklı olarak geri çekildi, bir sonraki kanun yapılırken sektör temsilcileriyle gerçek bir istişare yapılması fevkalade önemlidir. Bilhassa muğlaklık ve hukuki belirsizlik bu piyasaların gelişmemesine yol açar. Hâlbuki elimizde bebek seviyesinde olan bir piyasanın önce bir gelişmesi ve o esnada kanunların sektörle beraber yapılmasında yararlar var.

Değerli milletvekilleri, İbni Haldun'un bundan altı asır önce söylediği şeyi tekrar hatırlayalım: Halka yüklenen verginin miktarı az olunca insanlar şevkle çalışır, ülke mamur hâle gelip kalkınır, üretim artar ve müreffeh bir hayata kavuşurlar. Ülke mamur hâle gelip kalkınca da vergi alınacak malların sayısı artar ve toplam vergi çoğalır. Vergiyi artırmanın yolu bolluk bereketin önünü açmaktır, vergi sistemini sadeleştirmektir. Yani zaten hâlihazırda KDV ve kurumlar vergisi gibi şeyler ödeyen kripto hizmet sağlayıcıların üzerine ilave vergi getirmemektir, yatırımcıyı erkenden boğmamaktır, bolluk bereketin önünü açmak ve artan hacimden âdeta sürümden kazanır bir şekilde daha çok kaynak sağlamaktır. Hükümetlerin ana işi memlekette bolluk bereketin gelmesini sağlamaktır.

Türkiye'nin önünü açmak, Türkiye'nin dünyayla yarışırs hâle gelmesini sağlamak için biz çalışmaya devam edeceğiz. İktidar kanadıyla yaptığımız temaslarda bu işe bir siyasi perspektifle bakmadık, bir muhalefet perspektifiyle de bakmadık, memleketin yararı için görüşlerimizi ilettik ve neticede kripto para vergisiyle alakalı maddeler kanundan çekildi. Aynı yaklaşımla, kamusal yarar yaklaşımıyla biz bu işi yapmaya devam edeceğiz, inşallah parlamenter diyalog da bu şekilde devam eder ve bazı hataların önüne geçme imkânımız olur.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun. (CHP sıralarından alkışlar)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli vekiller; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Kanun Plan ve Bütçede konuşulurken de söylemiştik, maalesef hiçbir etki analizi yapılmadan gelişigüzel hazırlanmıştı. Demek ki AK PARTİ'li kanunu hazırlayan imzacı arkadaşların başına taş düştü herhâlde, gerçekleri gördüler. Şimdi aynı şekilde Tarım Komisyonunda da tarımla uğraşyoruz. Arkadaşımıza söyledik, etki analizlerini çıkarın ama yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hâlâ gelmedi mi?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Etki analizi hâlâ yok.

Kanun teklifinde 1'inci, 3'üncü, 4'üncü, 5'inci maddeleri iktidar çekti, yanlış yaptıklarını gördüler çünkü muhalefet olarak biz uyarılarımızı yapmıştık. Demek ki muhalefet haklı olarak eleştirilerini ortaya koydu ve sonunda getirmiş oldukları maddeleri çekmek zorunda kaldılar. Ben teşekkür ediyorum, inşallah -az önce İYİ Parti milletvekilimizin dediği gibi- önümüzde tekrar gelmez, bunları artık kaldırırs gideriz.

Değerli arkadaşlar, seçim bölgesiyle ilgili de birkaç şey söylemek istiyorum: Bugün, Tekirdağ Marmaraereğlisi'nde Likit Kimyanın ilave bir kimya deposuyla ilgili ÇED vardı. Yani Tekirdağ'ı ve Trakya'yı artık bir bomba hâline getirdiniz. Maalesef, ekosistemi yok etmek için var gücünüzle çalışıyorsunuz ama merak ediyorum, doğadan ne bu hıncımız? Yine, Tarım Komisyonunda ormanları yok ediyorsunuz, yutağa açacakmışsınız ama DSİ'deki yükü belediyelere yıkmak için mücadele ediyorsunuz. Yani kısacası, belediyelerle beraber vatandaş sıkıntıya sokuyorsunuz. Buradan şunu söylüyorum sizlere: Artık yolcusunuz. Yolcudur Abbas, bağlasan durmaz diyoruz; inşallah, en kısa zamanda yolcu edeceğiz sizleri. (CHP sıralarından alkışlar)

Yine, geliniz, bakınız, 2'nci maddede şans oyunları, bahis diyoruz. Arkadaşlar, kimde Millî Piyango, kime verdik? Demirören'e verdik. Bir bakıyor musunuz, Millî Piyangonun sayfasında ne kadar bahis oyunları var, reklamları var ama gelinen noktada insanlarımız, vatandaşlarımız canına kıyıyorlar. Neden? Kumardan, kumardan. Devlet, kendi eliyle vermiş olduğu o Millî Piyangoyla beraber... Yine, ben buradan operatörlere de sesleniyorum, GSM operatörlerine... "Size şu kadar ödül geldi." diye kumar oynamaya ilgili beni dahi cezbetmek için mücadele ediyorlar. Buradan yetkililere söylüyorum: GSM operatörlerine çözüm bulalım, onların da bu reklamlarını engelleyelim arkadaşlar.

Bakınız, bu maddeyle reklam ve kurumlar vergisi dışına atacaksınız. Daha önceden bunları masraf olarak yazıyorlardı, artık yazamayacaklar ama merak ettiğim şu: Arkadaşlar, ya, bu ülkede kumar neden bu kadar hortladı? Evet, bunun müsebbibi kimler? Uyuşturucu neden hortladı? Güzeldi, kara para gelirken güzeldi; şimdi sıkıntıyı beraber yaşıyoruz. Bakınız, Demirören'le Millî Piyango sözleşmesi yapılırken gelirin her yıl yüzde 25 artırılabacağı söylenmiş, sözleşmede var. Bu nasıl artacak? Reklamlarla. Ve birçok sanatçı bu bahis sitelerindeki reklamlarda oynuyorlar. Bunları hiç görmüyor musunuz?

Arkadaşlar, bunları hiç görmüyor musunuz? Çocuklarımız, gençlerimiz, insanlarımız kumara, bahse bağımlı oldular, canlarına kıyıyorlar, gencecik çocuklarımız ömürlerini bu bahis yüzünden yok ediyor. Elimizde telefon, işte, Mecliste de milletvekillerimizin elinde telefonlar, bakıyoruz: “Acaba ben kısa yoldan para kazanır mıyım?” Evet, bunun önüne geçmemiz gerekiyor değerli arkadaşlar.

Yasa teklifi görüşülürken “Ya, Ramazan Bayramı, buradan gelir gelecek, bu gelirlerden emekliye 4 bin lira reva gördünüz; gelin, bunu artıralım.” dedik, “Olmaz.” çünkü siz vatandaşın ihtiyacını karşılamakla ilgili bir kanun maddesi gelirse yoksunuz.

Bakınız, ağızımızda tüy bitti -sağ olsun, dün akşam yine Meclis Başkan Vekilimiz söz verdi- bu kürsüden sesleniyorum: Çiftçi batıyor arkadaşlar. Mazot almış başını gitmiş; gübre yok, gübre, gübre; bu basiretsiz yönetimleriniz sayesinde. Gelin, İspanyol ve Romanya Hükümetlerinin yaptığı gibi Türk çiftçisini destekleyelim diyoruz. Hem ödeyemediğiniz 2025 desteklerini verelim hem de mazot ve gübre desteği verelim. Ayrıptır, günahdır insanlara. Gıda güvenliğimiz arkadaşlar... Covid'den ders almadınız mı? Covid döneminde Rusya kapıları kapattı, “Ayçiçeği satmıyorum, buğday satmıyorum.” dedi, biz marketlerde sıralara girmiştik. Şimdi, aynı şekilde, üre gübresini 21 Marttan 21 Nisana kadar durdurdu; niçin? Kendi üreticisini korumak için. Biz ne yaptık? Fabrikalarımızı sattık, şeker fabrikalarını sattık, gübre fabrikalarını sattık, şimdi açtık ağızımızı, bakıyoruz. Arkadaşlar, hep beraber bu yanlıştan vazgeçelim, çiftçimize destek olalım.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk okutacağım 2 önerge aynı mahiyettedir, bu önergeleri birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen	Selçuk Özdağ	Mustafa Bilici
Mersin	Muğla	İzmir
Bülent Kaya	Birol Aydın	İdris Şahin
İstanbul	İstanbul	Ankara

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Abdulhamit Gül	Ömer İleri	Mustafa Hakan Özer
Gaziantep	Ankara	Konya
Murat Alparslan	Latif Selvi	Adem Yıldırım
Ankara	Konya	İstanbul
Osman Sağlam	Abdürrahim Dusak	Emre Çalışkan
Karaman	Şanlıurfa	Nevşehir

BAŞKAN - Komisyon önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Ankara Milletvekili Sayın İdris Şahin.

Buyurun Sayın Şahin. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde önümüze getirilen kripto varlık düzenlemesi, iktidarın artık kronikleşen “ben yaptım oldu” zihniyetinin tam bir karşılığı. Hiçbir hazırlık yapılmadan, Parlamentodaki komisyonlar hakkıyla çalıştırılmadan, sadece idarenin keyfî tutum ve davranışlarıyla alelacele getirilen bir yasa teklifini bugün Genel Kurulda konuşuyoruz ama çok şükür, en azından, muhalefetin haklı feryatlarıyla kripto varlık düzenlemesine ilişkin feryatların duyulması nedeniyle, AK PARTİ Grubunda da bu işten anlayan akıselim bir kısım arkadaşların da öncülük yapmasıyla bir kısım maddeler geri çekiliyor.

Değerli milletvekilleri, saygıdeğer vatandaşlarımız; bizim Parlamentoda görmek istediğimiz çalışma usulü özü itibarıyla şuydu: Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde yasama güçlü olacaktı ve kanun yapmak Parlamentoda milletvekillerinin işi olacaktı. Neden hep idarenin hazırlayıp getirmiş olduğu kanun tekliflerinin altı sadece milletvekillerce imzalandıktan sonra alelacele, komisyonlarda, tali komisyonlarda görüşülmeden Genel Kurula getirilip yasalaştırılmak isteniyor? İşte, bu yanlışın en azından birkaç maddesinden dönüyoruz. Bugün vermiş olduğumuz önergede 3’üncü maddenin de geri çekileceğine dair bilgi tarafımıza ulaştı; bu, memnuniyet verici bir düzenleme çünkü kripto varlıklarda eğer bir gelir elde ediliyorsa mutlaka vergilendirilsin. Vergilendirilmeyen hiçbir gelirin biz kutsal olduğuna inanmıyoruz. O yüzden de zaten vergi dairelerinin duvarlarında ne yazılıyor? “Vergilendirilen gelir kutsaldır.” diyor ama bunu hakkıyla yapmak lazım. Bunun ilgili kurumlarla görüşülerek, konunun muhataplarıyla irdelenerek yapılması gerekiyor. Geçtiğimiz aylarda buradan geçen bir kısım yasa tekliflerine de aynı şeyleri söylemiştik. Karayolları Trafik Kanunu’yla alakalı ısrarla burada dilimizde tüy bitti. Ramazanda, mübarek günde gece yarısına kadar çalışıldı, dört-beş ay içerisinde Bakanlıktan gelen bu çalışmaya Parlamento bile hakkıyla destek vermemişti, sonrasında yasalaştırdınız; ne oldu? Uygulamaya konmadan bir kısım maddelerini geri çekmek durumunda kaldınız.

Değerli milletvekilleri, kıymetli iktidar mensupları; sizi buradan bir kez daha uyarıyoruz: Gelin, hakkıyla yasa yapalım ve bu yasaları yaparken de 86 milyonun umum menfaatine olan düzenlemeleri getirelim. Bir kısım kripto varlıklarıyla birlikte elbette ki vergilendirmek esas ancak bugün buraya getirdiğiniz bu düzenlemelerin sorunların çözümüne sadra şifa olacak bir düzenleme olmadığını öncelikle siz kendiniz gördünüz. Dolayısıyla bizim burada yapmış olduğumuz bu haklı eleştirilere daha fazla kulak verin. Bir yanlıştan bugün itibarıyla dönüyorsunuz ama umuyor ve inanıyoruz ki inşallah bu yanlış bir daha tekrar edip bu Genel Kurula getirmezsiniz. O yüzden, bu tür düzenlemelerde vatandaşımızın tamamının menfaatine olacak düzenlemeleri bu Parlamento’ya getirmek önceliğiniz olmalı.

Bir diğer husus ise değerli iktidar mensupları, kendi seçim bölgem olan Ankara’da Dodurga otoban bağlantı yoluyla alakalı. Bakınız, Büyükşehir çalışmaları yapmış, kavşağı açmış. Şu an itibarıyla trafiğe hazır hâle getirdiği bir şeyde Karayolları hiç de uygun olmayan gerekçelerle açılmış olan kavşağı kapattı.

Arkadaşlar, hepimizin çoğunlukta yaşadığı Ümitköy özellikle ifade edeyim ki büyük bir trafik sıkışıklığı içerisinde, bu otobandan bağlantı yoluyla Alacaatlı, Konutkent, pek çoğunu rahatlatacak olan bu düzenlemeye karşı anlamsız tavır ve tutumlardan vazgeçilsin ve bir an önce burayı Ankara halkının istifadesine sunacak düzenleme gerçekleştirilsin, yerel ile genel iktidar arasındaki kavganın mağduru Ankaralı olmasın.

İktidar yetkilileri buradayken bir kez daha ifade ediyorum ki Dodurga otoyol bağlantı yolu bir an önce açılsın. Ankara Milletvekillerimiz de burada bu konuya sahip çıksın diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki diğer önerenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle madde yeniden değerlendirilmek üzere teklif metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, kabul edilen önermeler neticesinde 3'üncü madde teklif metninden çıkarılmıştır. Bu sebeple madde üzerindeki diğer önermeleri işlemden kaldırıyorum. Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için bundan sonra maddeler üzerindeki önerge işlemlerine mevcut sıra sayısı metnindeki madde numaraları üzerinden devam edilecek, kanun yazımı esnasında madde numaraları teselsül ettirilecektir.

4'üncü madde üzerinde 4 önerge vardır, önermeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk okutacağım 2 önerge aynı mahiyettedir, bu önermeleri birlikte okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Mustafa Bilici

Mersin

Muğla

İzmir

Bülent Kaya

Birol Aydın

Mustafa Kaya

İstanbul

İstanbul

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Abdulhamit Gül

Ömer İleri

Murat Alparslan

Gaziantep

Ankara

Ankara

Emre Çalıışkan

Şengül Karılı

Osman Sağlam

Nevşehir

İstanbul

Karaman

Abdürrahim Dusak

Şanlıurfa

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önermelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önermeler üzerinde ilk konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Kaya. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

1'inci, 3'üncü, 4'üncü, 5'inci ve 7'inci maddelerin çekileceğine dair bir bilgi geldi ancak 8'inci madde daha önce çekilmişti, 8'inci madde yine hâlihazırda kanun teklifi içerisinde devam ediyor yani aynı 8'inci maddeye yaptığımız gibi bu diğer maddeleri de daha sonra getirmek üzere çekiyorsanız bunun hiçbir anlamı yok. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar) Bunu özellikle ifade etmek istiyorum.

Ben burada, bu kanun teklifi içerisinde olan bedelli askerlikle ilgili bir kanaatimi paylaşmak istiyorum. Tabii, bedelli askerlik 240 binden 300 bine çıkarılıyor, kalan 60 bin içerisinde Savunma Sanayii Destekleme Fonu'na bir miktar ayrılacağına dair de bir bilgi var. Bendeniz daha önce kanun teklifi verdim; Avrupa'da yaşayan, çifte vatandaş olma arzusunda olan vatandaşlarımızın, gençlerimizin bir seferliğe mahsus üç aylık gibi kısa bir dönem için askerlik bedelinin bin euroya düşürülmesi talebiyle bir kanun teklifi verdim. Fakat bu kanun teklifiyle ilgili burada Sayın Bakanla, Bakan Yardımcılarıyla yaptığımız görüşmelerde sanki bu kanun teklifimizin üzerine bir değerlendirme yapılacağına ve Avrupa'daki vatandaşlarımızın sesinin duyulacağına dair bir izlenim edindik ama gelen noktada bakıyoruz ki hayır, aksine, 8 bin eurolara kadar çıkmasına dair bir kararlılık var. Şimdi, ben burada aslında bunun bir zorunluluk değil bir aidiyet meselesi olduğunu hatırlatmak istiyorum. Önemli bir meseleyi konuşuyoruz ve şimdi ben size bazı veriler vereceğim. Mesela, 2011 yılında 10 bin euro askerlik bedeli, 2.394 kadın vatandaşlıktan çıkmışken 5.984 erkek vatandaşlıktan çıkmış; 2012 yılında yine 10 bin euro, 2.875 kadın vatandaşlıktan çıkmışken 7.722 erkek vatandaşlıktan çıkmış yani Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığını terk etmiş. Neden böyle yapıyorlar? Çok açık bir şekilde, 8 bin euro, şu anda orada yaşayan, işçi olarak çalışan vatandaşlarımızın ödemekte zorlandığı bir şey. Bırakalım parayı bir tarafa, ben şimdi buradan bütün arkadaşlarımıza sesleniyorum: İçinizde Avrupa'dan gelen, oradaki gurbetçilerimizin desteğiyle aranızda oturan, Genel Başkan Yardımcısı olan arkadaşlar var -emin olun, bütün vatandaşlarımızın ortak talebi- onlara, kendilerine, Avrupa'ya her gittiklerinde "Askerlik bedelini belli, makul bir noktaya çekin. Burada 3'üncü nesil, 4'üncü nesil gençlerimizin Türkiye'yle olan aidiyet bağları zayıflıyor." diye söylüyorlar fakat bu nasıl bir anlayıştır bilemiyorum, neden böyle yapıyorlar anlayamıyorum. Yani sadece Türkiye'deki miktar ile oradaki miktarı uyumlu hâle getirmek adına bir adım atıyorlar. Neden bu şekilde davranıyorlar bilmiyorum ama şunu net olarak söyleyeyim size: Biz de işte, teşkilatlarımız, Avrupa'ya gidiyoruz, geliyoruz, oradaki vatandaşlarımızın AK PARTİ'li olsun, hangi partili olursa olsun, ortak bir talebi var ve bu talepte diyorlar ki "Buradaki çocuklarımızın, 4'üncü nesil çocuklarımızın ülkemizle olan aidiyetini sağlayın. Bu çocukların ödeyeceği parayı ekonomik bir değer olarak değil bir aidiyet, onları bir davet şeklinde yapın." diye özellikle talepleri var. Ve burada şunu da ifade edeyim değerli arkadaşlar: Tabii, biz bunları söylerken, hani, bu niye bin euro olsun diyoruz? Veya şöyle bir endişe mi var, onu da bilmiyoruz: "Ya, arkadaşlar, işte, Türkiye'deki ekonomi ortada, Türkiye'deki ekonomi bu kadar zordayken biz hem de adı çıkmış olan gurbetçilere bin euro yaparsak Türkiye'de seçmen kaybına uğrarız, muhalefet bunu diline dolar." diye bir kaygınız varsa söz veriyorum, Genel Kurul kürsüsünden söz veriyorum bu meseleyi siyasi bir malzeme hâline getirmeyeceğim yani getirmeyeceğiz. Bu noktada yapmanız gereken şey çok açık: Bakın, 1 milyon 400 bin Türk vatandaşımız var şu anda Almanya'da yaşayan. Çok ilginç bir şey söyleyeyim: Yıllardan beri bekledikleri çifte vatandaşlıkla ilgili kaç kişi başvurdu biliyor musunuz geçtiğimiz bir senede? 1 milyon 400 binden bahsediyoruz, başvuru sayısı sadece 30 bin arkadaşlar.

Diğerleri "8 bin euro bizim ödeme zorluğu çekeceğimiz bir miktar. Burada Türkiye Cumhuriyeti devleti bize bir adım atsin, istismara açık olmasın, tek sefere mahsus bunu makul bir seviyeye indirsin; biz de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olalım, aynı zamanda Alman devletinin vatandaşlığını da almış olalım." diyorlar.

Ben buradan o Almanya'da, Avrupa'da bulunan arkadaşlarımıza bir daha sesleniyorum: Tekrar oraya gidip dinlenmek istiyorsanız bu çağrıya kulak verin diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki diğer önergelerin gerekçesini okutuyorum:

Gerekeç:

Önergeyle madde yeniden değerlendirilmek üzere teklif metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, kabul edilen önerge neticesinde 4'üncü madde teklif metninden çıkarılmıştır. Bu sebeple madde üzerindeki diğer önermeleri işlemden kaldırıyorum.

Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için bundan sonra maddeler üzerindeki önerge işlemlerine mevcut sıra sayısı metnindeki madde numaraları üzerinden devam edilecek, kanun yazımı esnasında madde numaraları teselsül ettirilecektir.

5'inci madde üzerinde 3 önerge vardır, önermeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdulhamit Gül	Ömer İleri	Murat Alparslan
Gaziantep	Ankara	Ankara
Emre Çalışkan	Osman Sağlam	Abdürrahim Dusak
Nevşehir	Karaman	Şanlıurfa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Önergeyle madde yeniden değerlendirilmek üzere teklif metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir...

Sayın milletvekilleri, kabul edilen önerge neticesinde 5'inci madde teklif metninden çıkarılmıştır. Bu sebeple madde üzerindeki diğer önermeleri işlemden kaldırıyorum.

Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için bundan sonraki maddeler üzerindeki önerge işlemlerine mevcut sıra sayısı metnindeki madde numaraları üzerinden devam edilecek, kanun yazımı esnasında madde numaraları teselsül ettirilecektir.

6'ncı madde üzerinde 3 önerge vardır, önermeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinde yer alan "sonra gelmek üzere" ibaresinin "sonra gelecek şekilde" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

George Aslan	Hüseyin Olan	Zülfü Uçar
Mardin	Bitlis	Van
Adalet Kaya	Yılmaz Hun	Ali Bozan
Diyarbakır	Iğdır	Mersin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Van Milletvekili Sayın Zülkûf Uçar.

Buyurun Sayın Uçar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben bir kez daha Genel Kurulu, değerli halklarımızı ve zindanlardaki yoldaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, sosyal devleti mumla arayacağımız bir dönemi yaşıyoruz çünkü devlet, devlet olma vasfını yitirdi, âdeta bir tahsildarlık organizasyona dönüşmüş hâlde. Ekonominin başına da bir şef atadılar. Bu şef âdeta bir şimşek gibi yurttaşın malına, mülküne iniyor. Hükümet adına hareket eden bu şimşek şef, toplumsal yaşamda boşluk bulduğu her alana yeni bir vergi ihdas ediyor. Boşluğun olmadığı yerde de önce o boşluğu yaratıp ardından o boşluğa da yeni bir ihdas yoluna gidiyor. Bakın, son birkaç yılda devletin ekonomi politikası şu üç araçtan oluştu: Zamlar, vergiler ve trafik cezaları. Kripto varlıklar piyasası da milyonlarca yurttaşı etkileyen riskli bir alan. Yüzlerce insan bu piyasalarda yaptıkları işlemlerden dolayı mağdur oldu. Şimdi, devlet bu mağduriyetlere vergiyle yepyeni bir mağduriyet daha ekliyor. Büyük sermaye sahipleri manipülasyonlarla bu piyasalarda kasalarını doldururken bir umutla bu piyasaya sürüklenen yurttaşın cebindeki birkaç kuruş da vergiyle alınacak. Bu ekonomi politikası devlete her gün yeni bir rant, yurttaşa ise her gün yeni bir mağduriyet yaratıyor. Örnek verecek olursak, trafik cezalarından kaynaklı son süreçte yaşanan bu APP plakaları sorunu gösterilebilir. Plakalarını değiştirmek zorunda kalan yurttaşlar önce Şoförler Odasına, sonra noterlere ve söküp takmak için sanayiye gidiyor, ödemeler yapmak zorunda kalıyor. Peki, daha öncesinde denetimi yapmayan -daha öncesinde ilgili görevli kişilerin gerekli görevlerini yerine getirmemesinden kaynaklı ortaya çıkan bu durumda- devletin bu cezaları ödemesi gerekmez mi, bu masrafları karşılaması gerekmez mi? Vatandaşın sırtına neden yük oluyor?

İkinci bir konu akaryakıt zamları. Akaryakıt zamları da aldı başını gitti. Şu an 80 liraya dayanan motorin nakliyecilik yapan yurttaşların da kazançlarına büyük bir darbe oldu. Öyle ki Van'da kamyoncu yurttaşlar kontak kapatmak zorunda kaldı. Bunu duymayan, görmeyen devlete, Hükümete, Hükümet mensuplarına buradan yurttaşlarımızın sesini duyurmuş olalım ve aynı şekilde onların göndermiş olduğu selamları da sizlere iletelim, üstümüze kalmasın çünkü yurttaşlar son süreçte, son yıllarda uygulanan vergilerden, trafik cezalarından ve zamlardan sonra iktidara, her birinize selamlarımızı iletmemizi istediler; bilginiz olsun.

Şimdi döneelim diğer gündemimize. Bakın, burası Van, “Nevroz”u konuşacağız. Türkiye'nin her tarafında olduğu gibi Van'da da “Nevroz” programlarında büyük bir heyecan, aynı inanç ve aynı kararlılık vardı.

Bakın, Erzurum'da da on iki yıl sonra “Nevroz” kutlandı, Meral Vekilimizle oradaydık, büyük bir heyecan vardı.

Aynı şekilde Bursa... Herhâlde en büyük coşkuyu orada yaşadık. Buradan Bursa'ya özel selamlarımızı gönderiyoruz. Ama aynı insanlar barışın bir ahlakının olması gerektiğini de söylüyor ve barışa her türlü sahip çıkacağını ısrarla söylüyor. Barışın, ahlakının olması gerektiğini söyleyen insanların sesini duymamız gerekiyor. Yurttaşlar “Barışın ahlakında zaman kaybı olmaz.” diyor, tutsakların bu saatten sonra serbest bırakılmamasının barışın ahlakına uygun olmayacağını söylüyor. Hukuki güvencelerin ertelenmesi barışın ahlakına uymaz. Kayyımların devam etmesi barışın ahlakına uymaz. “Nevroz” alanlarındaki bu mahşerî kalabalık elbette Kürt halkının barışa, demokrasiye ne denli sahip çıktığını, barışın ahlakına ne denli sahip çıktığını ortaya koyuyor; artık sıra devlette.

“Nevroz”da milyonlarca insana verilecek olan cevap tutuklamalar, gözaltılar, işkenceler değil yasal düzenlemelerin yapılmasıdır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi okutacağım 2 önerge aynı mahiyette olduğundan bunları birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Uğur Poyraz	Ayyüce Türkeş Taş	Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
Antalya	Adana	İstanbul
Yüksel Selçuk Türkoğlu	Yüksel Arslan	Ömer Karakaş
Bursa	Ankara	Aydın
	Şenol Sunat	
	Manisa	

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Cevdet Akay	Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu	Cavit Arı
Karabük	Manisa	Antalya
Mustafa Erdem	Murat Çan	Ömer Fethi Gürer
Antalya	Samsun	Niğde

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Manisa Milletvekili Sayın Şenol Sunat.

Buyurun Sayın Sunat. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifinin üzerinde söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisi saygıyla selamlarım.

Yine bir torba kanunla karşı karşıyayız. Toplumun gerçek ve acil beklentileri var sayın milletvekilleri. Evet, binlerce genç, öğrenci affı bekliyor. Kasımda söz verildi, bari bu torba kanunun içine de koysaydınız. Kanun teklifi için iddialar havada uçuşuyor. Toplam öğrenim süresinin yarısında aktif kayıtlı olma şartı, yüksek lisans ve doktora öğrencilerini kapsam dışında bırakma ve 2022 öncesini kapsama almama gibi iddialar ortada. İYİ Parti olarak bir kez daha çağrıda bulunuyoruz: Ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora esas alan, 2022 öncesini de içine alan geniş ve kapsamlı bir öğrenci affı bekliyoruz. Bu, umutsuzluğa gark edilen gençlere bir vicdan borcudur. Dışlayıcı affa, şartlı affa, yarım affa “hayır” diyoruz.

Sayın milletvekilleri, yine, bu torba kanunun 2'nci maddesine bir bakalım. Bu maddeyle her türlü şans ve bahis oyunlarına ilişkin ilan ve reklam giderlerinin gelirler vergisine gider olarak gösterilmesine bir son veriliyor. Yıllarca bu reklamlar gider yazıldı yani iktidar bahis şirketlerine vergi avantajı

sağlamış oldu. Yıllardır bu ülkede bahis ve şans oyunlarının reklamları iktidarın bilgisi dâhilinde gider gösterildi yani bu reklamlar yaygınlaştırıldı, kumar dolaylı olarak teşvik edildi. Bakın, toplumun her kesiminden bahis ve şans oyunları yüzünden aileler dağılıyor, gençler borç batağına saplanıyor, insanlar kredi çekip kumar oynuyor, âdeta bir toplumsal çürüme yaşıyor. Üstelik iktidar olarak bu tablonun da farkındasınız. Daha 22 Ocakta, Cumhurbaşkanlığı sarayında Yasa Dışı Bahis ve Kumarla Mücadele Toplantısı yapıldı ve 2006 ile 2025 yılları arasında tam 548 bin yasa dışı bahis sitesine erişimin engellendiği açıklandı. Sadece 2024'te 232 bin, 2025'te de 84 bin site kapatılmış ve 2025'te de 42 milyon lira idari para cezası kesilmiş. Demek ki ortada uzun süredir devasa bir sorun olduğunun farkındasınız, biliyorsunuz yani. Peki, bu toplumsal tahribatın hesabını kim verecek? Dağılan ailelerin, sönen ocakların, ortada kalan çocukların vebalini kim üstlenecek sayın milletvekilleri?

Evet, devletin kanalı TRT'de yasa dışı bahis reklamları canlı yayınlarda sansürsüz şekilde karşımıza çıkıyor; internette, sosyal medyada bu reklamlar serbestçe dolaşiyor. Eğer gerçekten kumarla mücadele etmek istiyorsanız neden sadece vergi avantajını kaldırmakla yetiniyorsunuz? Neden bu reklamları kökten yasaklamıyorsunuz? Neden hâlâ yarım tedbirlerin peşinden gidiyorsunuz?

Değerli milletvekilleri, bugün getirilen düzenleme vergi tekniği üzerinden yapılmış, dar ve sınırlı bir düzenlemedir oysa sorun çok daha büyüktür. Eğer gerçekten kumarla mücadele etmek istiyorsak bunu yalnızca vergi düzenlemeleriyle sınırlı tutamayız, sadece yasa dışı bahisle değil kumarın bütünüyle mücadele etmeliyiz. Yapılması gereken medya denetimini güçlendiren, dijital platformlara sorumluluk yükleyen, çocukları ve gençleri koruyan, örtülü ve açık reklamlara yaptırım getiren ve içerik kaldırma mekanizmalarını etkin işleten kapsamlı bir düzenleme olmalıdır.

Sayın milletvekilleri, sözlerime son verirken Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Sunat.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Samsun Milletvekili Sayın Murat Çan. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, üzerinde söz aldığım madde, vakıf üniversiteleri bünyesinde faaliyet gösteren hastane ve benzeri sağlık kuruluşlarına tanınan kurumlar vergisi muafiyetinin kaldırılmasına ilişkin bir madde. Kamu maliyesi açısından vergi adaleti her zaman hatırlattığımız bir konu ama maalesef bu durum vergi adaletiyle açıklanabilir bir durum değildir. Bugün karşımızda duran tablo yılların birikimi olan yanlış sağlık ve yükseköğrenim politikalarımızın sonucudur. Ayrıca, bu tablo kendiliğinden ortaya çıkmış bir tablo değildir, bizzat sizin tarafınızdan, AKP tarafından icat edilmiştir. Açık konuşalım, vakıf üniversitesi hastanelerini bu noktaya getiren, onları kamusal sorumluluklarından uzaklaştıran ve ticari işletmelere dönüştüren AKP'nin bizzat kendisidir. Yıllarca bu kurumları denetimsiz bıraktınız, kamunun sağlık hizmetini piyasanın insafına bıraktınız, performans ve kârlılık odaklı bir sistem ürettiniz, sonuç çeteleşme oldu. "Sağlıkta dönüşüm" adı altında kamusal sağlık hizmetini parça parça özelleştirirken vakıf üniversitelerini de işte, bu ticari düzenin bir parçası hâline getirdiniz. Kâr amacı gütmeyen, özünde toplumsal dayanışmayı hedefleyen bir kadim kültürün yani "vakıf" tanımının üzerine gölge düşürdünüz, lekelediniz. Üstelik bunu yaparken kamu kaynaklarını da bu yapıları büyüten bir teşvik mekanizmasına dönüştürdünüz. Şimdi ortaya çıkan tablo karşısında sorumluluktan kaçmak maalesef gerçeklerle yüzleşmekten kaçmaktır ancak sizler bu yüzleşmeden köşe bucak kaçtığınızı, türlü mazeretlere bulaştığınızı, sarıldığınızı birkaç kez millete ispatladınız. Bugün gelinen noktada bazı vakıf üniversitesi hastanelerinin kamusal fayda üretme refleksini kaybetmiş olması bir sonuçtur, sebep değildir. Sebep ise sağlık hizmetini bir hak olmaktan çıkarıp alınıp satılan bir meta hâline getiren siyasi

tercihler ve uygulanan politikalarıdır. İşte, bunlar sağlık alanında eşitsizlikleri derinleştirmiş, vatandaşın cebinden çıkan yükü artırmıştır. Şimdi ise bu tablonun sorumluluğunu gizlemek istercesine yalnızca vergi muafiyetini kaldırarak yeni bir yol icat etme peşindedir. Oysa mesele vergi almak değil, sağlık sisteminin kamusal niteliğini yeniden inşa etmektir. Mesele, kadim vakıf geleneğini tekrar tesis etmektir. Gerçek çözüm, planlama, denetim ve kamu yararı esas alan bütüncül bir sağlık politikasıdır. Aksi hâlde, bugün attığınız her adım yarının daha büyük sorunlarını doğuracaktır. Bu kürsü Cumhuriyet Halk Partisinin haklılığını bir kez daha ispat etmiştir.

Değerli milletvekilleri, bir başka konu: Bu kanunun gölgesinde kalıyor ancak vakıf üniversitelerinin tıp fakülteleri ile onların bünyesinde sağlık hizmeti sunan hastanelerin kronikleşmiş bir sorunudur. Gençlerimiz tıp fakültesini bitiriyor ya da bitirdikten sonra yıllar içerisinde vakıf hastanelerinde ihtisas kazanıyor yüksek puanlarla ancak maalesef eğitimlerini alacak bir sağlık tesisi bulamıyorlar. Dekana gidiyor, rektöre gidiyor, Sağlık Bakanlığına gidiyor, maalesef, gençler uzmanlık eğitimini tamamlayacak nitelikli bir eğitime kavuşmuyor. Onlarca gencimiz yüksek sınav başarısıyla maalesef aylarca, bazen altı ayı geçen sürede işsiz ya da eğitimsiz kalıyor. Bu gençler tıp fakültesi eğitimi boyunca, meslek süresince pandemide topluma sağlık hizmeti sundular. Sizler, bizim her türlü uyarımıza rağmen YÖK'e, Sağlık Bakanlığına başvurmamıza rağmen hiçbir şekilde kılınızı kıpırdatmadınız. Hâlâ onlarca gencimiz, onlarca meslektaşımız eğitim alamamaktan şikâyetçi, özlük haklarını ve sağlık güvencesini, sosyal güvencesini elde edememekten şikâyetçi. Bir an önce vakıf kanunu getirecekseniz bu sorunla yüzleşin, bu sorunun çözümüne katkı sunun. Sağlık ordusu, sağlık emekçilerini bu süreçte rahatlatın.

Sizlere saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7'nci madde üzerinde 5 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Mustafa Bilici

Mersin

Muğla

İzmir

Birol Aydın

Sema Silkin Ün

Bülent Kaya

İstanbul

Denizli

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Söz isteyen Denizli Milletvekili Sayın Sema Silkin Ün.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; huzurlarınızda yine birbirinden bağımsız onlarca konunun bir torbaya doldurulduğu bir yasa teklifi var. Üstelik içinde öyle basit düzenlemeler de yer almıyor sadece. Ülkemiz maalesef bir vergi cehennemine dönüştürülmek isteniyor. Dünyanın bir ucunda bir telefon üretiliyor; üretim maliyeti, işçilik, navlun, işletme, gideri, yatırımcı kârı vesaire vesaire, bir bedel çıkıyor karşınıza, bir de bu bedelin bire bir oranını Sayın Şimşek tek kalemle çıkarıyor karşınıza "kayıt ücreti" adı altında. Yerli üreticiyi mi koruyor? Hayır,

zaten korunacak marka yok. Kripto yatırımcısı bir genç düşünün; 1,5 milyon girişli bir sıfır araba almak istiyor, 5 milyon lira kriptodan o yıl kazanç elde etti diyelim, 1 milyon 600 bin gelir vergisi ödeyecek bu yasaya göre, kaldı 3 milyon 400 bin lira, 1 milyon 830 bin lira da araç için ÖTV, KDV ödeyecek. 5 milyonun 3,5 milyonu neye gitmiş oldu? Vergiye gitmiş oldu. Neyi korumak için? TOGG'u. Siz kullanıyor musunuz? Hayır. Tek motivasyonu üretmek kapatmadığı bütçe açığını vergilerle kapatmak olan bir düzenleme vatandaş ile devleti arasındaki gönül bağı koparır, düşmanlık duygusunu körükler arkadaşlar. Bir düzenleme yaparken önce o işin psikolojisini düşünmek lazım, sebep olacağı sosyolojik kırılmayı düşünmek lazım.

Gelelim teklife. Yıllardır düzenlenmesi beklenen o devasa konu, kamuoyunca takip edildiği şekliyle kripto yasası Mecliste. Dünya da bu konuda düzenlemeler yapmaya çalışıyor, devletler kendilerini güvende hissetmiyorlar çünkü. Tarih boyunca devletlerin en büyük gücü paranın sahibi olmaktan geçiyordu. Şimdi, yeni finansal araçlar kripto piyasası parayı şahıslara geçiriyor, kontrolün ellerinden gitmesinden endişe ediyorlar. Bankada kilitli durmayan para, aracıya bağımlılığı azalmış para, insanın kendi yönetiminde olan para hep risk olarak görülüyor. Devletler de sahip oldukları o büyük gücü aşındıran, düzenlerine âdeta kırmızı alarm verdiren bu piyasaya bir düzenleme getirmek istiyor. Buna genel anlamda zaten kimse itiraz etmiyor ama düzenlemenin şekline elbette itirazımız var çünkü bu teklif, kriptoyu, kripto varlıklara yatırım yapmış kimseleri cezalandırma teklifi. Bu oranda bir vergi neden konuluyor mesela? Çünkü yurt içindeki kimsenin tercih etmediği kurumlara mecbur etmek istiyorsunuz insanları.

İşin sadece vergi boyutu yok, güvenlik boyutu da var mesela. Dünyada yaygın bir kurum var diyelim, Türkiye'dekinden 10 kat daha fazla güvenli ve sağlam, bizim kurumlarımız gibi "hack"lenmiyor da "Oraya gitme." diyorsunuz yatırımcıya. Bu yapılanın tarifi düzenleme değil tam olarak bir zorbalıktır.

Türkiye, dünya kripto pazarı listesinde ilk 5'te yer alıyor, 10 milyon olarak ifade ediliyor kripto piyasasındaki kişi sayısı. Sektörel likidite krizinin ortasında kalan insanlara, bu oranda vergi getirerek ne yapmış olacaksınız? Siz böyle sıkıştırdıkça millet bir çıkış yolu bulmaya çalışıyor, büyük yatırımcı sermayesini yurt dışına çıkarmayı planlıyor; ülkeye para girişi sağlanması gerekirken çıkışı hızlanıyor. Yatırımcı bulmak için ülke ülke dolaşıp eliniz boş döneceğinize, coğrafyamızdaki savaşlar nedeniyle havuz arayan milyarlarca dolarlık sermayeye bir havuz açmanız gerekir. Oysa siz ne yapıyorsunuz? Gidiyorsunuz, o havuzun içini kumla dolduruyorsunuz. Milyarlarca lirayı ülkeye sokmanın bir yolu bulunmak zorunda. Bu hâliyle, hayalini kurduğunuz vergiyi toplayamayacağınız gibi yerel ekosistemi de kendi ellerinizle bitirmiş olacaksınız. Tam da bugünlerde 110 bin İngiliz vatandaşı savaş sebebiyle alternatif liman ararken Türkiye'de 10 milyon kripto hesap sahibinin cebine göz dikmek vizyonerlikten ve küresel iddialardan uzak olduğunuzu gösterir. Sermaye, yer ve el değiştirme sürecindeyken Türkiye'nin cazibe yerine ceza üretmesi korkunç bir hatadır arkadaşlar. Tamam, vergi cenneti olmayalım ama vergi cehennemine de dönüştürmeyin ülkemizi. Kripto yasasına uygulanmak istenen astronomik vergi üretkenlikten uzak, çaresiz bir politikanın ürünüdür, çaresiz bir zihnin ürünüdür arkadaşlar. Bu yakıcı süreçten kurtulmanın yegâne yolu finansal enstrüman çeşitliliğini, makul vergi oranlarını ve sermaye güvenliğini sağlamış bir politikanın geliştirilmesidir. Türkiye, fırsatları kaçırın değil peşine düşüp yakalayan bir yaklaşım sergilemek zorundadır, bundan başka çıkış yolu yoktur. Biz bu maddelerin yeniden getirilmek üzere çekilmesini değil tamamen geri çekilmesini istiyoruz. Revizyondan yana değil çekilmeden yanayız.

Teşekkür ederim. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 7- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17'nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (g) bendine "Türkiye'de kurulu borsalarda işlem gören sermaye piyasası araçları" ifadesinden sonra gelmek üzere "kripto varlık işlem vergisi kapsamına giren kripto varlıklar" ifadesi ve fıkra (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

"(ğ) 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında taşınmazların kamulaştırmayı yapan devlet ve kamu tüzel kişilerine devri,"

Cevdet Akay

Ahmet Vehbi Bakırhoğlu

Cavit Arı

Karabük

Manisa

Antalya

Mustafa Erdem

Ömer Fethi Gürer

Antalya

Niğde

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi Gürer.

Buyurun Sayın Gürer. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 14 farklı kanunu ilgilendiren bu kanun teklifinde de halkın faydasına olacak çok önemli maddeler yok ama dikkat çekici değişiklikler var, bunlardan biri askerlikle ilgili. Bedelli askerlik katsayı düzenlemesiyle yarım milyon liraya çıkıyor. Böylece fakir fukaranın, garip gurebanın, orta hâlli çocukların, orta gelirli hanelerin çocuklarının artık askerliği bedelli yapma şansı ortadan kaldırılıyor. Parası olanın askerlikten faydalanmayacağı bir boyuta evriliyor. Askerlik bir yerde zengin çocuğu ile fakir çocuğunun aynı ortamda bulunduğu, birbirlerini tanıdığı, Türkiye'nin yapısının anlaşıldığı bir olguydu. Önce "Yığılma var." dendi, bedellinin ardından askerlik uzmanlar eliyle profesyonelleştirildi. Şimdi geldiğimiz noktada yarım milyon lira vermeden bedelli askerlik yapabilme olanağı kalmadı. Böylece artık yine orta hâlli ailelerin çocukları bedelli askerlik yapamayacak.

Bunun yanı sıra, 230 tane ayrı taşınmazın etki analizinde yazdığına göre, kamu kuruluşunun yetkilisine demişler ki: "Sende atıl bir yer varsa bize bildir de satalım, bunları paraya çevirelim." Bir bakıyorsunuz, Türkiye'nin en önemli merkezlerinde en önemli rant sağlayacak araziler buradaki kanun teklifiyle özelleştiriliyor.

Arkadaşlar, 100 fabrikayı, limanı, enerji santrallerini sattınız, hazine arazilerini sattınız, pasaport karşılığında bina alanlara da vatandaşlığı sattınız, şimdi de geldiniz, 230 tane kamu kurum ve kuruluşundaki araziye de burada özelleştiriyorsunuz. Eğer liyakat kavramı olsa Özelleştirme İdaresine bu soruyu sorduğumda "Ben bu alanın, taşınmazın satılmasını istiyorum." diyen genel müdürü, daire başkanını o görevde ben oturtmazdım. (CHP sıralarından alkışlar) İşini yapamayacak ve kendisine ait değerleri değerlendiremeyecek adamın ne işi var, orada yöneticilik yapıyor? Ha, o iş öyle değil, onlara diyorlar ki: "Şuralardan vazgeç, biz buraları ranta açacağız, birilerine kazanç sağlayacağız."

Bir de İşsizlik Fonu'nda devlet katkısının yüzde 1'den yüzde 1,5'a artırılması için Cumhurbaşkanına yetki veriliyor. Şimdi, tabii, bu geriye doğru işleyecek, 0,5'e getirilecek katkı. İşsizlik Fonu'nda zaten o kadar ağır şartlar var ki çoğu işsiz doğru dürüst yararlanamıyor. Bu fonda öyle düzenleme yapmalıyız

ki ekonomik anlamda konkordato ilan eden veya iflasını isteyen iş yerlerinde işsiz kalan işçilerin de lehine bu İşsizlik Fonu'nu kullanılır duruma getirelim. Bunun yerine ne yapıyoruz? İşsizlik Fonu'nun da kendi içinde devlet katkısını düşürüyoruz, oradaki fondan farklı alanlarda kullanmanın da zaten yolu açılmıştı, bu sürdürülüyor.

Şunu da söylemek zorundayız: Ülke yangın yeri; nakliyeciler isyanda, çiftçi isyanda, işçi isyanda, esnaf isyanda, her kesimin sorunları birikmiş. Bakınız arkadaşlar, yapılacak basit işler var: ÖTV'yi, KDV'yi akaryakıtta kaldırın, köprü-yol geçiş ücretlerini bir yıllık erteleyin, borçları yapılandırın, faizleri silin; emekli maaşını, asgari ücreti oluşan kayıpları dikkate alarak artırın. Önümüz Kurban Bayramı, gelin, şu Kurban Bayramı ikramiyesini asgari ücret düzeyine çıkarın. İçinde bulunduğumuz koşullarda sorunlar katlanıyor. Ne diyor Bakan Bey: "Rafta ürün eksiklerimiz yok, arz açığımız yok." E, cepte para yok ki gitsin vatandaş o ürünü alabilsin. (CHP sıralarından alkışlar) Böylesi sorunların oluştuğu bir yerde kalıcı çözümleri yaratmak yerine bunları seyretmenin kimseye faydası olmaz.

Bakın, dünya genelinde bu anlamda bazı devletler öncelikle savaşın etkisini dikkate alıp bu konuda paketler açıklıyor. Ya, siz 2025 yılının desteklerini hâlâ vermediniz çiftçiye. En azından 2025 yılı desteklerini hemen ödeyin. Çiftçi nasıl ekim yapacak? Mazotun bu fiyatıyla tarlaya traktörü nasıl sokacak? "Alım garantili, sözleşmeli, üret kardeşim, ben alacağım, sana zarar ettirmeyeceğim." diye Cumhurbaşkanı açıklama yapsın. 21 üründe arz açığımız var; hububatta, bakliyatta. Bunlarla ilgili önlem alalım yoksa bu savaşın yansıması İran'dan fazla bize olacak diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınız sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinde yer alan "aşağıdaki" ibaresinin "aşağıda yer alan" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

George Aslan	Hüseyin Olan	Zülküf Uçar
Mardin	Bitlis	Van
Yılmaz Hun	Adalet Kaya	Ömer Faruk Gergerlioğlu
Iğdır	Diyarbakır	Kocaeli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Söz isteyen Kocaeli Milletvekili Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu.

Buyurunuz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sevgili halkımız, bir an önce Kocaeli Emniyet Müdürü Faruk Karaduman, Emniyet Müdür Yardımcısı Zafer Güven ve halka zorbalık yapan diğer polisler hakkında soruşturma açılmalı ve görevden el çektirilmelidir. Neden mi? Çünkü "Nevroz" Bayramı'nda halka hizmet etmek yerine halka her türlü zorbalığı ve zulmü yaptı bu insanlar, buradan tüm kamuoyuna ifşa ediyorum. Böyle bir şey olamaz arkadaşlar.

Bakın, resimde görüyorsunuz, şurada polisle mücadele ediyorum, Selahattin Demirtaş resimli atkıyı içeri sokmak için polisle mücadele ediyorum ve sonunda buna izin vermeyen polis memuruna rağmen Selahattin Demirtaş'ın resmi olan şu atkıyı gördüğünüz gibi boynuma takarak alana giriyorum. Ya, bu ne biçim saçmalaktır ya! Dünyanın neresinde böyle trajikomik hadiseler oluyor?

Bitmiyor arkadaşlar. Bakın, ardından, arkadaşlarımız yelken afiş getirmiş. Armudun sapı, üzümün çöpü derler ya, “Plastik sapı var efendim, yelken afişi içeriye almayız.” diye polisler tutturmuş ve ardından hiçbir şey yapmayan arkadaşlarımızın üzerine saldırdılar. 9 kişi darbedilerek gözaltına alındı.

Gezbe İlçe Eş Başkanı Ömer Yıldız’ın şurası kesilerek darbedildi. Kendisi hastaneye gitti, doktor odasında muayene oluyor. Bakın, ne oldu? Kapıya gelen polis kapıya yaslandı, doktorun kapısına, “Verin bana onu.” diyerek tabancasını çekti ve “Tarayacağım ulan sizi!” dedi. Doktor kapıya sırtını yaslayarak polisin içeri girmesini engelledi ve ardından kafa travması geçirmiş arkadaşımızı tomografiye gönderdi. Daha tedavi bitmemiş, tomografiden geliyor, polis, arkadaşımızı kaçırmak için Emniyet Müdürlüğüne götürüyor; kafa travması geçirmiş bir insandan bahsediyorum, yüzüne dikiş atılmamış. Emniyete gittim, arkadaşımızın midesi bulanıyor, kafa travması geçirmiş, çok kötü durumda ve tekrar getirdik hastaneye, yüzüne dikiş atıldı, ikinci tomografi... Ya, böyle bir rezalet olabilir mi arkadaşlar! Böyle kamu görevlisi olur mu ya! Bu ne saçmalaktır! Derhâl bu kişiler görevden alınmalıdır! Polis, halka hizmet için vardır, zulmetmek için değil. Önüne geleni zindanlara atıyorsunuz. Selahattin Demirtaş’ın atkısından korkuyorsunuz. Şu atkının neresinden korkuyorsunuz ya! (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Şu atkıdan korkuyorsunuz, Demirtaş geri gelse ne yaparsınız siz? Size soruyorum. Demirtaş’ın atkısını engelleyerek hiçbir yere varamazsınız. Demirtaş’ın sevgisi bu halkın kalbinde arkadaşlar, kalbinde; bunu unutmayın. İnsanları zindana atarak bir yere varamazsınız.

Bakın, bana bir sürü hapishaneden er mektupları geliyor. 15 Temmuz darbe girişiminde hiçbir emir verme yetkisi olmadığı hâlde “darbeci” diye hapse atılan erlerin mektuplarından size okuyacağım, bakın halka nasıl zulmediyorsunuz. Sinan Çetin Kırşehir S Tipinden yollamış bana: “Sayın vekilim, gökyüzünü on yıldır tel örgülerin altından seyrediyorum. Bugün, yarın derken ömrümün üçte 1’ini cezaevinde geçirdim. Şu an cezaevinde erlerin olduğunu aileleri dışında hiç kimse bilmiyor. Ne televizyonlar ne de gazeteler cezaevindeki erlerden hiç bahsetmiyor. Tüm bunlar parasını ödeyip bedelli yapmadığım için mi başıma geldi? Sayın vekilim, ben fakir bir ailenin çocuğuyum, hayatım çalışmakla ve zorluklarla mücadele ederek geçti, geri kalan ömrüm ise bu dört duvar arasında günden güne eriyerek geçiyor.” diyor bakın, Sinan Çetin.

Yine, Feyzullah Tan, bakın ne diyor: “Sayın milletvekilim, sizi saygı ve minnetle selamlıyorum. Ben Kayseri ilimizde dünyaya gelmiş, köyde yaşayan çiftçi bir ailenin evladıyım. 15 Temmuz gecesi dışarı çıkarıldım diye ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verildi, darbeci diye dokuz yılı aşkın süredir cezaevinde tutulmaktayım. Ben bir erdim, er, rütbesiz er, ne bilebilirim ben? Askere gelmesem bu olayların hiçbirini yaşamayacaktım; normal, sıradan bir vatandaş olarak hayatıma devam edecektim. Benim suçum vatana hizmet için askere gelmek miydi? Yakın zamanda babamı kaybettim, bir daha göremeyeceğim. Annem kalp ameliyatı oldu, köyde yalnız şimdi.” Feyzullah Tan bunu söylüyor.

Bakın, ben, geçtiğimiz haftalarda, burada Yaşar Güler varken, kendisinin 15 Temmuzdan hemen bir gün sonra 17’nci Ağır Ceza Mahkemesindeki ifadesini okudum diye, gerçekleri, kendi ifadesini okudum diye bana 150 bin lira tazminat davası açmış. Yahu kardeşim... Hulusi Akar, istersen sen de aç. Darbe davalarında çok büyük haksızlıklar, usulsüzlükler var ve zindanlarda feryat eden erler var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) - İstedığınızı yapın, biz gerçekleri söylemeye devam edeceğiz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Uğuz Poyraz	Ayyüce Türkeş Taş	Yüksel Selçuk Türkoğlu
Antalya	Adana	Bursa
Yüksel Arslan	Ömer Karakaş	Mehmet Mustafa Gürban
Ankara	Aydın	Gaziantep

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Söz isteyen Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa Gürban. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan teklifin 7'nci maddesiyle iktisadi işletmelerin konutlarının kiralınması işlemlerinin KDV'den istisna tutulması isteniyor. İktidar, bu düzenlemeyi konut arzını teşvik etmek veya kira fiyatlarındaki artışı dizginlemek gerekçesiyle sunuyor. Bu gerekçe, ekonomik gerekçelerle ve vergi adaletinin temel ilkeleriyle uyuşmuyor. Bu düzenleme konut krizine çözüm üretmez. Bu, elinde konut stoku olan belirli sermaye gruplarına ve iktisadi işletmelere yönelik vergi kıyağıdır. Vergi hukukunun en temel prensiplerinden biri olan "ayrımcılık yapılmaması ve eşitlik" ilkesi bu maddeyle açıkça çiğnenmektedir. Mevcut sistemde şahısların konut kiralalamaları KDV'nin konusuna girmiyor ancak iktisadi işletme de bu faaliyeti yürüttüğüne dair KDV'ye dahil olmaktadır. Getirilmek istenen istisnaya ticari amaçla konut kiralayan işletmeler vergi dışı bırakılıyor. Devletin vergi gelirlerinden vazgeçerek sağladığı bu avantaj kiracılarımıza nasıl yansıyor? Genel itibarıyla bu tür vergi istisnaları kiracıya indirim olarak değil işletmenin kâr marjına ilave olarak dönmektedir. Ülkemizdeki konut ve kira krizi dolaylı vergilerle, muafiyetlerle çözülebilecek aşamayı çoktan geçmiştir. Enflasyonun kontrol altına alınmadığı, inşaat maliyetlerinin öngörülemediği ve vatandaşın alım gücünün olmadığı ortamda hiçbir düzenleme konut fiyatlarını aşağıya çekmez; aksine, bu durum bütçe gelirlerinin azalmasına ve kamu kaynaklarının verimsiz kullanılmasına sebep olacaktır. İktidar barınma hakkını anayasal sorumluluk olarak ele almak yerine sektörel teşvik mantığıyla çözmeye çalışmaktadır.

Düzenlemenin teknik boyutu da soru işaretleri barındırmaktadır. İktisadi işletmelerin konut alımı veya inşası sırasında KDV'lerde de indirim yapılacak mıdır? Vergi sistemindeki plansız müdahaleler verginin nötrlüğü ilkesini bozup vergi uyumunu zorlaştırmaktadır. Mevcut düzenleme sonrasında vazgeçilecek KDV hangi toplumsal önceliğe hizmet edecektir? KDV istisnası itirazlarımızın temelinde yıllardır süregelen ve artık tıkanan inşaata dayalı ekonomi modeli vardır. Ülkemizin kaynakları teknolojiye, inovasyona ve katma değerli üretime gitmeli, paralarımız buralara harcanmalı ancak konu dönüyor dolaşiyor, konuta geliyor, teşvik edilen endüstri yine konut sektörü oluyor. O zaman, işletmelerimiz kendi alanında yatırıma değil vergi avantajından dolayı sürekli konuta yatırım yapıyor. Bu durum iktisadi bir akıl tutulmasıdır. Bugüne kadar alınan KDV'den dahi vazgeçiliyor. Bu istisnadan dolayı inovatif yatırımlar yerine gayrimenkul odaklı bir modele zorlanıyoruz. Geleceğimiz konut stoklarında değil teknolojik dönüşümdedir. Ticari işletmeleri asli işlerinden uzaklaştırıp gayrimenkul piyasasına çeken her türlü teşvik ülke ekonomisinin orta ve uzun vadeli çıkarlarına aykırıdır. Ayrıca bu düzenleme kayıt dışılığı teşvik etme riski de taşımaktadır. Ticari nitelikteki kiralama faaliyetlerinin istisna kapsamına alınması vergi denetimini de zorlaştıracaktır. İktisadi işletme çatısı altında yürütülen pek çok lüks kiralama faaliyetinin vergiden kaçmasına zemin hazırlayacaktır. İYİ Parti olarak kira

fiyatlarının düşürülmesi için yapılması gerekenin arz güvenliği, sosyal konut projelerinin hayata geçirilmesi ve ekonomik istikrarın sağlanması olduğunu savunuyoruz. Sermaye sahiplerine sağlanan bu tür istisnalar vatandaşlarımızın kira yükünü hafifletmez; aksine, vergi adaletine duyulan güveni bir kez daha sarsılacaktır. İtirazlarımız sonucu iktidar grubu bu hatalı uygulamadan dönerek ilgili bölümü teklif metninden çıkarmıştır.

Muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkabilmek her bulduğumuz yeri betonlaştırarak değil bilgi ekonomisi yüksek, katma değerli üretim, inovasyon ve bilimsel ilerlemeyle olacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle Gazi Meclisi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 7- 25/10/1984 tarihli 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan “gibi kuruluşlar” ibaresinden sonra gelmek üzere “(Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflarca kurulan yükseköğretim kurumları tarafından işletilenler hariç)” ibaresi ve (4) numaralı fıkrasının (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

“ğ) 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında taşınmazların kamulaştırmayı yapan Devlet ve kamu tüzel kişilerine devri,”

Abdülhamit Gül

Ömer İleri

Emre Çalışkan

Gaziantep

Ankara

Nevşehir

Şengül Karslı

Murat Alparslan

Osman Sağlam

İstanbul

Ankara

Karaman

Abdürrahim Dusak

Şanlıurfa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Vakıf üniversitelerinin hastanelerinin kurumlar vergisi istisnasının kaldırılmasıyla uyumlu olarak Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17'nci maddesinin 2 numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan hastane ve benzeri sağlık kuruluşlarını işletmek veya yönetmek suretiyle yapılan teslim ve hizmetlere uygulanan istisna kaldırılmaktadır. Ayrıca, kripto varlık işlem vergisi ihdas edilmesine ilişkin düzenleme kanun teklifinden çıkarıldığından kripto işlem vergisi kapsamına giren kripto varlıkların tesliminde öngörülen KDV istisnası da kanun teklifinden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8'inci madde üzerinde bir önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 8- 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde bulunan "yurt dışına" ifadesi "yurt dışına, serbest bölge içine veya diğer serbest bölgelere" şeklinde değiştirilmiştir.

Cevdet Akay	Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu	Cavit Arı
Karabük	Manisa	Antalya
Mustafa Erdem	Hikmet Yalım Halıcı	Ömer Fethi Gürer
Antalya	Isparta	Niğde

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Söz isteyen Isparta Milletvekili Sayın Hikmet Yalım Halıcı. (CHP sıralarından alkışlar)

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlarken, Katar'da meydana gelen askerî helikopter kazasında şehit olan Ispartalı hemşehrimiz Hava Savunma Binbaşımız Sinan Taştekin, ASELSAN personellerimiz Süleyman Cemre Kahraman ve İsmail Enes Can'a Allah'tan rahmet; kederli aileleri, sevenleri ve tüm milletimize başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bu kanun teklifi iktidarın artık bir alışkanlık hâline getirdiği torba kanun yöntemiyle Meclise getirilmiştir. Oysa demokrasilerde torba kanun istisnai bir yöntemdir, siz ise bunu kural hâline getirerek Meclisi yani millet iradesini devre dışı bırakıyorsunuz. Bu anlamda, ilgili maddelerin çekilmesini doğru buluyoruz. Nitekim, kısa süre içinde aynı maddeleri tekrar tekrar değiştirmek zorunda kalıyorsunuz.

Yasalar sizin elinizde bir yapboz oyununa dönüşmüştür. Devlet ciddiyeti yapbozla olmaz, ülke yönetimi deneme tahtası değildir. Siz yasa yapmıyorsunuz, hatalarınızı torbaya doldurup millete sunuyorsunuz. Bunun adı açıktır; iş bilmezliktir, az iş, çok laf rejimidir ve tabii ki tek adam anlayışının bir sonucudur. İşte bu anlayış yüzünden bugün Türkiye gıda enflasyonunda zirvededir. Vatandaşımız savaş halindeki Ukrayna'dan, Rusya'dan, Suriye'den hatta bombalar altındaki İran'dan bile daha pahalı et tüketmek zorunda kalmaktadır. Halkımız en yüksek enerji faturalarını ödüyor, barınamıyor ve artık onurlu bir yaşam sürdürmekte de zorlanıyor.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz bu düzenleme 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu kapsamında önemli bir paradigma değişikliği içeriyor. Elbette maddenin olumlu yönleri var, serbest bölgeler arasındaki ticareti canlandırabilir, rekabet gücünü artırabilir ancak göz ardı edilen çok ciddi riskler de var, en önemlisi şudur: Gerçek ihracat zayıflayabilir. Yurt dışına yapılan satış ile serbest bölge içi satışın aynı vergi avantajına sahip olması firmaları gerçek ihracat yerine bölge içi işlemlere yöneltebilir. Bu ise doğrudan vergi kaybı demektir. Serbest bölgelerdeki avantajlı yapı iç piyasadaki firmalara karşı haksız rekabet oluşturabilir. Bu durum doğru denetim mekanizmalarıyla denetlenirse güçlü bir teşvike dönüşebilir yoksa bir suistimal aracı olur. Zaten siz zenginden vergi almayan ama yükü dar gelirlinin sırtına bindiren bir anlayışa sahipsiniz. Bu yanlışlar dönüp dolaşıp, yine vatandaşın cebine fatura edilir. Hani Genel Başkanımız diyor ya: "Vergiyi Sümerler buldu, verginin vergisini de AKP." İşte bu, aynı anlayışın devamıdır, bununla da sınırlı değildir.

Bazı firmalar, hiçbir gerçek ekonomik değer üretmeden, sadece vergi avantajı için malları serbest bölgeler arasında dolaştırabilir. Bu da piyasa dengesini bozabilir. Peki, bunlar dikkate alınıyor mu? Hayır. Muhalefet dinleniyor mu? Hayır. Ticaret odaları, vergi uzmanları, akademisyenler sürece dâhil edildi mi? Hayır. Oysa yapılması gereken çok açık; gerçek üretim ve katma değer şartı aranmalıdır, transfer fiyatlandırılması ise sıkı denetlenmelidir.

Burada kendi bölgem olan Isparta'ya da dikkat çekmek istiyorum: Isparta, bugün Batı Akdeniz'in en fakir ili hâline gelmiştir. Tarımıyla, bulunduğu yeriyile, insan kaynağıyla, doğal güzelliğiyle bu kadar zengin olmasına rağmen, bu derece yoksul bırakılan başka bir il yoktur herhâlde. Bölgenin ticaretini canlandıracak yollar ve otoyollar hâlâ tamamlanmamıştır. Bakınız, ilçelerde nüfus hızla azalmakta, gençler göç etmektedir. Don felaketi yaşayan çiftçilerimiz yeterli desteği alamadığı için üretimden kopmaktadır. Kaderine terk edilmiş Isparta'mıza destek olmak istiyorsanız Ticaret, Sanayi Odası önceliğinde, fizibilitesi tamamlanmış serbest bölge projemiz var; buna destek bekliyoruz, yatırımcı bekliyoruz. Unutmayın, Isparta kaybederse Türkiye kazanamaz.

Teşekkür eder, Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9'uncu madde üzerinde hepsi aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Mustafa Bilici

Mersin

Muğla

İzmir

Bülent Kaya

Birol Aydın

Elif Esen

İstanbul

İstanbul

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

George Aslan

Hüseyin Olan

Zülküf Uçar

Mardin

Bitlis

Van

Yılmaz Hun

Adalet Kaya

İğdir

Diyarbakır

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Uğur Poyraz

Ayyüce Türkes Taş

Yavuz Aydın

Antalya

Adana

Trabzon

Ömer Karakaş

Yüksel Arslan

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Aydın

Ankara

Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Cevdet Akay

Ahmet Vehbi Bakırhoğlu

Cavit Arı

Karabük

Manisa

Antalya

Mustafa Erdem

Ömer Fethi Gürer

Veli Ağbaba

Antalya

Niğde

Malatya

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı İstanbul Milletvekili Elif Esen. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen kıymetli vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz teklifin 9'uncu maddesi İşsizlik Sigortası Fonu'nda devlet katkı payı yüzde 1 oranının yarıya kadar indirilmesi ya da yarı miktarda artırılması yetkisini Cumhurbaşkanına tanıyor. İlk bakışta, yapılan değişiklik küçük bir oran esnekliği gibi görülebilir oysa bu madde yalnızca İşsizlik Sigortası Fonu'nda yapılacak teknik bir mesele olmakla açıklanamaz. Bu madde, iktidarın devlet eliyle işsizlik riskine ne kadar ortak olacağını, işsiz kalan vatandaşını ne kadar destekleyeceğini, ne kadar yanında duracağını gösteren siyasi bir iradedir aynı zamanda. Sizlere şunu sormak istiyorum: İşsizlik Sigortası Fonu'nun amacı işsiz kalanı korumak değil midir? Bu fon bir bütçe tamponu değil işsiz kalan insanın en zor anında tutunacağı son güvencesidir ama teklifin gerekçesi bize şunu söylüyor: Fon bugün gelir fazlası veriyor, hadi devlet katkısını düşürelim, yarın açığımız olunca yeniden artırırız. İşte itirazımız tam da buna. Fonun güçlü olması, fazla vermesi devletin yükümlülüğünü azaltmasının gerekçesi olamaz; tam tersine, vatandaşa sunulacak imkânların artırılması, bu güvenceden faydalanacak ihtiyaç duyan kişilerin, toplum kesimlerinin genişletilmesi, daha fazla insanın koruma içine alınması imkânını tanıır bize bu fazlalık, fazla geleni geri almayı gerektirmez, üstelik daha bayramda emeklinin 4 bin liralık bayram ikramiyesini bin lira artıramayan bir kapasite varken. Ne yaptığımızı bilen, doğru, dengeli ekonomi ve kamu politikalarında İşsizlik Sigortası Fonu uzun vadeli planlanan bir fondur. Eğer burada fazla veren bir birikim varsa memnun olmak gerekir çünkü ihtiyaç olacağı âdeta bağıra bağıra gelen bir bölgesel kriz, bölge ülkelerini hatta dünyayı etkileyecek bir ekonomik krizin etkilerini görmeye başlamışken. Zaten işçi, çiftçi, esnaf, sanayici, dahası, vatandaşların birçoğu zorluklarla mücadele ederken, bölgede oluşan riskler de bu zorlukları katlarken, girdi maliyetleri işverenler açısından artarken ve köklü sanayi şirketlerinden işçi çıkarma haberleri bir bir gelirken siz hiçbir şeyden haberiniz yokmuşçasına bu teklifle bize gelemezsiniz sayın iktidar milletvekilleri, "Gelen sıkıntılı günlerin can simidini imha edelim." diyemezsiniz sayın vekiller. Vatandaş düşünen akıl şunu yapardı: İşsizlik Sigortası Fonu'nda kaynak fazlası varsa işsiz vatandaşın bu Fon'dan yararlanma şartlarını, miktarını, sürelerini ve kapsamını artırırdı, sizin gibi azaltmak için bize bu teklifle gelmezdi. Gerçekten bunun altında yatan mantığınızı çok merak ediyorum, bir açıklamanız var mı?

Peki, bu Fon'u şimdye kadar hakkaniyetle verdiniz mi, bir de ona bakalım. Kuruluşundan bu yana bu Fon'a yaklaşık 23 milyon kişi müracaat etmiş. Peki, kaç kişi faydalanabilmiş? Yaklaşık 12 milyon. Geride kalan 11 milyon ne olmuş? Bundan faydalanamamış. Yani neredeyse faydalanan ile faydalanamayan aynı oranda. Bu bize şunu gösteriyor: Kişi sayısı olarak az ödeme yapıldığında, destek miktarı vesaire de düşük tutulduğunda Fon'dan da az kullanım oluyor demek oluyor bu. Bugün, sistem dışında kalan kesimlere baktığımızda bunu daha net görüyoruz. Zincirleme, belirli süreli sözleşmelerle çalışan çok sayıda insan fiilen kesintisiz çalışmasına rağmen işsizlik sigortasından yararlanamıyor. Mecliste birlikte çalıştığımız danışman arkadaşlarımız da dâhil olmak üzere birçok çalışan bu gri alanda kalıyor ve faydalanamıyor. Bu yaklaşım açıktır; risk vatandaşta, takdir iktidarda. Biz bunu kabul etmiyoruz çünkü işsiz kalan vatandaşa "Bugün bütçe müsait değil." diyemezsiniz, devlet tam da o gün vatandaşının yanında olmak için vardır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Iğdır Milletvekili Sayın Yılmaz Hun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen değerli halklarımız; görüşmekte olduğumuz torba kanun teklifinin 9'uncu maddesi işsizlik sigortası sisteminin ruhuna ve kuruluş amacına doğrudan müdahale eden son derece kritik bir düzenleme içermektedir. Bu maddeyle İşsizlik Sigortası Fonu'nda devlet katkı payının artırılması ya da azaltılması konusunda yürütmeye geniş ve sınırları belirsiz bir yetki verilmektedir. İlk bakışta teknik bir düzenleme gibi sunulsa da gerçekte bu, milyonlarca emekçinin geleceğini ilgilendiren hayati bir meseledir. Öncelikle şunu açıkça ifade edelim: İşsizlik Sigortası Fonu bir bütçe kalemi değildir, bu Fon işçinin alın terinden kesilen primlerle oluşmuş bir güvencedir. İşsiz kalındığında emekçinin ayakta kalmasını sağlamak için kurulmuş bir dayanışma mekanizmasıdır. Ancak bugün belirtilen bu düzenleme bu mekanizmayı zayıflatma riskini barındırmaktadır çünkü devletin katkı payını azaltma yetkisi fiilen fonun yükünü daha fazla emekçinin sırtına yıkmak anlamına gelmektedir. Peki, neden böyle bir yetkiye ihtiyaç duyulmaktadır? Ekonomik tablo ortadayken bu yetkinin hangi yönde kullanılacağını tahmin etmek zor değildir. Bugüne kadar izlenen politikalar, kamusal kaynakların emekçilerden çok sermaye lehine kullanıldığını açıkça göstermektedir. Bu nedenle, bu düzenlemenin pratikte devlet katkısını artırmak için değil azaltmak için kullanılacağı yönünde ciddi bir endişe vardır.

Değerli milletvekilleri, İşsizlik Sigortası Fonu'nun son yıllardaki kullanımına baktığımızda tablo son derece çarpıcıdır. Fonun kuruluş amacı işsiz kalan yurttaşlara destek sağlamakken bugün kaynakların önemli bir kısmının işveren teşviklerine yönlendirildiğini görüyoruz. Yani işsiz kalanın değil işverenin desteklendiği bir yapıya doğru evrilmiş durumdayız. Bu dönüşüm tesadüf değildir. Bu, işçinin, emekçinin parasıyla sermayenin desteklendiği bilinçli bir politikanın sonucudur. Veriler açıkça göstermektedir ki yıllar içerisinde fondan işçilere ayrılan pay azalırken işverenlere aktarılan kaynaklar ciddi biçimde artmıştır. Üstelik bu durum sadece oranlarla sınırlı değildir. Mutlak rakamlar da aynı gerçeği ortaya koymaktadır. Fon büyüdükçe işsizlere ayrılan payın görece olarak küçüldüğü, buna karşılık sermayeye sağlanan teşviklerin genişlediği bir tabloyla karşı karşıyayız. Daha da çarpıcı olan ise işsizlik ödeneğinden yararlanabilenlerin oranı son derece düşüktür. İşsiz kalan her 100 kişiden yalnızca çok küçük bir bölümü bu Fon'dan yararlanabilmektedir. Yani hem fonun kaynakları işçilerden toplanmakta hem de bu kaynaklara erişim son derece sınırlı tutulmaktadır. Bu durum, sosyal devlet ilkesiyle bağdaşmadığı gibi adalet duygusunu da zedelemektedir.

Şimdi, bu tablo ortadayken, devlet katkı payını azaltma yetkisini yürütmeye vermek ne anlama gelmektedir? Bu, zaten sınırlı olan kamusal katkının daha da geri çekilmesi demektir. Bu, işsiz kalan yurttaşın daha az korunması demektir. Bu, sosyal güvenlik sisteminin daha da zayıflaması demektir. İşsizlik Sigortası Fonu kriz zamanlarında emekçinin sığınağı olmalıdır ancak mevcut uygulamalar fonun âdeta bir teşvik havuzuna dönüştürüldüğünü göstermektedir. "İşsizlikle mücadele" adı altında yapılan harcamaların önemli bir kısmı doğrudan işsizlere değil dolaylı yollarla işverenlere gitmektedir. Bu durum, fonun kuruluş amacından uzaklaştığını açıkça ortaya koymaktadır. Üstelik yakın dönemde yapılan düzenlemelerle fondan yararlanabilecek kaynak oranının artırıldığını da biliyoruz. Bu da fonun daha geniş bir alanda ama yine işsizler dışında kullanılmasının önünü açmaktadır. Dolayısıyla bugün tartıştığımız 9'uncu madde bu sürecin yeni bir halkasıdır. Buradan açıkça ifade etmek gerekir, İşsizlik Sigortası Fonu hiçbir şekilde kaynak havuzu olarak görülemez. Bu Fon işçinin güvencesidir. Bu Fon'un tek amacı işsiz kalan yurttaşın yaşamını sürdürebilmesini sağlamaktır. Bu amacın dışına çıkan her düzenleme sosyal devlet ilkesine aykırıdır. Yapılması gereken, fonun kaynaklarını azaltmak değil işsizlerin bu Fon'dan yararlanma koşullarını kolaylaştırmaktır; işveren teşviklerini artırmak değil işsiz kalan yurttaşın insanca yaşayabileceği bir gelir güvencesi sağlamaktır. Yapılması gereken, yetkileri merkezileştirmek değil bu Fon'un şeffaf ve denetlenebilir bir şekilde yönetilmesini sağlamaktır. 9'uncu madde mevcut hâliyle kabul edilemez bir düzenlemedir. Bu madde emekçinin güvencesini

zayıflatmakta, kamusal sorumluluğu geri çekmekte ve sosyal güvenlik sistemini daha kırılgan hâle getirmektedir. İşsizlik gibi ağır bir toplumsal sorun karşısında devletin görevi geri çekilmek değil daha güçlü bir koruma mekanizması kurmaktır. Bu nedenle, söz konusu maddenin geri çekilmesi, İşsizlik Sigortası Fonu'nun kuruluş amacına uygun şekilde yeniden düzenlemesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YILMAZ HUN (Devamla) - ...ve emeklilerin haklarının güvence altına alacak şekilde yeniden planlanması gerekmektedir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önerge üzerinde diğer konuşmacı Trabzon Milletvekili Sayın Yavuz Aydın.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Orta Doğu yanmakta, sınırlarımız ateş çemberi içindedir. Böylesi bir dönemde Türkiye'nin ihtiyacı hamasi siyaset değildir ve olmamalıdır. Türkiye bu yangının uzağında bir ülke değildir. Maalesef, bölgedeki kriz en çok Türkiye'yi etkilemektedir. Bugün Orta Doğu'daki her yeni kriz Türkiye'yi sadece diplomatik bir riskle tehdit etmemektedir. Bu krizlerin her biri Türkiye'yi güvenlik, ekonomi ve demografi bakımından tehdit etmektedir. Mesele Türkiye'nin bu ateş çemberinde nasıl ayakta kalacağı meselesidir. Fakat iktidarın tavrına baktığımızda ne görüyoruz? Sözde en sert çıkışlar yapılmakta, en yüksek perdeden konuşulmakta fakat fiiliyatta tutarsızlık, zikzak ve belirsizlik hâkim olmaktadır. Bir gün meydan okuyan bir dil kullanılmakta, ertesi gün uluslararası dengelerin arkasına sığınılmaktadır. Bir yanda İsrail'e yönelik en ağır sözler söylenmekte, öbür yanda bu sözlerin gerektirdiği ciddiyet ve stratejik tutarlılık ortaya konulamamaktadır. AK PARTİ iktidarı devlet yönetimini öfke nöbetleriyle sürdürmektedir. Tam da burada Süleyman Soylu çıkmış, her zamanki gibi devlet ciddiyetinden uzak, hamaset yüklü, sorumsuz bir dil kullanmıştır. Ne demiş Soylu efendi? İsrail'i ortadan kaldırmak için gerekirse 300-400 bin vatan evladımızı feda edeceğiz. Şu ciddiyetsizliğe bakar mısınız? Türk milletinin evlatlarını rakam gibi telaffuz etmekte, 300-400 binden söz etmektedir. Bu nasıl bir cümledir? Bu nasıl bir zihniyettir? Bu nasıl izandır? Bu nasıl bir gaffettir? Bu milletin evlatları harcanacak birer sayı değildir. Her biri bir ocaktır, her biri bir evlattır, o canlar siyasetinizin malzemesi değildir. Soylu efendi, yine milletin evladı üzerinden hamaset yapmakta, şehitlik makamını sorumsuz sözlerin sığınağı hâline getirmektedir. Ancak bilmelidir ki artık bu millet onun ucuz siyasetine itibar etmemektedir. Partisinde de itibarı kalmamış, hareket alanı kısıtlanmış bu şahsın bu çıkışlarının amacını da herkes bilmektedir. Ancak kendisinin bilmediği bu çıkışlarının beyhude olduğudur. Soylu efendi "Türkiye'nin ekonomisi uçacak." yalanını savururken de teröristlerin ayakkabı numaralarını bildiğini iddia ederken de bugün İsrail'le ilgili TRT dizilerini aratmayan fetih hamaseti yaparken de ciddiye alınmamış ve alınmayacaktır. Soylu efendi dün "PKK'yı çökerttik, dağlarda 86 terörist kaldı." diye bağıyordu. Bugün, bebek katili Öcalan'ı devletle muhatap hâline getiren siyasetin dümen suyundadır. Dün terörle mücadelede mutlak zafer nutku atarken bugün teröristbaşına statü kazandırmaya çalışan bir iklimin tacirliğini yapmaktadır.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Çatlayın.

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Türk milleti çok iyi bilmelidir ki "İsrail'le savaş." diyen Soylu efendi yarın gerekirse siyasi ikbali için "İsrail'le ittifak." demekten de geri durmayacaktır.

Değerli milletvekilleri, aziz Türk milleti; biz, bu hamasi söylemlere de milletin duygularını istismar eden bu sorumsuz yaklaşımlara da asla müsaade etmeyeceğiz. Genel Başkanımız Sayın Müsavat Dervişoğlu'nun da ifade ettiği gibi, bizim bütün mücadelemiz Türkiye üzerinedir; bizim bütün önceliğimiz Türkiye'nin selametidir, Türk milletinin huzurudur, güvenliğidir ve refahıdır. Bu anlayışla, milletin istikbalini hamasete değil, akla emanet edeceğimizi bir kez daha ifade ediyor, Genel Kurulu ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son konuşmacı Malatya Milletvekili Sayın Veli Ağbaba.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bir Türkiye tablosunu sizlerle paylaşmak istiyorum. Türkiye, üniversite mezunu işsizlik oranının genel işsizlik oranını geçtiği tek ülke olmuş durumda. Maalesef, bu rapora göre -tekrar söylüyorum- üniversite mezunu işsizlik genel işsizliği geçmiş durumda. 25-34 yaş arasındaki işsizlerin yüzde 49'u yükseköğrenim mezunu. Bu ne demek? Gençler artık üniversite eğitimiyle de bir iş sahibi olamayacağını anlamış durumda hatta tam tersine işlemektedir, üniversite mezunlarının iş bulma olasılığı gittikçe düşmektedir.

Değerli arkadaşlar, AK PARTİ döneminde yürütmüş olduğunuz politikalar neticesinde yeni bir deyimimiz oldu, ev genci; eskiden ev hanımı vardı, şimdi ev genci var, kimi rakamlara göre 6,5 milyon civarında ev gencimiz var. Ev genci ne demek? Ne çalışabiliyor ne okuyabiliyor, maalesef geldiğimiz nokta bu. Peki, genel işsizliğe bakalım değerli arkadaşlar, Türkiye'de geniş tanımlı işsizlik yüzde 30'a yükselmiş durumda. 12 milyona yakın geniş tanımlı işsizimiz var; 3 kişiden 1'i işsiz, kadınlarımıza yüzde 39'u işsiz, neredeyse her 2 kadından 1'i işsiz durumda. Gençlerde durum çok daha vahim, geniş tanımlı işsizlerin yüzde 38'i gençlerden oluşuyor. Daha önce çalışabilir durumda 3 gençten 1'i işsizdi, şimdi neredeyse 2 gençten 1'i işsiz durumda. Toplam nüfusta çalışabilir 66 milyon kişinin yalnızca 22,6 milyonu çalışabiliyor. Türkiye'de geniş tanımlı işsizlik Avrupa ortalamasının 2,4 katında, devasa bir işsizlik sorunuyla karşı karşıyayız. Bu, toplumumuza bir çöküş de yaşıyor. Maalesef, bütün cumhuriyet boyunca görmediğimiz bir ekonomik krizle, ekonomik darboğazla karşı karşıyayız. İşsizlik sadece insanların işsiz olması değil bakın, işsizlik maalesef Türkiye'deki yeni yeni problemlerin de ana kaynağı durumunda. Bugün uyuşturucunun her kesime yayılmasının anlamı ne? İşsizlik değerli arkadaşlar. Bakın, eskiden sadece belli bir kesim uyuşturucu kullanabiliyordu, şimdi en çok da alt kesim uyuşturucu kullanıyor. Ketamin içeren sentetik uyuşturucu kullanımında yüzde 50'ye yakın artış olmuş durumda. 2024 yılında uyuşturucudan ölen 427 kişinin 204'ü sentetik bonzai, 142'siyse metamfetaminden tespit edilmiş durumda. Yani gençlerimiz göz göre göre ölüme sürüklenmeye çalışılıyor.

Peki, bunları çözmek yerine ne yapıyoruz? Bir torba kanun var, bunları çözmek yerine Cumhurbaşkanına, yüzde 1 olan işsizlik sigortası katkı payını yarısına kadar artırma veya indirme yetkisini veriyoruz. Tasarruf sağlayacak başka bir şey kalmadı, İşsizlik Fonu kaldı. "Yetkiyi veriyoruz ama indirmeyebiliriz." dediniz Plan ve Bütçe Komisyonunda. Bir söz var: "Tiyatronun birinci sahnesinde duvarda bir silah varsa o silah mutlaka patlar." Cumhurbaşkanına işsizlik primini düşürme yetkisi veriliyorsa bunun mutlaka kullanılacağı anlamına geliyor. Yıllardır işsizlik ödeneği koşullarının genişletilmesi gerektiğini söylüyoruz, 2023 seçimlerinde de sizin seçim vaatlerinizden biriydi.

Bakın, 2025 yılında 1 milyon 840 bin kişi başvurmuş, 881 bin kişi faydalanabilmiş, yüzde 52'si faydalanamamış. Bir de işsiz olup başvuramayanlar var. Değerli arkadaşlar, her 100 kişiden sadece 16'sı işsizlik maaşı alabiliyor, 100 kişiden 84'ü alamıyor. İşsizlik maaşı alabilmek için üç yıl içinde en az altı yüz gün, yaklaşık yirmi ay prim ödeme zorunluluğu var. İşveren bir girdi-çıkıtı yapsa -ki uygulama çok- alamayacak. Son üç yılda altı yüz gün primin varsa altı ay, dokuz yüz gün primin varsa sekiz ay, bin seksen gün primin varsa on ay işsizlik maaşı alabiliyorsun. Bakın 2025 yılı sonu itibarıyla fon varlığının yaklaşık 628 milyar lira olduğu, fonun 2026 yılında 151 milyar lira daha gelir fazlası vermesi beklendiği vurgulanıyor. Fonun gelir fazlası vermesinden dolayı bunun yapıldığı söyleniyor. Bu Fon'u gerçek amacı için kullanın, işsize ödeyin. Bakın, 2023, 2024, 2025'te fon gelir ve giderleri var, 2025 sonunda 628 milyar fon varlığı içinde işsizlik ödeneği ve ödenen para sadece 80 milyar, işverene ödenen para 97 milyar; maalesef İşsizlik Fonu amaç dışı kullanılmaya devam ediyor. Üç yılda işsizlik sigortası giderinin sadece yüzde 7'si işçiye, yüzde 54'ü ise işverene verilmiş durumda yani burada bir samimiyetsizlik var.

Sözlerime son verirken, bugün Türkiye-Romanya maçı var, ay yıldızlı bayrağı dalgalandıran Türk Millî Takımı'na gönülden başarılar diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önereleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10'uncu madde üzerinde bir önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinde yer alan "aşağıdaki" ibaresinin "aşağıda yer alan" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

George Aslan

Hüseyin Olan

Zülküf Uçar

Mardin

Bitlis

Van

Yılmaz Hun

Adalet Kaya

Iğdır

Diyarbakır

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Bitlis Milletvekili Sayın Hüseyin Olan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüştüğümüz bu madde BOTAŞ lehine tasarlanmış, son derece istisnai bir düzenleme olup âdeta şirkete özel bir mali koruma kalkını oluşturmaktadır. BOTAŞ yüzde 100 kamu sermayeli bir KİT kuruluşudur ve Varlık Fonu bünyesinde faaliyet göstermektedir. Dünyadaki örneklere bakıldığında, varlık fonlarının temel amacı, kamu adına birikim üretmek ve stratejik yatırımlarla değer yaratmaktır. Ancak Türkiye'de bu yapı, çoğu zaman zararların ve borçların özel düzenlemeler aracılığıyla görünmez hâle getirildiği bir mekanizmaya dönüşmüş durumdadır. Söz konusu düzenleme yayımlandığı andan itibaren BOTAŞ'ın borçlarına gecikme zammı işletilmesini durdurmaktadır. Oysa piyasada faaliyet gösteren herhangi bir işletme, borçları nedeniyle aylık yüzde 4-5 oranında gecikme zammı yükü altında ezilirken BOTAŞ için âdeta zaman durdurulmaktadır. Bu durum, BOTAŞ'a piyasa koşullarında faaliyet gösteren diğer hiçbir şirketin sahip olmadığı ayrıcalıklı bir avantaj sağlamaktadır. Rekabetin ve mali disiplinin temel ilkeleri bu noktada açıkça zedelenmektedir. Şirket vergi yükümlülüklerini nakit ödeme yoluyla yerine getirmek yerine devletten olan görevlendirme bedeli alacaklarını mahsup etmektedir. Bu da BOTAŞ'ın kasasından tek bir kuruş nakit çıkmadan milyarlarca liralık vergi borcunu kapatabilmesi anlamına gelmektedir. Dahası, eğer mahsuplaşma sonucunda BOTAŞ'ın sildirdiği vergi tutarı devletten olan alacağını aşarsa aradaki fark daha sonra ve faizsiz bir şekilde ödenmektedir. Enflasyonun yüksek seyrettiği bir ekonomik ortamda kamuya olan borcun aylar sonra ve faizsiz ödenmesi doğrudan kamu kaynaklarının erimesi anlamına gelmektedir. Düzenleme yalnızca geçmiş borçları kapsamamakta, aynı zamanda 31/12/2026 tarihine kadar oluşacak gelecekteki borçları da içine almaktadır yani BOTAŞ'ın ilerleyen dönemde doğacak borçlarının da faiz yükü ortadan kaldırılmaktadır. Bu durum, mali sorumluluk ve hesap verilebilirlik ilkeleri açısından ciddi bir zafiyet yaratmaktadır.

Türkiye'nin doğal gaz ihtiyacının karşılanmasında ana tedarikçi konumunda olan BOTAŞ, iletim hatlarının işletilmesi, depolama faaliyetleri ve büyük ölçekli ithalat sözleşmeleri gibi kritik alanlarda belirleyici bir role sahiptir. Böylesine stratejik ve güçlü bir konumda bulunan bir kamu şirketinin

bu kadar destekleyici düzenlemelere rağmen hâlâ zarar ediyor olması sorunun yapısal ve yönetsel boyutuna işaret etmektedir. Bakıldığı zaman, BOTAŞ 2023 yılında 673 milyon, 2024 yılında yaklaşık 45 milyar zarar oluşturmuştur.

Bu düzenleme yalnızca BOTAŞ'la sınırlı kalmayıp diğer kamu şirketleri açısından da tehlikeli bir emsal oluşturmaktadır. Aynı zamanda mali şeffaflık ilkesini ciddi biçimde zedelemektedir. Madde, kamu alacaklarının tahsil edilmesi ve kamu giderlerinin ödenmesi süreçlerini bütçe dışında karşılıklı mahsuplaşma yoluyla görünmez hâle getirmektedir. Böylece bütçenin temel ilkeleri ve Meclisin bütçe hakkı aşındırılmaktadır.

Bu düzenlemeyi savunanlar “Hazine zaten BOTAŞ'a borçlu, BOTAŞ da devlete borçlu; mahsuplaşma doğaldır.” şeklinde bir argüman ileri sürebilirler ancak kamu maliyesinde esas olan bu tür işlemlerin gelir ve gider kalemlerini ortadan kaldıracak şekilde kullanılmamasıdır. Bu madde teknik bir muhasebe kolaylığı gibi sunulsa da gerçekte bütçe görünürlüğüne ortadan kaldıran bir netleşme operasyonudur.

Sonuç olarak bu düzenleme örtülü bir sübvansiyon ve bütçe dışı destek mekanizması anlamına da gelmektedir. Yaklaşık 475 milyar TL büyüklüğündeki bir kamu alacağının merkezî yönetim bütçesiyle açık bir ilişki kurulmadan ortadan kaldırılması hedeflenmektedir.

Son tahlilde, kamunun alacağı yine kamu kaynakları kullanılarak silinmekte ve bu durum toplumun ortak kaynaklarının görünmez biçimde eritilmesine yol açmaktadır diyerek selamlıyorum Genel Kurulu. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime bir dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.24

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 20.25****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), İshak ŞAN (Adıyaman)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 74'üncü Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Birinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

259 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından, alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 31 Mart 2026 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.25

VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Sayıştayın 2023 ve 2024 yılı denetim raporlarında TEMSAN'la ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin sorusu ve Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in cevabı (7/41592)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet ŞİMŞEK** tarafından Anayasa'nın 98'inci TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılması konusunda gereğini arz ederim.

Hüseyin OLAN
Bitlis Milletvekili

Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketi (TEMSAN) hakkında Sayıştay tarafından hazırlanan 2023 ve 2024 Yılı Denetim Raporları ile kurumun kendi internet sitesinde kamuoyuyla paylaştığı faaliyet raporları birlikte değerlendirildiğinde, kamu kaynaklarının kullanımında şeffaflık, hesap verebilirlik ve kamu yararı ilkeleri açısından ciddi çelişkiler ve yapısal sorunlar bulunduğu görülmektedir.

Sayıştay raporlarına göre; 2023 yılında TEMSAN'ın net satışları artmasına rağmen dönem kârının ciddi biçimde düştüğü, 2024 yılında ise net satışlarda düşüş yaşanmasına karşın finansman giderleri ve yönetim giderlerinin olağanüstü biçimde arttığı, buna karşın dönem kârının neredeyse tamamen eridiği anlaşılmaktadır. Kurumun kendi faaliyet raporlarında “büyüme”, “kurumsal güçlenme” ve “sürdürülebilir mali yapı” vurguları yapılırken, Sayıştay verilerinin bu anlatıyı doğrulamadığı açıkça görülmektedir.

Bu bağlamda;

1. 2023 yılında 3.560.690,17 TL olan dönem kârının, 2024 yılında bütçe hedeflerine rağmen yaklaşık 1.718.870,44 TL seviyesine gerilemesinin temel nedenleri nelerdir?
2. 2023 yılında yaklaşık 51 milyon TL olan finansman giderlerinin %260 oranında artışla 2024 yılında 187 milyon TL'ye yükselmesinin gerekçesi nedir?

3. 2024 yılında net satışlar bir önceki yıla göre yaklaşık %19 oranında düşmüşken, işçi sayısı düşmesine rağmen personel giderlerinin aynı dönemde %108'in üzerinde artmasının gerekçesi nedir?
4. 2023 yılında 1 milyon 346 bin TL olan yönetim kurulu başkan ve üyelerine ödenen huzur hakkı ve ücretlerin, 2024 yılında 2 milyon 305 bin TL'ye çıkarılmasının hukuki ve mali gerekçesi nedir?
5. Yönetim kurulu başkan ve üyelerinin her birinin, görev süreleri boyunca başka kamu kurumları, kamu iştirakleri, özel şirketler veya vakıflarda görev alıp almadıkları, bu görevlerden ayrıca huzur hakkı, ücret, prim veya benzeri ödemeler alıp almadıkları nelerdir?
6. Yönetim kurulu başkan ve üyeleri hakkında bugüne kadar idari veya adli herhangi bir soruşturma, inceleme ya da dava açılmış mıdır, açılmış ise bu dosyaların içeriği ve mevcut durumu nedir?
7. 2019–2024 yılları arasında TEMSAN'a ait faaliyet raporları hazırlanmış mıdır, hazırlanmış ise hangi gerekçeyle kamuoyuna açıklanmamış, hazırlanmadıysa bu durum mevzuata ve kamu mali yönetimi ilkelerine aykırı değil midir?

T.C.
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :Z-19809844-610-**466 5224**
Konu :7/41592 Esas Sayılı Soru Önergesi

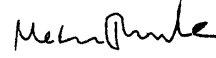
26.03 / 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 11/03/2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04- 1815214 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan Bitlis Milletvekili Sayın Hüseyin OLAN'a ait yazılı soru önergesine ilişkin olarak, Bakanlığımız tarafından hazırlanan cevap metni ektedir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet ŞİMŞEK

Bakan

Ek: Önerge Cevabı

**7/41592 Esas Sayılı Soru Önergesine İlişkin Olarak Hazine ve Maliye
Bakanlığı Cevap Metni**

Sayın Hüseyin OLAN, öncelikle şahsıma yönelik olarak Bakanlığımıza sunduğunuz yazılı soru önergeniz için teşekkür ederim.

Soru önergesinde bahsi geçen hususlar, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı uhdesinde bulunmaktadır.

2.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonuna ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/41662)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını; Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96.maddeleri gereğince saygılarımla arz ederim.

Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk Milletinin egemenliğinin tecelligâhı ve Millî İradenin tartışmasız temsil makamıdır.

Bu nedenle Meclis çatısı altında kurulan her yapı, alınan her karar ve hazırlanan her rapor yalnızca hukuki dayanaklara değil; aynı zamanda Millet vicdanına, demokratik meşruiyete, köklü Meclis geleneklerine ve Devlet ciddiyetine dayanmak zorundadır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, terörle mücadelede binlerce Şehit vermiş; Anaların gözyaşı, Gazilerin fedakârlığı ve Millet'in ortak hafızasında yer etmiş ağır bedeller ödemiştir.

Bu nedenle terör, toplumsal birlik ve demokratik süreçlere ilişkin her girişim; Şehit Ailelerinin onuru, Gazilerin hatırası, Türk Milletinin birlik ruhu ve Millî hassasiyetler gözetilerek yürütülmelidir.

Bu çerçevede Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde 5 Ağustos 2025 tarihinde kurulan Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun (kamuoyunda "Terörsüz Türkiye Komisyonu" olarak anılmaktadır) kuruluş süreci, çalışma yöntemi ve faaliyetleri kamuoyunda tartışmalara konu olmuştur.

Komisyonun 18 Şubat 2026 Çarşamba günü gerçekleştirilen 21'inci toplantısında, hazırlanan raporun yapılan oylama sonucunda nitelikli çoğunlukla kabul edildiği açıklanmıştır.

Ancak komisyonun kuruluşu ve işleyişine ilişkin olarak;

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde öngörülen komisyon kuruluş usullerine riayet edilmediği,

Üyelerin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu iradesiyle seçilmediği,

Komisyon Başkanının seçim yoluyla belirlenmeyerek doğrudan tayin edildiği,

Başkanlık Divanı Üyelerinin komisyonlarda görev alamayacağı yönündeki açık hükme rağmen Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının komisyon başkanı olarak görevlendirildiği,

Komisyonun çalışma usul ve esaslarının yerleşik komisyon uygulamalarından ayrıldığı,

Rapor hazırlama sürecinde Millî Hassasiyetlere yeterince önem verilmediği yönündeki iddialar; Meclisin kurumsal saygınlığı, Millî İradenin temsil gücü ve demokratik meşruiyet bakımından soru işaretleri doğurmuştur.

Özünde Meclis teamüllerine uygun biçimde teşekkül etmeyen bu komisyonun kuruluşundan raporunun kabulüne kadar geçen sürecin; usul, temsil, şeffaflık ve Millî Hassasiyetler bakımından tartışmalı hale gelmesi, Türk Milletinin Devlet geleneği ile bağdaşmamaktadır.

Devletin ve Milletin ortak hafızasını ilgilendiren konularda Meclisin her adımı, hukuka, teamüle ve Millet vicdanına uygun olmak zorundadır.

Bu Bağlamda;

- 1) Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu hangi açık ve somut hukukî işleme kurulmuştur?
- 2) Komisyonun kuruluşuna ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu kararı veya benzeri bir işlem bulunmakta mıdır?
- 3) Komisyon üyeleri Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde öngörülen usule uygun biçimde Genel Kurul tarafından seçilmiş midir? Seçilmemiş ise bunun gerekçesi nedir?
- 4) Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde yer alan “Başkanlık Divanı Üyeleri komisyonlarda görev alamaz” hükmü karşısında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının söz konusu komisyonun başkanı olarak görev yapması hangi hukukî gerekçeye dayandırılmaktadır?
- 5) İçtüzük hükümlerine göre komisyonların kendi başkanlarını seçmesi gerekirken, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunda bu usulün uygulanmamasının nedeni nedir? Bu durum İçtüzük ile nasıl bağdaştırılmaktadır?
- 6) Komisyonun toplantı ve karar yeter sayıları ile çalışma usul ve esaslarının, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde düzenlenen komisyon usullerinden farklı belirlenmesinin gerekçesi nedir?
- 7) Komisyonun kuruluş sürecinin Meclis teamüllerine ve yerleşik parlamenter uygulamalara aykırı olduğu yönündeki eleştiriler hakkında Başkanlığınızın değerlendirmesi nedir?
- 8) 18 Şubat 2026 tarihli 21’inci toplantıda nitelikli çoğunlukla kabul edilen raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi açısından hukukî bağlayıcılığı nedir? Bu raporun yasama süreçlerine etkisi olacak mıdır?
- 9) Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde düzenlenen ihtisas komisyonlarından farklı bir statüye sahip ise, bu komisyonun hukukî niteliği ve yetki sınırları nelerdir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1825682
Konu : Soru Önergesi

26.03.2026

Sayın Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

İlgi : 05.03.2026 tarihli ve 7/41662 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonuna ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. ve 9.- Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu, terörün Türkiye'nin gündeminden tamamen çıkartılması, toplumsal bütünleşmenin güçlendirilmesi, millî birlik ve kardeşliğimizin pekiştirilmesi, özgürlük, demokrasi ve hukuk devleti alanlarında çalışmalar yapmak amacıyla 25.07.2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanı tarafından TBMM'de temsil edilen siyasi partilere gönderilen bir yazı ile kurulmuş ve 05.08.2025 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. Komisyon, çalışmalarını 05.08.2025 tarihli ilk toplantısında kabul ettiği Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu Çalışma Usul ve Esasları doğrultusunda yürütmüştür.

TBMM'nin geçmiş dönemlerinde Meclis Başkanlarının girişimleriyle başta Anayasa ve İçtüzük çalışmalarıyla ilgili olmak üzere çeşitli konularda özel komisyonların kurulması ve bu komisyonların çalışmalarını kararlaştırmış oldukları usul ve esaslar doğrultusunda gerçekleştirilmesi kuvvetli bir teamüldür. Bu şekilde kurulan komisyonların bir kısmında komisyon başkanlığı, dönemin Meclis Başkanı veya başkanvekilleri tarafından yürütülmüştür. TBMM bünyesinde kurulan özel komisyonlara örnek olarak aşağıdaki komisyonları göstermek mümkündür:

- 19. ve 21. Yasama Dönemlerinde Anayasa çalışmaları yapmak için kurulan Partilerarası Özel Uyum Komisyonları
  - 20. Yasama Döneminde 1995 Anayasa Değişikliği'nin gerekli kıldığı uyum yasalarını hazırlamak üzere kurulan Partilerarası Özel Uyum Komisyonu
  - 23. Yasama Döneminde TBMM İçtüzüğü başta olmak üzere Anayasa ile ilgili diğer mevzuatlarda çalışma yapmak amacıyla kurulan Uzlaşma Komisyonu
  - 24. Yasama Döneminde kurulan İçtüzük Uzlaşma Komisyonları, Anayasa Uzlaşma Komisyonu ile Siyasi Etik Uzlaşma Komisyonu
  - 26. Yasama Döneminde kurulan Anayasa Uzlaşma Komisyonu
- TBMM'nin çatısı altında hazırlanan ve kamuoyunun bilgisi dâhilinde ilerletilen süreçte ortaya çıkan öneri ve değerlendirmeleri içeren Komisyon Raporu, yasa çalışmalarında esas alınmak üzere siyasi partilerin ve kamuoyunun takdirine sunulmuştur.

3.- Denizli Milletvekili Yasın Öztürk'ün, Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun çalışmalarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/41663)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını; Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96.maddeleri gereğince saygılarımla arz ederim.

Yasın ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde kurulan Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu tarafından hazırlanan raporun kabul edilmiş olması, Meclis'in kurumsal sorumluluğu, anayasal sınırlar ve kamu vicdanı bakımından ciddi tartışmaları beraberinde getirmiştir.

TBMM, Devletin temel niteliklerinin korunmasının, Millet Egemenliğinin temsiliyetinin ve demokratik meşruiyetin en üst güvencesidir. Bu nedenle Meclis çatısı altında kabul edilen her rapor; Anayasa'nın değiştirilemez hükümleri, Hukuk Devleti ilkesi, üniter yapı, Milli Bütünlük ve terörle mücadelede ödenen ağır bedellerin hassasiyeti gözetilerek hazırlanmak zorundadır.

Ancak kabul edilen raporun içeriğine ilişkin kamuoyunda; anayasal sınırların zorlandığı, Devletin temel niteliklerinin dolaylı biçimde tartışmaya açıldığı, terörle mücadelede verilen Şehit ve Gazi fedakârlıklarının yeterince gözetilmediği, raporu hazırlayanlara yönelik hukuki sorumluluğu ortadan kaldıracabilecek ifadeler yer aldığı, Meclis'in kurumsal görüşü niteliğinde algı oluşturabilecek düzenlemeler içerdiği yönünde güçlü eleştiriler ve ciddi soru işaretleri ortaya çıkmıştır.

Bir komisyon raporunun kabul edilmesi, yalnızca teknik bir işlem değil; TBMM'nin kurumsal sorumluluğunu doğuran siyasi ve hukuki bir tasarruftur. Bu nedenle raporun hazırlanma süreci, hukuki dayanakları, kabul yöntemi ve doğuracağı sonuçlar hakkında TBMM Başkanlığı'nın açıklama yükümlülüğü bulunmaktadır.

Bu Bağlamda;

- 1) Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu raporu hangi usul ve prosedürler izlenerek kabul edilmiştir?
- 2) Raporun kabul sürecinde TBMM İçtüzüğü'nün hangi hükümleri uygulanmış, hangi idari ve hukuki denetim mekanizmaları işletilmiştir?

- 3) Rapor kabul edilmeden önce Anayasa'ya uygunluk ve Hukuk Devleti ilkesi bakımından herhangi bir hukuki inceleme veya değerlendirme yapılmış mıdır?
- 4) Rapor içeriğinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin üniter yapısı, Milli Bütünlüğü ve Anayasa'nın değiştirilemez hükümleriyle çelişebilecek herhangi bir öneri veya değerlendirme bulunmakta mıdır?
- 5) Söz konusu raporun kabul edilmesi, TBMM'nin kurumsal görüşü veya resmi yaklaşımı olarak yorumlanabilecek midir?
- 6) Raporda, terör suçlarından hüküm giymiş kişilerle ilgili kamuoyunda "umut hakkı" olarak tartışılan düzenlemelere ilişkin öneriler yer almakta mıdır?
- 7) Raporun; Şehit aileleri, Gaziler ve terör mağdurlarının hassasiyetlerini zedeleyebilecek içerik barındırdığı yönündeki eleştiriler hakkında TBMM Başkanlığı'nın değerlendirmesi nedir?
- 8) Raporda, hazırlanmasında görev alanlara hukuki sorumluluk doğmamasına yönelik koruyucu veya dokunulmazlık niteliğinde ifadeler bulunmakta mıdır?
Böyle bir düzenleme mevcut ise; hukuki dayanağı nedir,
TBMM İktüzüğü veya ilgili mevzuatta buna imkân veren bir hüküm bulunmakta mıdır?
- 9) Raporun kabul edilmesi sürecinde muhalefet şerhleri sunulmuş mudur? Sunulmuş ise bu şerhlerin kamuoyuna açıklanması yönünde bir tasarruf söz konusu olacak mıdır?
- 10) Raporun kabul edilmesinin ardından kamuoyunda oluşan tartışmaların giderilmesi amacıyla TBMM Başkanlığı tarafından herhangi bir inceleme, değerlendirme veya bilgilendirme süreci başlatılmış mıdır?
- 11) Komisyon raporlarının kabul edilmesinin TBMM'nin kurumsal sorumluluğunu doğurduğu dikkate alındığında, söz konusu raporun doğurabileceği hukuki ve siyasi sonuçlara ilişkin TBMM Başkanlığı'nın değerlendirmesi nedir?
- 12) TBMM Başkanlığı, komisyon raporlarının Anayasal sınırlar içinde kalmasını sağlamak amacıyla hangi denetim ve kontrol mekanizmalarını işletmektedir?
- 13) Kabul edilen raporun Meclis'in kurumsal itibarı ve demokratik meşruiyeti açısından doğurabileceği tartışmalar hakkında TBMM Başkanlığı'nın değerlendirmesi nedir?
- 14) TBMM Başkanlığı, raporun içeriği nedeniyle kamu vicdanında ortaya çıkan tartışmaların giderilmesi amacıyla yeni bir inceleme, değerlendirme veya revizyon süreci başlatmayı düşünmekte midir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-**1825684**
Konu : Soru Önergesi

26.032026

Sayın Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

İlgi : 05.03.2026 tarihli ve 7/41663 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun çalışmalarına ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

CEVAPLAR:

Cevap 1., 2. ve 3.- 05.08.2025 tarihinde çalışmalarına başlayan Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun hazırladığı Rapor, Komisyonun 18.02.2026 tarihli 21'inci toplantısında nitelikli çoğunlukla (47 kabul, 2 ret, 1 çekimser) kabul edilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde (TBMM) temsil edilen tüm partilere yapılan davet üzerine yüzde 95'e yakın bir temsil yetle oluşan Komisyonun Çalışma Usul ve Esasları'nın 6'ncı maddesi uyarınca kanun teklifi hazırlanmasına ilişkin kararların üye tam sayısının beşte üç çoğunluğu ile alınacağı belirtilerek yüksek temsil yet ve uzlaşma anlayışı Rapor'un kabul sürecinde de aranmıştır. Rapor'un yazım süreci TBMM Başkanının koordinesinde siyasi parti gruplarının temsilcileriyle yapılan istişareler neticesinde, siyasi partilerce Komisyona sunulan raporlarda yer alan hususların değerlendirilmesi suretiyle olgunlaşmış ve Rapor'da yer alan önerilerde uzlaşmıştır.

Cevaplar 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13. ve 14.- Rapor TBMM internet sitesinde yayınlanmış olup, Rapor'un "Komisyonun Temel Hedefleri" başlıklı 2'nci bölümünün ikinci paragrafında yer aldığı üzere *Komisyon; Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesini, temel anayasal ilkelerini, demokratik işleyişini ve üniter devlet yapısını esas alan bir anlayışla çalışmalarını sürdürmüştür. Türkiye'nin üniter devlet yapısı, toprak bütünlüğü, Türkçe'nin resmî dil statüsü ve laik Cumhuriyet ilkesi ortak temel değerlerdir. Milletimizin tamamını kucaklayan, terörün sebep ve sonuçlarını ortaya koyan, toplumsal barış ve huzur için terörle mücadele kararlılığından taviz verilmeden, hukukun üstünlüğü ilkesinden sapılmadan ve millî güvenlik kaygıları göz ardı edilmeden çerçeve metin hazırlanmıştır.*

Rapor'un "Komisyon Çalışmaları" başlıklı 1'inci bölümünün on ikinci paragrafında, *her biri ayrı bir ailenin ocağına düşen şehitlerimizin, her biri bir ömrü feda eden gazilerimizin acısı her daim taze olduğu, canları pahasına bu vatanı savunan tüm kahramanların, sürecin manevi mimarları olduğu ifade edilerek, Komisyonun bu istikamette atacağı her adımda, onların emanetine sadakatle bağlı kalacağı ilan edilmiştir.*

Dolayısıyla Rapor'un içeriğinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin üniter yapısı, millî bütünlüğü ve Anayasa'nın değiştirilemez hükümleri ile çelişebilecek herhangi bir husus bulunmamaktadır. Komisyon çalışmaları ve Rapor yazımında şehit aileleri ile gazilerimizin emanetlerine sadakatle bağlı kalınmıştır.

Komisyon üyeleri, Komisyonun Rapor'un takdimi ve oylanması gündemli 18.02.2026 tarihli 21'inci toplantısında Rapor hakkında ilave değerlendirmelerde bulunmuş, söz konusu değerlendirmelerin yer aldığı tam toplantı tutanağı Rapor'a eklenmiştir.

TBMM'nin çatısı altında hazırlanan ve kamuoyunun bilgisi dâhilinde ilerletilen süreçte ortaya çıkan öneri ve değerlendirmeleri içeren Komisyon Raporu, yasa çalışmalarında esas alınmak üzere siyasi partilerin ve kamuoyunun takdirine sunulmuştur.

4.- Bursa Milletvekili Kayıhan Pala'nın, TBMM Yerleşkesi'nde kullanılan tek kullanımlık plastik su şişelerine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/41664)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddelerine uygun olarak yazılı olarak yanıtlanması için gereğinin yapılmasını arz ederim. 24.02.2026

K Pala

Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili

Kamu kurumlarında tek kullanımlık plastik şişelerde sunulan içme suları; plastik atık miktarını artırmakta, karbon ayak izini büyütmekte ve kamusal kaynakların etkin kullanımını tartışmalı hâle getirmektedir. 0,20 L hacimli plastik şişe bu sorunun tipik bir örneğidir. Bu bağlamda;

1- TBMM' de tek kullanımlık plastik şişe ile içme suyu teminine ilişkin yıllık toplam tüketim miktarı (adet/litre) ve bunun maliyet karşılığı nedir?

2- 0,20 L gibi küçük hacimli şişelerin, litre başına maliyetinin daha büyük ambalajlara veya şebeke suyu + arıtma çözümlerine kıyasla ne kadar yüksek olduğu hesaplanmış mıdır? Hesaplandıysa sonuçlar nelerdir?

3- TBMM'de kullanılan bu plastik şişelerin geri dönüşüm oranı nedir? Geri dönüşemeyen atıkların doğaya ve yerel çevreye verdiği zarar için bir etki analizi yapılmış mıdır?

4- Plastik şişelerin üretim-taşıma-bertaraf süreçlerinde oluşan karbon ayak izi hesaplanmış mıdır? İklim hedefleriyle uyumlu bir azaltım planı bulunmakta mıdır?

5- Kamu kurumlarına, toplum nezdinde örnek olma sorumluluğu kapsamında plastik atığı azaltmaya dönük bağlayıcı hedefler belirlemesi planlanmakta mıdır?

6- TBMM'de dağıtılan tek kullanımlık plastik şişe suların ihale süreçlerinde, çevresel etki, karbon ayak izi veya ambalaj türü gibi ekolojik kriterler değerlendirme ölçütü olarak kullanılmakta mıdır?

7- Plastik şişe kullanımının azaltılmasına yönelik olarak, personel ve ziyaretçilere dönük farkındalık çalışmaları yürütülmekte midir? Yürütülüyorsa bu çalışmaların ölçülebilir çıktıları nelerdir?

8- Şebeke suyunun güvenilirliğinin artırılması yerine, şişelenmiş su kullanımının yaygınlaştırılmasının, kamusal sağlık politikalarıyla çeliştiği yönündeki bilimsel görüşler Başkanlığımızca dikkate alınmakta mıdır?

9- Kamu kurumlarında kullanılan plastik şişelerin mikroplastik salımı ve bunun uzun vadeli çevresel etkileri konusunda herhangi bir bilimsel izleme veya araştırma yapılmış mıdır?

10- Avrupa Birliği ülkelerinde kamu kurumlarında uygulanan plastik şişe kullanımını azaltmaya yönelik iyi uygulama örnekleri incelenmiş midir? İncelendiyse Türkiye'de neden benzer uygulamalar hayata geçirilmemektedir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1825693
Konu : Soru Önergesi

26.03.2026

Sayın Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili

İlgi : 26.02.2026 tarihli ve 7/41664 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

TBMM Yerleşkesi'nde kullanılan tek kullanımlık plastik su şişelerine ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

CEVAPLAR:

Cevap 1.- Türkiye Büyük Millet Meclisinde (TBMM) 2025 yılında tüketilen yıllık tek kullanımlık plastik şişe miktarı ve maliyeti aşağıdaki gibidir:

	Miktar (Adet)	Maliyet (TL)
Su Pet Şişe (0,20 L)	370.660	1.154.297,02
Su Pet Şişe (0,33 L)	1.327.953	4.362.593,43
Su Pet Şişe (0,50 L)	93.275	317.079,13
Su Pet Şişe (1,50 L)	15.425	94.964,76
Su Pet Şişe (5 L)	4.269	76.610,52
Toplam	1.811.582	6.005.544,86

Cevap 2.- TBMM’de DOA (Depozitosu Olan Ambalajlar) makinelerinin hizmete başlamasıyla birlikte depozito iade bedelinin ödenebilmesi için bu makinelere uygun ambalajlı pet su alınmaya başlanmıştır.

Cevap 3.- TBMM Yerleşkesi içerisinde kullanılan ve geri dönüştürülebilir plastik atıkların şişeleri 2025 yılı itibarıyla 7.478 kg olup, geri dönüştürülerek 19.503 litre varil petrol, 21.842 KWH enerji tasarrufu sağlanmış ve 126 kg sera gazı salınımı engellenmiştir.

Geri dönüşmeyen atıkların doğaya ve çevreye verdiği zarar için etki analizleri belediyelerin geri dönüştürülemeyen atık bilgi sistemine girilen bilgiler doğrultusunda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

Cevap 4.- Plastik su şişelerinin üretim-taşıma-bertaraf işlemleri farklı yüklenici firmalar aracılığı ile yapılmaktadır. TBMM Başkanlığı bu sürecin bir tarafı olmadığı için Başkanlığımızda bu konuyla ilgili bir veri bulunmamaktadır.

Cevap 5., 7. ve 10.- TBMM Başkanlığında geri dönüştürülebilir kâğıt, plastik, cam atıkların azaltılması için yapılan faaliyetler aşağıdaki gibidir:

- Bilinçlendirme amacıyla eğitim ve seminerlerin artırılması kapsamında, 2025 yılı içerisinde eğitim ve seminerler düzenlenmiş olup, seminerler ve eğitimler İnsan Kaynakları Başkanlığı ile koordineli olarak yapılmaya devam edilecektir.

- Yazılı, görsel ve işitsel materyallerin çoğaltılması işlemleri ile sıfır atık tanıtım animasyonlarının oluşturulması ve yaygınlaştırılması faaliyetleri yürütülmektedir.

- Geleceğimiz olan çocuklarımıza sıfır atık bilincinin aşılması amacıyla kreş birimi ile ortaklaşa proje geliştirilip uygulanmaktadır. Kreş biriminde çocukların ilgisini çekecek renkli sıfır atık kutuları yerleştirilmiştir.

- Yerleşke içerisinde odalarda çöp kovalarının kullanımını asgari düzeye indirilerek personelin sıfır atık kutularına yönlendirilmesi amaçlanmaktadır. Milletvekili odaları hariç tüm personel odalarında çöp kovaları büyük ölçüde toplatılmıştır. Yerleşke genelinde dörtlü, ikili, tekli kumbaralar ile dış mekân kumbaraları düzenli olarak kontrol edilmekte; personelin sıfır atık bilincine yönlendirilmesi sağlanmaktadır.

- Atık Geçici Depolama Alanına gelen ve tamiri mümkün olan her türlü büro malzemesi ile eşya onararak yeniden kullanıma kazandırılmaktadır. Eskisinin tamir edilerek kullanıma sunulması seçeneği öncelikli olarak değerlendirilmekte ve teşvik edilmektedir. Onarılan malzemeler ihtiyaç bildiren birimlere sevk edilmektedir.

- TBMM personeli ve milletvekillerinin “Sıfır Atık Hareketine Katılımı ve Doğayı Koruma Bilincini Pekiştirmek” amacıyla 8000 adet cam sürahi ve bardak yapılmış ve hediye olarak takdim edilmiştir.

- Damaçana su kullanımı yerine çay ocaklarına su arıtma sistemleri kurularak sürdürülebilir bir çözüm sağlanmıştır.

Ayrıca, Avrupa Birliği ülkelerinde kamu kurumlarında uygulanan plastik şişe kullanımını azaltmaya yönelik iyi uygulama örnekleri incelenmekte ve takip edilmektedir.

Cevap 6.- TBMM’de dağıtılan pet su alımlarının yapıldığı firmaların ISO14001 Çevre Yönetimi Sistemi Belgesi bulunmaktadır.

Cevap 8. ve 9.- TBMM Başkanlığında şebeke suyu artırılarak kullanılmakta olup, talep doğrultusunda şişelenmiş su da kullanıma sunulmaktadır.

Plastik şişe kullanımının insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerine ilişkin bilimsel çalışmalar incelenmiş olup, bu çalışmalar plastik ambalajlardan suya kimyasal geçiş (migrasyon) ve mikroplastik oluşumu gibi risklere dikkat çekmektedir. Ancak söz konusu etkilerin büyük ölçüde uzun süreli maruziyet, yüksek sıcaklık, uygun olmayan depolama koşulları ve standart dışı ürün kullanımı ile ilişkili olduğu; mevzuata uygun, tek kullanımlık ve gıda ile temasa uygun olarak üretilmiş ambalajlarda riskin kabul edilebilir sınırlar içerisinde kaldığı belirtilmektedir.

Bu kapsamda, TBMM bünyesinde plastik tüketiminin azaltılmasına yönelik olarak mevcut uygulamalar çerçevesinde alternatif sistemler hayata geçirilmiştir. TBMM Yerleşkesi’nde su tüketiminin yoğunluğu ve kullanım alanlarının kalabalık ve yüksek sirkülasyonlu yapısı dikkate alındığında; özellikle yemekhanelerde cam şişe kullanımının kırılma riski nedeniyle tehlike arz etmesi, cam şişelerin daha düşük hacimli seçeneklere sahip olmaması nedeniyle içme suyu sarfiyatını artırabilecek olması ve lojistik süreçlerde zorluk oluşturması sebepleriyle 200 ml’lik tek kullanımlık plastik şişe kullanımı uygun görülmüştür. Ayrıca, bu ambalajların geri dönüşüm oranının yüksek olması, şişe hacminin düşürülmesiyle birlikte şişelerde kalan ve atığa dönüşen su miktarının azaltılması ve geri dönüşüm sistemleri aracılığıyla piyasadaki mevcut plastik atıkların ekonomiye kazandırılmasının sağlanması hususları da plastik şişe kullanımının sınırlı alanlarda devam ettirilmesinde etkili olmuştur.

Bilimsel gelişmeler ve ilgili mevzuat düzenlemeleri yakından takip edilmekte olup, ihtiyaç duyulması halinde insan sağlığı ve çevre açısından daha sürdürülebilir uygulamalara geçilmesi hususu değerlendirilmeye açık tutulmaktadır.

